

Tevfik Fikret'in Rübab-ı Şikeste'sinde Telmihler ve Terkipler

Bokan Ahmed Abdulla

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsüne Türk Dili ve Edebiyatı Yüksek Lisans Tezi olarak sunulmuştur.

Doğu Akdeniz Üniversitesi
Haziran 2018
Gazimağusa, Kuzey Kıbrıs

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsü onayı

Doç. Dr. Ali Hakan Ulusoy
L.E.Ö.A. Enstitüsü Müdür Vekili

Bu tezin Türk Dili ve Edebiyatı Yüksek Lisans derecesinin gerekleri doğrultusunda hazırlandığını onaylarım.

Yrd. Doç. Dr. Gülseren Tor
Türk Dili ve Edebiyatı Bölüm Başkanı

Bu tezi okuyup değerlendirdiğimizi, tezin nitelik bakımından Türk Dili ve Edebiyatı Yüksek Lisans derecesinin gerekleri doğrultusunda hazırlandığını onaylarız.

Prof. Dr. İbrahim Çetin Derdiyok
Tez Danışmanı

Değerlendirme Komitesi

1. Prof. Dr. Adnan Akgün

2. Prof. Dr. İbrahim Çetin Derdiyok

3. Yrd. Doç. Dr. Bedri Aydoğan

ÖZ

Araştırmacılara göre Tevfik Fikret, Servet-i Fünûn döneminin tercümanıdır. Onun şiirleri , edebiyat tarihçilerince pek çok yönden incelenmiştir.

Bu tezde Tevfik Fikret'in Rübâb-ı Şikeste adlı eserinde bulunan telmihler ve terkipler incelenmeye çalışılmıştır. Ayrıca dikkati çeken edebi sanatlara değinilmiştir. Küçük yaşlarda şiir yazmaya başlayan Tevfik Fikret, ilk şiirlerini klasik Türk edebiyatına uygun bir biçimde yazmıştır; ama Servet-i Fünûn topluluğuna katıldıktan sonra tarzı değişmiştir.

Rübâb-ı Şikeste adlı eserde Tevfik Fikret'in daha çok duygusal şiirleri yer alır. Şair, bu şiirlerde karamsar bir ruh hâli içerisinde; ama sonunda umut ışığına ulaşır; umudu, oğlu Halûk'un sayesinde. Şair, eserinde yaşadığı dönemin zor hayat koşullarını ve yoksulluk insanların yaşamını anlatır; özellikle kadınlar, çocuklar ve ihtiyarlar onun şiirlerinin temasını oluşturur. Örneğin "Hasta çocuk", "Balıkçılar", "Nesrin", "Verin Zavallılara", "Ramazan Sadakası" gibi şiirlerinde acıma duygusunu uyandıran günlük yaşam tabloları vardır.

Çalışmamız, özet ve girişten sonra "Tevfik fikret'in Hayatı ve Edebî Kişiliği", "Rübâb-ı Şikeste'de Telmihler", "Rübâb-ı Şikeste'de Terkipler" ve sonuç kısmı olmak üzere başlıca beş bölümden oluşmaktadır.

İkinci kısımda Tevfik Fikret'in hayatı, edebî kişiliği, eserleri ve Servet-i Fünûn dönemi hakkında bilgi verilmiş; üçüncü kısımda Rübâb-ı Şikeste'de yer alan telmihler, konularına göre gruplandırılarak işlenmiştir.

Dördüncü kısımda Rübâb-ı Şikeste'de yer alan şiirlerdeki terkipler tespit edildikten sonra anlamları verilmiştir. Ayrıca terkiplerde bulunan sözcüklerin hangi dile ait olduğu belirtilmiştir. Terkiplerin bulunduğu sayfa numaraları da verilmiştir.

Sayfa numaraları verilirken Prof. Dr. İsmail Parlatır'ın "Tevfik Fikret - Bütün Şiirleri"adlı eserindeki sayfa sıralaması esas alınmıştır.

Çalışmada Rübâb-ı Şikeste'deki terkiplerin bir listesini de çıkardık. Arapça, Farsça sözcüklerden oluşan terkipleri öncelikle günümüz Türkçesine çevirdik. Daha sonra bu terkipleri Terkib-i İzâfet, Terkib-i Tavsifî, Terkib-i Atfî, Terkib-i Mavlûb başlıkları altında topladık. Böylece Fikret'in hangi tür terkipleri kullandığı tespit edilmiş oldu.

Çalışmamızdaki amaç, Tevfik Fikret'in şiirlerindeki terkiplerin anlamları ve gramer özelliklerinin belirlenmesi, ayrıca telmihlerle birlikte şairin kültür dünyasının anlaşılmasının sağlanmasıdır. Böylece Tevfik Fikret, okuyanlarca daha rahat ve kolay bir biçimde anlaşılacaktır.

İncelenmemizin sonuç kısmında şiirlerdeki telmihler ve terkiplerin durumu ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler: Telmih, Terkip, Rübâb-ı Şikeste, Tevfik Fikret, Servet-i Fünûn

ABSTRACT

The most important pioneer of the *Servet-i Fünûn* period, which holds a very important place in the history of Turkish literature, is the poet *Tevfik Fikret*. He was also a translator. The poems of *Tevfik Fikret* have been studied in many ways by literary historians.

In this work, *Tevfik Fikret's "Rübâbî-i Şikeste"* was studied in terms of literary arts, *telmih and terkid*. When he started to write poetry in his early ages, *Tevfik Fikret* wrote his first poems in classical literary style, but his style was changed because of *Servet-i Fünûn* community.

Tevfik Fikret's Rübâb-i Şikeste generally includes emotional poetry, in which the poet draws a pessimistic picture. But, at the end hope is seen, which is because of his son *Haluk*. In this work, the poet talks about the people who had a difficult life and poverty at that time; especially women, children and old people. For example, there are daily life taboos that inspire pity in poetry such as "*Hasta çocuk*", "*Balıkçılar*", "*Nesrin*", "*Verin Zavallılara*", "*Ramazan Sadakası*".

Our research consists of three parts after the abstract and the introduction. In the first chapter, information about *Tevfik Fikret's* life, literary personality, works and *Servet-i Fünûn* period was given. The *telmihs* in *Rübâb-ı Şikeste* is in the second part. Section were grouped according to their subjects. In chapter three, the compositions found in *R. Şikeste's* poems were determined and the meaning clarified. The foreign words determined and translated into Turkish. The ordering poems is according to *Prof. Ismail Parlatır's* page order in the book of "*Tevfik Fikret - Bütün Siirleri*". The names of the poems and the page number of the poems are mentioned.

Our aim in this work is to make a meaningful solution to the arts of speech used by *Tevfik Fikret* for easier understanding of his poems written by old Turkish. Thus, those who read *Tevfik Fikret* will descend more deeply into the poems and read poetry.

In conclusion, the answers to the following questions are given: How much Tevfik Fikret has placed *telmih* and *terkib* in his poems and from which languages. Also, it was tried to show how much *Tevfik Fikret* was influenced by Classical Turkish Literature in *Servet-i Fünun* poets.

Keywords: Telmih, Terkip, Rübâb-ı Şikeste, Tevfik Fikret, Servet-i Fünûn

TEŞEKKÜR

Tez alıőmam sırasında kıymetli bilgi, birikim ve tecrübeleri ile bana yol gösterici ve destek olan değerli danıőman hocam sayın Prof. Dr. İbrahim etin Derdiyok'a, ilgisini ve önerilerini göstermekten kaçınmayan Türk Dili ve Edebiyatı Bölüm Başkanı sayın Yrd. Doç. Dr. Gülseren Tor'a sonsuz teşekkür ve saygılarımı sunarım.

Çalıőmalarım boyunca yardımını hiç esirgemeyen değerli eőim hem arkadaőım Heva Halid'a teőekkürü bir borç bilirim.

Çalıőmalarım boyunca maddî manevî destekleriyle beni hiçbir zaman yalnız bırakmayan aileme de sonsuz teőekkürler ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZ	iii
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR	vii
KISALTMALAR	x
1 GİRİŞ	1
2 TEVFİK FİKRET'İN HAYATI VE SANATI	4
2.1 Tevfik Fikret'in Hayatı	4
2.2 Tevfik Fikret'in Sanatı	8
3 RÜBÂB-I ŞİKESTE'DE TELMİHLER	18
3.1 Telmih Sanatı	18
3.1.1 Dinî Telmihler.....	19
3.1.2 Kur'an Telmihleri	19
3.1.3 Tarihî Telmihler	19
3.1.4 Dünyayla ilgili Telmihler	20
3.1.5 Folklor'a Yönelik Telmihler	20
3.1.6 Edebî Telmihler	20
3.2 Rübâb-ı Şikeste'deki eserinin Telmihlerin konularına göre Tasnifi.....	20
3.2.1 Kültürlerle ilgili Telmihler	20
3.2.2 İnsanla ilgili Telmihler	22
3.2.3 Tanrı'yla ilgili Telmihler	23
3.2.4 Dinle ilgili Telmihler	27
3.2.5 Kuran'la ilgili Telmihler	31
3.2.6 Atasözleriyle ilgili Telmihler.....	35

3.2.7 Tarihle ilgili Telmihler	35
3.2.8 Tabiatla ilgili Telmihler	36
3.3 Telmihin Değerlendirilmesi	37
4 RÜBÂB-I ŞİKESTE'DEKİ TERKİPLER	39
4.1 Terkip Sanatı.....	39
4.2 Rübâb-ı Şikeste'deki Terkiplerin Tasnifi	112
4.2.1 Terkib-i İzâfet	112
4.2.2 Terkib-i Tavsifî	131
4.2.3 Terkib-i Atfî (Atıf vavıyla (u, vü) yapılan terkipler)	154
4.2.4 Terkib-i Maklûb (kalıplaşmış terkipler)	157
5 SONUÇ	159
KAYNAKLAR	161

KISALTMALAR

(Ar.)	Arapça
(Far.)	Farsça
S.	Sayfa
Hız.	Hazret

Bölüm 1

GİRİŞ

Tevfik Fikret'in adı her zaman iki kavramı çağrıştırır: Şiir ve Servet-i Fünûn Edebiyatı. Tevfik Fikret, Servet-i Fünûn ile başlayan yeni Türk şiirinin kurucularından ve en önemli temsilcilerindendir. Türk edebiyatı tarihinde Servet-i Fünûn şairi olarak tanınan Tevfik Fikret'in şiirlerini telmih ve terkip yönünden incelemek amacıyla başladığımız bu çalışmada, edebi sanatların Tevfik Fikret'e gelinceye kadar geçirdiği değişimleri ve Tevfik Fikret'le ulaştığı merhaleyi kısaca ele almanın yerinde olacağı görüşüdeyiz.

Tevfik Fikret, Galatasaray Sultanisi'nde öğrenciyken hocası Muallim Feyzi'nin tesirinde kalarak eski edebiyat tarzında şiir yazmaya başlar. Bu ilk denemelerinde kafiyeli, vezinli ve ahenkli şiirler yazmayı öğrenir. Şiirlerinde, Arapça ve Farsça'nın baskın olduğu görülür. Fikret, özel hayatında da katı bir ahlak anlayışını sürdürmüş, kusursuz bir aile babası olmuş, çevresindeki kaypak ve çıkarıcı kişileri hoş görmemiş, bu nedenle de pek az insanla dostluk kurabilmiştir. Fikret'in düşüncesinde en önemli yan, insana verdiği önemdir. Ona göre bütün sorunların üstesinden gelecek, mutlu yarınları hazırlayacak olan insandır.

Rübâb-ı Şikeste, toplumsal, ferdî, dinî kısacası bütün tenkit çeşitlerini içine almış bir şiir kitabıdır. Dolayısıyla bu tenkitler, mekânlara da yansımaktadır. Umumiyetle bu tenkitlere olumsuzluk duygusunun neden olduğunu söyleyebiliriz. Fikret, şiirlerinde genellikle karamsar bir tablo çizer. Ancak geleceğe dönük şiirlerinde umutludur. Bu umudun sebebi ise oğlu Halûk'tur.

Tasavvuf, teşbih, terkip, telmih...vs gibi pek çok unsur klasik edebiyatta yer almaktadır, biz bu çalışmamızda Rübâb-ı Şikeste'deki şiirlerinde bulunan telmih terkip unsurlarını inceledik.

İlk iş olarak ulaşabildiğimiz kaynaklarda edebî sanatları araştırdık. Klasik eserlerden başlayarak, günümüze kadar yazılmış pek çok eseri inceledik. Ayşe Çevirci, Tevfik Fikret'in şiirlerindeki edebî sanatları incelemiş, ancak telmih sanatından kısaca söz etmiştir. YÖK Tez Listesini tarayarak, üniversitelerde yapılan çalışmaları araştırarak yaptığımız taramalara göre Tevfik Fikret'in şiirlerindeki telmihler ve terkipler üzerine yapılmış bir incelemeye rastlayamadık. Bu nedenle bu konuyu seçtik ve çalışmamızı Rübâb-ı Şikeste üzerinde yoğunlaştırdık. Eserin baskılarında diğer şiirleri de yer almakla birlikte biz çalışmamızı daha çok Rübâb-ı Şikeste üzerinde yaptık.

Tevfik Fikret, Fransız edebiyatından çok etkilenmiştir, fakat şiirlerinde Arapça, Farsça sözcük ve tamlamalara çok yer vermiştir.

Bu çalışmamızda amacımız, şairin şiirlerini okuyanların daha rahat anlamalarını sağlamak, telmih ve terkipleri çözüp yorumlamaktır. Böylece Tevfik Fikret'in dil şifreleri çözülmüş olacaktır. Okuyucular, Tevfik Fikret'i daha kolay anlayacaklardır.

Metin neşirleri üzerindeki inceleme ve taramalarımız neticesinde Tevfik Fikret'in Rübâb-ı Şikeste'sinde 116 şiir bulunduğunu gördük. İncelemelerimizde bu 116 şiiri veri tabanı olarak kullandık. Bu sırada Prof. İsmail Parlatır ve Doç.Dr. Nurullah Çetin'in TDK Yayınları arasında çıkan “Tevfik Fikret - Bütün Şiirleri” adlı eseri işimizi oldukça kolaylaştırdı. Bunun dışında Refik Durbaş'ın Tevfik Fikret'in Hayatı ve toplu şiirleri adlı kitabından yararlandık.

Bu tez çalışmamızla, Tevfik Fikret hangi dillerin etkisinde kaldı? Ne kadar telmih kullandı? Klasik edebiyattan ne kadar yararlandı? gibi sorular, cevaplarını tutulacaktır.

Çalışmamız, özet ve girişten sonra “Tevfik fikret’in Hayatı ve Edebî Kişiliği”, “Rübâb-1 Şikeste’de Telmihler”, “Rübâb-1 Şikeste’de Terkipler” ve sonuç kısmı olmak üzere başlıca beş bölümden oluşmaktadır. Tezimizin esas kısmını üç bölüm halinde düzenledik. Tevfik Fikret’in hayatı, edebî kişiliği, eserleri ve Servet-i Fünûn dönemi, çeşitli kaynaklardan yararlanılarak açıklandı. Rübâb-1 Şikeste'deki telmihler konularına göre tasnif edildi.

Rübâb-1 Şikeste'de yer alan şiirlerdeki terkipler şiirlerin sayfa numarası belirtilerdir orjinal Rübâb-1 Şikeste'ye göre yapıldı. Terkipleri oluşturan kelimelerin hangi dilden geçtiği belirtildikten sonra Türkçe anlamları verildi. Daha sonra Prof. Dr. İsmail Parlatır'ın "Tevfik Fikret - Bütün Şiirleri" adlı çalışmasındaki sayfa numaraları esas alınıp metin sayfaları tekrar düzenledi. Şiir adlarıyla şiirlerin hangi sayfada geçtiği belirtildi.

Tezimizde, betimsel yönteme göre çalıştık. Rübâb-1 Şikeste’deki 116 şiiri daha önce yapılan çalışmalarını da inceleyerek şiirleri anlamaya ve açıklamaya çalıştık.

Bölüm 2

TEVFİK FİKRET'İN HAYATI VE SANATI

2.1 Tefvik Fikret'in Hayatı

Asıl adı Mehmet Tefvik olan Fikret, 1867 yılında İstanbul'un Kadırga Limanı'nda Bostan-i Ali mahallesindeki evlerinde dünyaya gelmiştir. Babasının adı Hüseyin Efendi, annesinin adı Hatice Refia Hanım'dır. Babası, Nablus, Hama, Akkâ, Urfa ve Halep mutasarrıflığı yaptı, sonra Antep'te mutasarrıflık görevi aldı orada vefat etmiştir (Güleç; 2005: 5).

Fikret, ailesinin ilk çocuğu olduğu için çok sevilmiş ve nazlı büyütülmüştür. Bunlardan dolayı Fikret yaramaz ve hırçın bir çocuk olmuş. İsmail Hikmet, Fikret'in çocukluğundan bahsederken şu anısını anlatır: "Kendi anlatır ve gülerdi: Çocukluğumda pek haşarı ve yaramazdım. Hele bir vakitler askerliğe heves etmişim. Bana bir Paşa elbisesi, kılıç, kalpak aldılar. Askerlik aşkı bende o kadar ileriye gitti ki, bir aralık büyüdüğüm zaman kılıç talimlerine kalktım. Kimseye görünmeden harem tarafındaki misafir odasına gider, kanapelerin örtülerini kaldırır, kılıçla üstlerine hücum ederdim. Parçalamadığım minder, öldürmediğim kanape kalmamıştı... Kimsenin bu kahramanlığımdan haberi yoktu. Bir gün, evde temizlik yapılıyordu. Misafir odasını da boşalttılar, kanapelerin örtülerini çıkardılar. İşte o zaman her şey meydana çıktı. Lîme lîme kumaşlar, yığın yığın kıtıklar yerlere yayıldı. Bu faciadan sonra askerlikten vazgeçtim" (Ertaylan, 1963: 9)

Ama çok yazık, Fikret'in çocukluğundaki güzel yaşamı sürmemiş, babasını erken kaybetmiş. Fikret'in annesiyle dayısı hacca gitmiş ikisi de koleraya tutularak

vefat etmiştir. Fikret çocuk yaşta öksüz kalmış, bundan sonraki yaşamı çok zor olmuştur (Parlatır, 2015: 23).

Fikret, büyük yengesi Naime Hanım'ın himayesinde yaşamını sürdürür. Naime Hanım onun terbiyesine önem verir, ancak annesinin ve babasının yerini dolduramaz (Akyüz, 1947: 24). Yine de acılarla anne ve babasının yokluğuyla mutlu bir hayat geçmiştir.

Fikret, nazlı, yaramaz, aşırı zeki bir çocuk olduğu için çok erken yetiştir. İlk öğretimine Mahmudiye Rüştüyesi'nde başladı, ama Rus savaşı sebebiyle diğer camiler ve okullar gibi o da kapatıldı. Öğretimine Galatasaray Sultanisi'nde devam etmiş ve burada tamamlamıştır (Aydın, 2010: 2).

Zeki ve başarılı olan Fikret, 1888'de Galatasaray Lisesi'nden birincilikle mezun olmuş, okul sıralarında şiir yazmaya başlamıştır (Bayrak, 1986: 30). İlk şiirlerini Galatasaray Lisesi'nde öğrenciyken hocası Muallim Feyzi'nin tesirinde kalarak eski edebiyat formatını taklit ederek ve nazireler şeklinde yazar. Bu ilk denemelerinde sözcükleri vezinli, kafiye ve ahenk kullanmayı öğrenir. Bu konuda, Arapça ve Farsça sözcüklerden çok yararlanır (Akyüz, 1947: 29). Bu arada Fransızca öğrenmiş ve Fransız edebiyatıyla ilgilenmiştir (Erdem ve Kanar, 2007: 5).

1888 yılında mezun olunca, Hariciye istişaresinde çalıştı, ama burada az çalışıp çok oturması gerekiyordu, onun şahsiyetine bu durum uymuyordu. Bu iş onun için sıkıcı oldu, boş zamanlarını kitap okuyarak ve resim yaparak değerlendirdi.

Kalem arkadaşlarından biri, onun kalemdeki hayatını şöyle anlatıyor: "Fikret, bizim kaleme geldi. Kendisini kimse tanımıyor, kendisi de kimse ile görüşmüyordu, tek arkadaşı ben oldum. Fikret, vaktinde gelir, yerine çekilir, bazan bir şeyler karalar, çok zaman resim yapardı, iki kalem darbesiyle, arkadaşlarımı kâğıt üzerinde yaşatırdı. Bilmem neden, arkadaşlarımız Fikret'ten kaçınırdı. Onun öyle ezici bir yanı vardı ki,

herkesi karşısında küçültür, herkesi kendisine hürmete mecbur ederdi. İşte bu hal arkadaşlarımızı, hattâ âmirlerimizi, mümeyyizimizi, başkâtibimizi rahatsız ederdi. O zaman Fikret'i kimse tanımıyor, onu nasıl büyük bir insan olduğunu kimse takdir edemiyordu. Mümeyyiz bile onu incitmek, onun sebepsiz yere kırmak istiyordu: "Tevfik bey, şunları yazar mısınız?" diye verdiği kâğıtlar, kendisini uzun geceler uykusuz bıraktığı halde halledilemeyen, haftalarca masasının üstünde pinekliyen en çapraşık, en anlaşılmaz evrak olurdu. O, hiçbir şey söylemeden onları alır, sessizce açar, keskin nazarlarıyla birer kere süzerek masanın üzerine bırakıverir, beyaz bir kâğıt üzerine birkaç satır yazar sonra gene resimlerine, krokilerine avdet ederdi. Gözliüğünün altından gizli, gizli bakan mümeyyiz onu resimle meşgul görerek iyi bir fırsat bulduğuna hükmeder, müstehzi bir tavırla: "Kâğıtlar bitti mi", efendim? diye sorar; cevaben, ezici bir sükûtle, tebyiz edilmiş birkaç kâğıt alırdı. Aldığı kâğıtları saatlarca okur, diğer evrakı kanşınır, önüne bakardı. Bu bakışta öyle derin bir mahcubiyet, öyle aşikâr bir maazeret dileyişi vardı ki, Fikret, onu görmemek için, krokilerine dalmaya kendini mecbur ederdi. Birinci defa yazdığı kâğıtların müsveddesini sordular, doğrudan doğruya beyaza çekmişti. Yazdığı yazıların tashih olduğunu görmedik. Az zaman sonra, bu büyük adamın huzuru mahviyyetinde bütün arkadaşları âdeta mütezellilâne iğilmek mecburiyetini hissetmişlerdi " (Ertaylan, 1963: 43-44).

Fikret bu durumdan rahatsız oldu, daha fazla dayanamadı, birkaç aydan sonra istifa etti. Fikret'in maaşı gönderildi, ama o parayı almadı reddetti, "işsizliğin mükâfatı olan bir parayı alamıyacağını söyledi. Devlet hazinesine iadesi mümkün olmadığı takdirde, Muhacirin İane Komisyonu'na teberru edilmesini " bildirdi (Akyüz,1947: 43-44).

1896-1901 yılları arasında Fikret edebî hayatının şekillenmesinde büyük etkisi olan Recaizade Mahmut Ekrem, onu daha sonra eski öğrencisinin sahibi olduğu Servet-i Fünun adlı derginin başına geçirecektir (Kaplan, 1986: 9).

1890 yılında dayısı Trabzon valisi Mustafa beyin kızı Nazime hanımla evlenmiş (Bayrak, 1986: 30). Aynı yılda Gedikpaşa'daki Ticaret mektebin'de Türkçe, resm-i hat ve Fransızca dersleri verir (Aydın, 2010: 1,2). Diğer tarafta şiirle uğraşmağa da devam etmişti (Akyüz, 1985: 222).

1891 yıllı Fikret'in şöhreti için önemli bir yıldır, çünkü o sırada Mirsad dergisini çıkardı, Fikret şiirlerini ve yazılarının bazılarını burda yayınladı, derginin açtığı iki yarışmada "Tevhid" ve "Sitayiş-i Hazret-i Padişahi" şiirleriyle, birinciliği aldı (Durbaş, 2007: 18). Aynı dönemde Malûmat, Maârif gibi dergilerde şiirleri yayınladı (Akyüz, 1947: 34).

1894 yılında Galatasaray Sultanisi'nde Türkçe öğretmenliği yaptı (Bayrak, 1986: 30), o yılda hükümet bütçesini düzeltmek için, maaştan bir bölümünü kesti, Tevfik Fikret istifa etti (Akyüz, 1947: 36). Sultani'den 1895'te ayrıldı (Aydın, 2010: 2). 1895'te oğlu Halûk doğdu (Bayrak, 1986: 35). Halûk'u çok seven Fikret için tek konu oğlu oldu. Oğlu için büyük fedakarlık gösterdi, 1896-97'de Röbert kolejinde Türkçe öğretmenliğine başladı (Aydın, 2010: 2).

1900'de yayınlanan "Rübâb-ı Şikeste"de toplumsal sorunlara ağırlık veren şiirlerin yanı sıra, günlük konuşma diline yakın dille yazılmış şiirleri vardı (Kaplan, 1986: 9).

1902'de kız kardeşinin ölümü üzerine (Hemşirem İçin) adlı bir şiir yazdı. Kız kardeşinin ölümünün nedeni kocasından gördüğü işkence idi (Bayrak, 1986: 34). Tevfik Fikret, öfkesini dile getirirken ifadeleri onun fikir ve inanç bakımından

geçirdiği değişimi ifşa eder mahiyettedir. Fikret bu şiiri hem kız kardeşi hem Türk kadınları acıları için ağıt gibi yazdı (Akyüz, 1947: 80).

1908 yılında Tefvik Fikret, Hüseyin Cahit'le Tanin gazetesini kurdu. Ama kısa bir sürede sonra yeni yönetici kadrosunun ve arkadaşlarının tutumunu beğenmediği için ayrıldı (Bayrak, 1986: 36); (Akyüz, 1947: 86-88).

18-19 Ağustos 1915'te şeker hastalığından hayata veda eder. nce Eyüp'teki aile mezarlığına gömülür. Daha sonra Aşıyan'a nakledilir (Akyüz, 1947: 134); (Kaplan, 1986: 12).

2.2 Tefvik Fikret'in Sanatı

Tefvik Fikret, sadece edebiyat alanından başka, musiki ve resim sanatıyla da uğraşmıştır. Daha önce hayatından bahsettik. Fikret, bir yerde memur gibi çalıştı; ama içi az olduğun için boş zamanlarında daha çok resim yaptı ve kitap okudu (Karabulut, 2015: 354), Fikret'e göre renk ve şekil çok önemli olduğundan dolayı, edebî yaşamında ne kadar şiiri olduysa o kadar da resimleri oldu. Resimleri renk ve şekil sanattır, bu sebepten Fikret, sanat alanında hem şair hem de ressamdır (Durbaş, 2007: 41).

şairliğinin yanında ressamlığı da olan, çok yönlü osmanlı aydınlarındanır. Gerek düşünceleri, yaşantısı, gerekse geride bıraktığı eserleri, bir aydın olarak döneminin karmaşık siyasal yapısı karşısında nerede durduğuna ışık tutar.

"Fikret'in sanat hayatını: a) Gençlik şiirleri; b) Olgunluk ağı (Servet-i Fünûn dönemi ve Rübâb-ı şikeste); c) ıı. Meşrutiyet'ten sonra (1908 - 1910); d) Son yıllar (1912- 1915) olmak üzere dört devreye ayırmak ve incelemek mümkündür." (Kaplan, 1986: 12). Tefvik Fikret'in şiirlerinde, her dönemde hâkim olan edebî söyleyiş farklıdır.

Kendisinden bahseden (Sahaif-i Hayatım, Tefelsüf) ve sanat anlayışını ortaya koyduğu şiirler; (Resim Yaparken, Peri-i şiirime, Kendi Kendime, La Danse

Serpentine, Heykel-i Giryân); Merhamet Şiirleri (Balıkçılar); Kötümser şiirler (Ukde-i Hayat, Gayyâ-yı Vücût); Hayal-hakikat (Süha ve Pervin, Hayalime, Ne İsterim, Ömr-i Muhayyel); Tabiat: (Mai Deniz, Beyâz Yelken, Âşiyâne-i Lal, Sezâ); Mevsimler (Aveng-i Şühûr); Portreler (Aveng-i Tesâvir) Fikret'in şiirlerinde yoğun bir karamsarlık temi işlenir. Bunu karakterine bağlayanlar olduğu kadar dönemin şartlarına bağlayan yaklaşımlar da olmuştur.

Tefvik Fikret ilk şiirlerini biçim ve içerik açısından eski şairler gibi yazdı onlardan farkı yoktu, ama zamanla sürekli şiirlerinde yenilik yaptı (Erbay, 2013: 73).

Fikret, Servet-i Fünûn'den önce eski şiirlerini yani gençlik şiirlerini dönemin dergileri Mirsad ve Malûmat'ta yayınladı (Kaplan, 1986: 12).

Fikret, şiirin zor bir iş olduğunu idrak etmiştir ve üzerinde çalışmıştır. Vezine, kafiye, iç ahenge dair yeni fikirleri ileri sürmüştür (Çevirci, 2006: 8).

1896'de Rezaizade Ekrem önceden Galatasaray lisesinde öğretmenlik yaptı, o yüzden Fikret çok iyi tanınmış, onun eğitimi, şahsiyeti ve zekâsını çok beğendi, o sıralarda Fikret öğretmenlikten ayrıldı, hemen Servet-i Fünun yazarı Ahmet İhsan Fikret'le tanıştı, Fikret Servet-i Fünûn'da yazmaya başladı (Akyüz, 1947: 37).

Servet-i Fünûn 1896-1901 yılları arasında, bu dönemin Türk edebiyatı tarihinde, yaygın bir kabulle Servet-i Fünûn edebiyatı olarak adlandırılmaktadır. Bu edebiyat söz konusu tarihler arasında Servet-i Fünûn mecmuası etrafında toplanan, Fikret'ten başka Halit Ziya, Cenap Şehabettin, Faik Ali, Ali Ekrem, Ahmet Şuayip, Ahmet Reşit, Süleyman paşazade sami, Hüseyin Şiret, Süleyman Nazif, Hüseyin Cahit ve Safveti Ziya gibi hikâye ve romancıların kaleme aldığı çeşitli türlerdeki eserlerden oluşmaktadır (Çetin, 2009: 1721); (Bayrak, 1986: 31).

Doğa, onun yaşam alanının atmosferi olduğu gibi, şiirlerinin, resimlerinin ve kendini ifadesinin aracı da olmuştur, konusu da. Çalışma odasında asılı bulunan peyzaj

ve natürmortlar sanatçının bu yönünün kanıtları olarak günümüze kalmış örneklerdendir.

Fikret'e göre, şiirin dili incelmeli, daha derin, daha tabii, daha hassas, daha münevver, daha esiri olmalıdır. Bu anlayış onu, sanatçının söyleyiş serbestine sahip olması gerektiği görüşüne götürür. Dilde tasfiyeye karşıdır. Dilimize yerleşmiş olan Arapça ve Farsça kelime ve terkiplerin kaldırılarak yerlerine Türkçelerini koymaya çalışmanın dile yarar sağlamayacağı ve bunun çok uzun müddetler alacağı düşüncesindedir.

Kendisi sanatın toplumsal olaylardan bağımsız olamayacağını söyler. Bunun içindir ki inziva döneminde bile toplumsal konularla ilgili şiirleri istanbul'da elden ele dolaşmaktadır. Toplumsal olaylara ve dönemin baskıcı, sansürcü yönetimine bakış açısı için yazmıştır.

Servet-i Fünûn edebiyatında şu yanlardan, dil, üslup, fen, moda, ahenk ve bir eserlerdeki şekil mükemmelliğine önem vermişlerdir. Servet-i Fünûn dergisi ilk yıllarda daha çok fen dergisi görünmüştü, birkaç yıl sonra edebî dergi haline gelmiştir (Çakır, 2000: 212-214).

Servet-i Fünûn'da Tevfik Fikret ilk kez dergide (Hayran) adlı şiir yayınladı (Parlatır, 2015: 27).

Tevfik Fikret çoğu kişiye göre Servet-i Fünûn'un en büyük şairidir. Sanat ve edebiyat hayatının ilk dönemlerinde bireysel düşünceleri ön plandadır. Edebi eserlerinde Servet-i Fünûn'un etkisi olduğu için dili ağırdır fakat nazmı nesre yaklaştırdığı eserlerinde konuşma dilini şiire sokmuştur. Aruzu Türkçeye başarıyla uygulamıştır. Böylelikle serbest müstezattı geliştirmiştir.

Hayran

Sahil yeşil, eşcâr yeşil., sanki tabaat

Vernek dilemiş mevkie şâyân-i perestiş
Bir reng-i behiştî.
Göl sahilin aksiyle nümâyişgeh-i cennet.
Sâri bu yeşil gölgeliğe bir mütevahhiş
Âheng-i behiştî.
Bir levh-i muhabbet bu ki fevkinde hayâlin:
Maşuk, o bir gonçe-i nevhânde-i zîbâ,
Âşık ona hemhal.
Cümbüşgeh-i sâfiyyeti âmâl-i visalin;
Zevrakçe. O bir neş'e gehvâre-i sevda,
Bir lâne-i cevval.
Sevda.: Bu ne halettir, ilâhi, ne sefadır...
Bir nazra-ı hayran ile bir çehre-i sakin
Karşımda dururken,
Dersem nola: eşcâr bile mest-i hevâdır.
Bir hisse alırlar şu iki rûh-i rakîkin
Şevk-u şegafından...
Cümbüş-geh-isâfiyyeti âmâl

Tevfik Fikret (s.254)

Tevfik Fikret, Servet-i Fünûn dergisinde sorumlu yönetici oldu. Bunun yanında çok yönlü bir sanatçı olarak görülür, yöneticilik görevi yanında iyi bir şair oldu. Fikret bir tarafta Servet-i Fünûn'da diğer tarafta Robert Kolej'in'de Türkçe öğretmenliği yaptı. Şair diğer tarafta edebi alanında yeni bir hareket getirdi "Hasta Çocuk" manzumesini yazdı, bu dönemde yeni bir manzume, yeni bir ses hem de Servet-i Fünûn edebi hareketini müjdeliyordu "Hasta Çocuk" (Parlatır, 2015: 28, 55).

1896-97'de Yunan savaşı başladı, o savaşı Türk Ordu'su kazandı ve Fikret, bu zafer için (Yeni Şehir Gazi'lerine) adlı güzel bir şiir yazdı (Akyüz, 1947: 49,50). Servet-i Fünûn'da bazı anlaşmazlıklar yüzünden küçük bir dağılma oluyor. Böylece Fikret 1901 yılında Servet-i Fünûn'dan ayrılıyor, dergi kapanıyor ve yazarlar dağılıyor, sonra Fikret, Aşiyân'a döndü (Akyüz, 1947: 65).

Fikret, Servet-i Fünûn'da yayımladığı şiirlerinin yazıldığı büyük bir kısmını Rübâb-ı Şikeste'de topladı, Rübâb-ı Şikeste'nin birinci baskısı 1899'da yapıldı (Parlatır, 2015: 55). Eser, yayımlandıktan sonra çok ilginç ve çekici olduğu için 1900'de ikinci defa yayınlandı (Bayrak, 1986: 32). Üçüncü baskıyla birlikte yayımlanan siyasî konulu şiirler ise İstibdat döneminde yazılmış, ancak dönem gereği yayınlanamamış şiirlerdir. Bütün bu şiirlerde riyakarlık, bozuk düzen, adaletsizlik çok vurucu bir şekilde işlenir. Yine Rübâb'ın daha sonraki baskılarına ilave edilen Rûcu şiiri ise Sis'ten ve Sis'in düşündürdüklerinden bir caymadır (Çelik, 2015: 21).

İnci Enginün'ün Rübâb-ı Şikeste'nin şiirlerini şöyle sınıflandırır, Enginün'ün sınıflandırmasına göre,

1. Kendisinden bahseden (Sahaif-i Hayatım, Tefelsüf) ve sanat anlayışını ortaya koyduğu şiirler; (Resim Yaparken, Peri-i Şiirime, Kendi Kendime, La Danse Serpentine, Heykel-i Giryân);

2. Merhamet Şiirleri (Balıkçılar);

3. Kötümser şiirler (Ukde-i Hayat, Gayya-yı Vücut);

4. Hayal-hakikat (Süha ve Pervin, Hayalime, Ne İsterim, Ömr-i Muhayyel);

5. Tabiat: (Mai Deniz, Beyaz Yelken, Aşiyane-i Lal, Seza);

6. Mevsimler (Aveng-i Şühur);

7. Portreler (Aveng-i Tesavir) ((Enginün, 2007: 536).

Rübâb-ı Şikeste'deki şiirleri Mehmet Kaplan, şu şekilde gruplandırır:

- 1- Şairin kendi ben'ini, duyuş tarzını anlattığı şiirler.
- 2- Sanat görüşünü ortaya koyan şiirler.
- 3- Kötümserlik temi.
- 4- Hayâl şiirleri.
- 5- Âşık şiirleri.
- 6- Tabiat şiirleri.
- 7- Halûk.
- 8- Kız kardeşi için şiirler.
- 9- Portreler.
- 10- Merhemet şiirleri.
- 11- Vatan şiirleri.
- 12- Dinî konulu şiirleri (Kaplan, 1971: 80).

Fikret, Rübâb-i Şikeste'deki şiirleri daha çok sosyal içeriklidir. Kendi dönemindeki sosyal konularını şiire dökerken şiirlerini ahenk ve musiki çok önem vermiştir (Kaplan, 1986: 31-32).

Rübâb-ı Şikeste'nin şiirleri, okuyunca aruzu hafif ve orta ahenkli kullandığı görülür, "Bu vezinler arasında en çok kullandığı "Mefâilün fe'ilâtün' mefâilün feilün"dür (Akyüz, 1947: 215).

Tevfik Fikret, bu tarihten sonra 1908'te kadar kendine özel bir hayatta yaşadı ve şiirlerini gizli gizli yazdı gençlerin arasında yayıldı, Fikret o dönemde Abdülhamit rejiminin karşısında "Sis" adlı şiirini yazdı, ama o sırada yasak olduğu için gizlice gençler arasında yayıldı, o dönem Fikret için kapalı bir hayat olmuş, bunlara rağmen, Fikret'in şiirlerinin geliştiği bir dönem olmuştur. Fikret, bu dönemin gidip geldiği yer Röbert Kolej ve Aşiyandır (Bayrak, 1986: 33). Fikret" Sis" adlı şiirini derin bir ümitsizlik ve yalnızlık ruh hali içerisinde kaleme almıştır (Erdem, 2007: 6).

"Sis" çalışırken bir gözden geçirildiğinde, Abdülhamit rejiminin bir ümitsizlik, karamsarlığa ittiği, milletin üzerinde çok baskı kurduğu, zulüm ve şiddet gösterdiği anlaşılır. Burada Fikret'in oluşturduğu imajlar görülür, "Sis" şiirinden itibaren şairin bakış okları ve asâbı gergin tavrı, doğrudan şahsiyetleri ve belli zümreleri hedef seçer (Kaya, 2007: 55). "Sis"te ise iç ve dış unsurları ile İstanbul şehri kötümserliği, bütün varlığına karşı duyulmuş kuvvetli bir nefret halinde kendini gösteriyor (Zariç, 2012: 40,47); (Tuğluk, 215: 241).

Önceden bahsettiğimiz gibi Tevfik Fikret, önceden eski şairler gibi şiirler yazmış, "Sanat, sanat içindir" formülünü reddetmiş, daha çok sosyal konulara önem vermiştir (Kaplan, 1986: 32). Daha sonra Fikret "Sanat, sanat içindir" prensibiyle şiirler yazdı. Terâne şiirine bakıldığında ahenkli bir şekilde yazdığı görülür, birinci bentte söyleyecek:

Sabâ eser, gusûn-u ter,

Ki murg-ü aşka lânedir.

Fısıldaşır sükût eder,

Bu bir güzel terânedir (Gariper, Cafer,2014).

Bu şiir beş bentten ve her bendi dört dizeden oluşur.

Bu dönemden sonra Tevfik Fikret daha çok realist şiirleri yazıldı Balıkçılar şiiri ne bakılırsa hemen fotografik realizmi görülür (Bayrak, 1986: 61). "Balıkçılar" (1897) şiirinde Tevfik Fikret, anlatı merkezli bir üslupla acıma ve fakirlik duygusunu harekete geçirmektedir. Şiir, sosyal bir yaraya göndermede bulunmaktadır (Kanter, 2008: 48).

Fikret, II. meşrutiyetin ilanından sonra (1908-1910)'da şiir yazmış ve bu şiirlerini 1911'de kitap olarak bastırmıştır, Haluk'un Defteri adlı bu kitap 1911 yılında yayınlandı, (Kapla, 1971: 138). Kitap kendi içinde «Haluk'un Defteri», «Hayata Karşı

Beşer», «Hitabeler» başlıklı üç bölümden oluşur. Halûk'un Defteri bölümünde; «Halûk'un Defteri», «Ümid Ölmez», «Bir Tasvir Önünde», «Zelzele», «Hayavata», «Şehrâyîn», «Devenin Başı», «Halûk'un Amentüsü», «Promete», ve «Halûk'un Vedâ'ı» şiirleri bulunmaktadır. Hayata Karşı Beşer bölümünde; «Hayata Karşı Beşer», «Resminin Karşısında», «Doğan Güneşe», «Hakikatin Yıldızı», «Cezâ-yı Mensiyyet» ve «Sultânî'ye» şiirleri bulunmaktadır. Hitabeler bölümü ise; «Ferdâ», «Bir Kız Mektebi İçin», «Hilâl-i Ahmer» ve «Gökten Yere» şiirlerinden oluşmaktadır, İçerisinde 20 şiir bulunmaktadır. Bu şiirlerini oğlu Haluk'a ithaf etmiştir (Kaplan, 2015: 187); (Kaplan, 1986: 28). Haluk'un Defteri'nde Fikret, şiirlerde Haluk'a hitaplarıyla dönemin bütün Türk gençlerine seslenmiştir, onların geleceği iyi bir eğitimle sağlanacaktır. Ferda şiirinde bir ümit vardır. Ferda "Yarın" demektir. Bu gençler için büyük bir ümitle yazıldı ve onların gerçekte başarılı olacağına inanıldı. Bu durum, Fikret'in üslûbuna da tesir etmiştir. Artık eserlerinde acz değil, kuvvet hâkimdir. Fikret, bu devirde lirizmi bırakarak bir hatip kesilir (Kaplan, 1986: 29,30), "Ferda'nın ilk dizelerinde yer alan "Gelecek günler, aydınlık taptaze günler senin; zaten her şey senin değil mi ki? Ey, umudumun ak yüzü, sözlerindeki gençliğe duyulan büyük umut ve güven, Atatürk'ün düşünceleriyle ortak bir payda yaratır, Atatürk'ün Gençliğe söylevi'nin ilk cümleleri de bu umut, güven ve sorumluluğu yansıtır " (Sever, 1997: 35) Bu şiir kitabında çeşitli açılardan, çeşitli yönlerden Haluk'u anlatır.

Tevfik Fikret, Tanzimat'tan sonraki şairler gibi, batı edebiyatından etkilendi. Özellikle Fransız edebiyatından faydalandı ve etkilendi. Şiirleri biçim ve içerik açısından Fransız edebiyatına yaklaşıyor. Araştırmalara göre Tevfik Fikret şiirlerinde aruz ölçüsünden vazgeçmez, aruz ölçüsünü Türkçeye başarıyla uygular. Bazı şiirlerinin her dizesi uzun cümlelerden oluşmaktadır. Dizeler uzun olduğu için bazen konuşma dili özelliği gösterir. Kolay bir şekilde anlaşılır. Fikret şiirlerinde Türkçe'de

az rastlanan Arapça ve Farsça sözcükleri de kullandı (Akyüz, 1947: 14-15). Servet-i Fünûn'da eski Türk edebiyatından farklı yeni bir tabiat anlayışı başlamıştır (Kaplan, 1971: 94). Fikret, derin düşünen okuyucularını da derin düşündüren bir şair olmuştur.

Fikret, ömrünün son yıllarında hece vezni ve sade Türkçe ile de şiirler yazdı. Fikret, 1914 yılında çocuklar için "Şermin" adlı bir kitap yazdı ve aynı yıl yayımladı. Şermin, şairin son eseridir; bu şiirlerde dil oldukça yalındır (Kaplan, 1986: 31).

Fikret'in eğitimci arkadaşı Satı Bey, açtığı bir özel okuldaki küçük çocuklar için Tevfik Fikret'ten şiir yazmasını rica etti ve o bunu kabul etti, şiir yazmaya başladı (Akyüz, 1947: 131); (Durbaş, 2007: 20). Fikret, çocukların hayallerini, onlar hayatı nasıl gördüklerini ve neyi düşündüklerini Şermin'de kısa cümlelerle anlatmıştır (Çevirci, 2006: 9).

Bu kitap 31 şiirden oluşmaktadır. Kitaptaki şiirler çoğunlukla sekizli hece ölçüsüyle yazılmıştır, bazı şiirlerde kısa dizeler de bulunmaktadır. Fikret'in aruz ölçüsünü yerine hece ölçüsü kullandığı tek eseridir.

Fikret, şiirlerinde çocukların eğitimlerine, hayallerine, geleceğine, düzeyine ve ruhuna inebilmiş, onların duygularını, sevinçlerini, heyecanlarını şiirlerine ustaca aktarmıştır. Fikret, "Şermin'deki şiirlerini çocuklar için yazmakla beraber, bir çoklarının yaptığı gibi, gelişigüzel hareket etmemiş, onlara çocuğa bazı değer ve fikirleri aşılama gayesini gütmüş, onların dil, şekil ve tasvir bakımından büyük önem vermiştir.

Fikret kafasında "yeni insan tipi" yaratmıştı, yeni insan tipini yaratmak için, Fikret'in inancına göre yeni bir okul gibi çocukların eğitimlerini kurmak gerekir (Kaplan, 1986: 33).

Servet-i Fünûn dönemi Türk edebiyatına batılı edebiyat tarzı, hayali, imajları yerleştirerek açısından etkili bir devir olmuştur. Servet-i Fünûn topluluğundan iki şair

Tevfik Fikret ve Cenap Şehabettin modern Türk edebiyatının öncüsü olmuşlardır. Bu iki şairin şiir anlayışlarında ve şiir tarzında ortak noktalar vardır. En belli nokta önceden de bahsettiğimiz gibi, ikisi de Fransız şiirlerinde etkilenmiştir. Bu iki şair arasında çok az farklılık görünür (Çitçi, 2014: 59). İki şair arasında gerek psikolojik yapıdaki farklılık gerekse diğer nedenlerden dolayı melankolik anlamda önemli farklar bulunur (Karabulut, 2015: 354).

Bölüm 3

RÛBÂB-I ŞİKESTE'DE TELMİHLER

3.1 Telmih Sanatı

Söz sırasında, herkesçe bilinen bir olayı geçmişteki bir olaya, bir metinde tarihî bir olaya, kahraman, ünlü bir kişiye, bilinen ve meşhur bir hikâyeye, ayete, hadis veya benzeri şeylere atıfta bulunmak, ya da yaygın bir atasözü, ve bir inanca işaret etme sanatına telmih denir. Telmihte, anlatılan duygu ile işaret edilen olay arasında gizli bir benzetme söz konusudur.

Örneğin:

Hâbil ile Kâbil

Hâbil ile Kâbil, iki kardeş...bize târih

Kardeşliği bir sahne-i hun-rîz ile telvîh

Etmekte ve enzâra o timsâl-i mehîbin

Bir hande-i lânet gibi mûhiş, gazab-âgîn

Binlerce tecellîsini sermektedir.....

Hilâl-i Ahmer, (Parlatır-Çetin, s.569)

İlk insan ve ilk peygamber Hz. Âdem'in oğulları, farklı batından bir kızlevleniyorlardı. Büyük oğul Kâbil, bunu kabul etmeyip kendi ikizi İklîma ile evlenmek isteyince sonu Hâbil'in katliyle biten ve insanlık tarihinin ilk cinayetine sahne olan bir hadise vukû bulur. Hased ve kinin, kardeş sevgisinin bile önüne geçebileceğine dâir bir örnek olarak tarihe geçer. Tevfik Fikret, insanlık tarihi kadar eski bu olayı, iki örnekte kullanmıştır (Kuran, Sure V, Maide, âyet 27- 40).

Telmihin farklı tanımları var bunlardan birini Ali Nihat Tarlan “[t]elmih hatıra getirmek istediği şahıs veya şeyin birtakım hususiyetlerini bazen mürekkebe bir şekilde beyan eder” demektedir (1981: 174). Tarlan’ın görüşlerine göre bu yönüyle de örneğin tevriyeden ayrılır. Ona göre “[t]elmihte muhâtab veya kârîn âşinâ olduğu muayyen bir şey vardır.

Diğer bir tanımla, M. Kaya Bilgegil “Telmih, lügatte ‘parıl parıl parlatmak’ mânâsına gelir. Edebiyatta ise temsil yolu ile bilinen bir kıssaya, meşhur bir fıkra, yaygın bir nükteye, tarihî bir hâdiseye, hâle uygun bir mesele, ilmî bir bahse işâret etmek demektir. Bu suretle ifade de parlatılmış hâle gelir” (1989: 267). Burada telmihın parlatmak manası öne çıkarılmıştır.

Telmih çeşitli bölümünde oluşmaktadır, şöyle dağıtılır:

3.1.1 Dinî Telmihler

Telmihın önemli bi çeşididir, şair islâm dinine ait olay, kıssa, kişi ve mezheblere özgü işâret ve hatırlatmalarda bulunur.

3.1.2 Kur'an Telmihleri

Burada şair, Kurankereim'den olayları verir. Örneğin peygamberler ve hayatlarına ve onların dönemindeki olaylara, ayet ve hadislere gönderme yapılır.

3.1.3 Tarihî Telmihler

Tarihi telmih, diğer önemli türdür. Şair, kendi dönemi veya önceki dönemdeki tarihî olaylardan yararlanır; duygularını mutluluğu veya mutsuzluklarını şiiriyle anlatırken tarihî olaylara gönderme yapar.

3.1.4 Dünyayla ilgili Telmihler

Bu telmih türüne dünyaca tanınmış kişiler kaynaklık edebilir. Örneğin şair, Avrupa edebiyatı veya Osmanlı Devleti'nin dışında yaşanan olaylara, tanınmış bir kişiye (filozof, bilgin...vs) gönderme yapılır.

3.1.5 Folklor'a Yönelik Telmihler

Şair, kendi dönemine ait olayları kahramanları anlatırken kendi milletine ait önceki folklorik unsurlara gönderme yapar.

3.1.6 Edebî Telmihler

Edebî karakterlerden ve edebi eserlerden kaynaklanan bir telmihtir.

3.2 Rübâb-ı Şikeste'deki eserin Telmihlerin konularına göre

Tasnifi

Tevfik Fikret, Servet-i Fünûn dönemi şairlerinin ve şiiirlerinin öncüsüdür. Şair kullandığı sanatlı anlatımlarında dönemin en güçlü şairlerindedir. Şair, telmih sanatın az fakat yerinde kullanmıştır. Bu konuda Fikret'in Rübâb-ı Şikeste adlı eserinde kullandığı telmihleri belirleyecek, açıklamalarını yapacağız.

3.2.1 Kültürlerle ilgili Telmihler

Yeldâ

Gündünüz böyle zulmet-i yeldâ,

sonra toprakta mâh-ı arş-ârâ,

Bütün ezhâna bir kesel veriyor;

Hepsi parmaklarıyla gösteriyor

(Hande-i Bûm, s.446)

Fikret, Rübâb-ı Şikeste'deki şiiirlerde yeldâ sözcüğü birkaç kez geçer. Bunlardan biri Hande-i Bûm şiiirinde yer alır. Şair, yaşadığı ortamdan duyduğu rahatsızlığı, özellikle 1900'den sonraki şiiirlerinde açıktan dile getirirse de, şair Hande-i

Bûm'da üstü kapalı bir şekilde duygularını ifade etmiştir, şair şiirde yeldâ sözcüğü ile “şeb-i yeldâ”yı yani yılın en uzun ve karanlık gecesini hatırlatmakta, yani telmihte bulunmaktadır. Asıl telmih şeb-i yeldâdadır. Şair, yaşadığı günlerin ıstırabını, karanlığa benzeterek duyduğu rahatsızlığı ifade etmiştir. Terkipte şeb'in yerini zulmet almıştır.

Yeldâ

O yeldâ-yı sefâlet şimdi bir subh-ı tesellî bâr;

Ne parlak handeler makdûr ise bir subh-ı âmâle

Birikmiş, bağlamış pîrâmen-i bağrında bir hâle.

(Bütün Bir Sergüzeşt, s.394)

Fikret, gençlik sıralarında Galatasaray lisesinde öğrenciyken âşık olmuş, ama sevdiği kız, kısa süreli bir beraberliğin ardından Fikret'i terk etmiştir, şair evlilikten sonra birkaç defa bu kıza tesadüf etti, (Sağlam, 2012: 168), Tesadüf şiirlerinin konusu bu olaya dayanır. Bunlar üç şiirdir: Tesadüf, İkinci Tesadüf, Son Tesadüf. Son Tesadüf'te şairin anlattığına göre, sevdiğini görmüş, ama sevdiği şaire hiç bakmadan geçip gitmiştir. Şair, bütün bu macerayı, duygu ve hayallerini kendini tesellî etmek için "Bütün Bir Sergüzeşt" şiirini yazdı. Şair, Yeldâ sözcüğüyle yine yılın uzun ve karanlık gecesini hatırlatarak sıkıntının büyüklüğünü dile getirmiştir.

Yeldâ

Karanlık: Her taraf, her şey karanlık, bir hazîn yeldâ!

Karanlık: Fehm ü dâniş, akl ü istıhrâc hep muzlim;

bütün rûhumda müz'ic bir cemâdiyyet olur nâim,

kesâfetden ibâret bir tecellî arz eder eşyâ,

hakikat zâhir olmaz, dîde-i idrâke bir zerre...

(İnanmak İhtiyâcı, s.421)

Tevfik Fikret, umutsuz olduğu bir zaman "İnanmak İhtiyacı" adlı şiirini yazdı. Fikret'in, inançsızlığını bocalayışını ve inanma ihtiyacını betimleyen şiiridir. Bu şiirde Yeldâ yine sıkıntılı uzun ve karanlık bir geceyi hatırlatmaktadır. "Karanlık: Her taraf, her şey karanlık, uzun (bitmeyen) bir hüzn", her tarafı karanlık görür, bu uzun bir gecedir, yeldadır. Bu duygusal durumu karanlıkla ifade eder. Karanlık ürkütücüdür. Karanlıkta bir şeyin ne olduğunu bilemeyiz. Ama o aydınlanınca onu tanır ve anlarız. İnanıcı aydınlığa, inançsızlığı ise karanlığa benzetiyor. Bu şiirde aydınlık karanlık tezatı görülmektedir.

Yeldâ'nın gecesi herkesçe tanınan İran'da bir kültür unsurudur, yılın en uzun yeldâ gecesidir. Bugün bile başta İran olmak üzere birçok yerde, Şeb-i Yelda günü kutlamaları yapılır. Bu kutlamada amaç bir taraftan en uzun gecenin karanlığında gelecek kötülükleri engellemek, diğer taraftan da güneşin doğuşuna şahit olarak kötülüklerin bitimine şahit olmaktır, o yüzden de Yeldâ gecesi edebiyatta sıklıkla kullanılmış (Razmjoo, 2012).

3.2.2 İnsanla ilgili Telmihler

Nansen, Fram

"Şu köhne hikmete bak!" dersiniz; fakat insâf,

Bu köhne hikmeti Nansen edeydi istihfâf

Fram bugün ne olurdu?.. Bir ihtimâl-i muhâl.

(Kutba Doğru, s.432)

(" Şu köhne hikmete bak!" dersiniz; fakat insâf! Bu köhne hikmete Nansen omuz çevirseydi, Fram bugün ne olurdu?.. Bir olmayan olanak.)

"Kutba Doğru", Tevfik Fikret'in, dünyanın maddî keşfine duyulan alaycı bakış açısını yerdığı bir şiirdir. Şiirde, Norveçli bilim adamı, Faridt of Nansen'in kuzey kutbuna, özel olarak inşa edilen "Fram" adlı gemiyle yaptığı bilimsel keşif gezisi konu

ediliyor. Fridtjof Nansen, Norveçli kâşif, okyanusbilimci ve devlet adamı. Kuzey Kutbu'nun keşfine öncülük etmiş, uluslararası alandaki siyasal çalışmalarıyla 1922 Nobel Barış Ödülü'nü kazanmıştır. Zoolojiye pek meraklıdır.

1888 mayısında Grönland'ın buz tarlalarını geçerek bir kuzey seyahati yapmayı tasarlamıştır. Birçok uzmanlar böyle bir seyahati gerçekleştirmenin imkânsız olduğunu ileri sürmüşlerdi. Nansen, bu yolculuğunu başarıyla tamamladıktan sonra bu sefer de Kuzey Kutbuna ulaşmayı aklına koymuştur. O güne kadar Kuzey Kutbu'na hiç kimse gidememiştir. Nansen, kutup seyahatini yapabilmek için esaslı bir plân hazırlamıştır. Bu planını Norveç hükümetine de kabul ettirmiştir. «Fram» (İleri) adındaki bir buzkıran gemisi Nansen'in emrine verilmiştir (Potemra, 1991).

Eflâtun

"Ne der güzelliği tarif ederken Eflâtun:

" Güzel hakîkatin enmûzec-i letâfetdir...

" Bu söz bu işte hakîkatlerin hakîkatidir.

(Zekâ, s.272)

Görüldüğü üzere, Fikret bu dönemde sadece düşünen bir şair değildir, çok duygulu bir şairdir. Bu yönüyle şairin en yakın en yakın arkadaşı Rıza Tevfik şairle alay etmiştir.

Fikret'in "zeka" adlı şiirinde Eflatun'a gönderme yapılmıştır (Kaplan, 1971; 113).

Eflâtun eski dönem Yunan felsefecilerindendir. Eflatûn, hocası Sokrates ve öğrencisi Aristoteles ile birlikte bilim ve Batı felsefesinin temellerini atmıştır (Meinwald, 2018).

3.2.3 Tanrı'yla ilgili Telmihler

Rabbi

Bir şevk ile sıyrılıp çıkarken

Hissettiğini ihtilâcı kalbi

Hisseyleyemez o şiddetiyle

Bir mu'tekif-i harîse Rabbi

Bahş eylese arşı cennetiyle!

(Fîrâk u Telâkî, s.379)

Fikret, eşi için çok bir çok şiir yazmıştır, "Fîrâk u Telâk" eşi için yazdığı diğer bir şiirdir. Eşinden ayrılığı ve ona kavuşması anlatılan bir şiirdir. Bu şiirde "Rabbi" bir telmihtir, şair bir çok olduğu gibi bu şiirinde de gibi bu şiirde yine Rabbi telmihini kullanılmıştı.

Hakkı, Yâ Rabbi

"Cinâna, cennet-i dîdâra bî-melâl ü ta'ab

Kavuşmak...Âh, bu her gün nâsip olur şey mi?

Gâza gâza, bize Hakkı'n ne mutlu bir keremi!

Hakkı

Silah omuzda, gezer dağda gâh bir başına,

Bütün tetikliği üstünde, hasm önüne gibi;

-Görünse çeşmine bir düşmen, âh yâ Rabbi!.

(Hasan'ın Gâzası, s.294-295)

(Burada, gâza yoluyla, yorulmadan kavuşacağı belirtilen saâdetlerden cinân (cennetler), dîdâr ise, Allah'ın inanmış kullarına, cennete göstermeyi vaadetiği mânevi güzelliğidir!)

Tevfik Fikret vatan yolunda ölmek fikriyle süslenen ve Müslüman Türk halkının vatan sevgi ve anlayışına en iyi tanıtan bir şiir Hasan Gâzası'dır. Bilhassa

islâm imânı uğrunda savaşarak gazi ve Őehit olma inancıyla yoğrulmuş Tũrk askerlerin inancını Şu mısralarıyla dille getirmiştir (Savaş, 2017: 284).

Mevlâ

Cevâb alır gibi oldum, içimde aynı sadâ

Tekkerrũr etti: “Yarın sen de bir avuç toprak

Kesâfetiyle gelirsin bu sâye-gâha, bırak

Esîr-i feyzini döksũn ile’l-ebed Mevlâ!”

(Köyũn Mezarlığında, s.430)

Tevfik Fikret Servet-i Fũnũn döneminde, Őiirleride çoğunlukla öznenin kendisini, hayatını anlatır. DũnyayıTanrı merkezli olmaktan çıkararak ve anlamlandırılan Şair Tanrı’nın çekilişiyle anlam verme yükũnũn özneye kaldığı yeni bir dönüşũme işaret eder. Servet-i Fũnũn dönemi Fikret Şiirine biraz yakından bakıldığında da öte-dũnya inancının dũnyevinin değer kazanmasıyla ancak bir teselliye döndũęũ; ancak aldatıcı bir umut olarak Şiirde kendine yer bulduğu fark edilir. Fikret’in bu dönemde yazdığı “Köyũn Mezarlığında” adlı Şiirinde bu düşünce öne çıkar. Bu Şiirde (Mevlâ) telmihtir, görũldũğũmüz üzere, Fikret Şiirinin Tanrı merkezli hakikat algısıyla kurduğu ilişkinin okunabileceği anahtar bir kavram ölümdür. Ölümlle beden bir avuç toprağa dönse de ölũm sonrasında yine de tazelik, körpelik, canlılığa sahip olabilme umudu, yağmura dolayım lanarak ortaya koyulur. Bu anlamda, mezarlığa yağan yağmur, ölũmũn bir son olmayacağı, ölũmlle tazeliğin yan yana düşünũlebileceęi, yeniden dirilişin mümkün olabileceği hissine kaynaklık eder.

Yâ Rabbi

Sayıklıyor yine. Yâ Rabbi sen esirge bizi;

Bağışla yavrumu, onsuz bırakma lânemizi!

Zavallı anne soluk bir likâ-yi Őefkattir;

Bu gün sekiz gün, o mehcûr-i hâb u râhattir.

Yegâne şevk-ı fuâdı yatakda bî-dermân,

Onun ümîd-i halâsıyla rûhu pür-helecân.

(Hasta çocuk, s.284)

Fikret, Servet-i Fünûn ortamında insanların, duygusallığın, yoksulluğunu zor durumlarını kendi içinde duymuş, bu duygularını şiirlerin yansıtmıştır. "Hast çocuk" aile ortamında geçen bir durumu ve hastalanan bir çocuğun tekrar sağlığına kavuşması sürecinde özellikle annenin duygusal dünyasını anlatan bir şairdir. Bu dizelerde (Yâ Rabbi) telmihdir. Hikayesi şöyledir, şiirde sekiz gündür ateşler içinde kıvranan bir hasta çocuğun durumu anlatılır. Hasta çocuğun yakınları, onun başında konuşmakta, çocuğun iyileşmesi için umutla beklemektedirler. Buradaki insanların, çocuğun ölüm ve hayat arasındaki durumunu izlemesi, hikâye tekniğiyle anlatılmıştır.

Mevlâ

İçi samt u sükûn ile mâlî

Ulu bir ma'bed-i münevverede

Nazar-ı iltifâtı Mevlâ'nın

(Ramazan, s. 423)

(İçi dolu ile sessizlik , ulu bir ışıklı mabet, Tanrı'nın iltifa eden bakışı)

Fikret'in "Ramazan" adlı şiirinde (Mevlâ)'ya telmih vardır, Tanrı'ya işaret eder şair. Ramazan ayı Müslümanlar için bağışlanma ayı ve mübarek bir aydır.

Kâinâtın Yaratılışına Telmih (Sun'-ı Kudreti)

Seyrelerim ve aczine kâil bu san'atın,

Takdîse inhimâk ederim sun'-ı Kudreti

Lakin zaman olur

(Resim Yaparken, s.312)

(Seyreylerim ve acizliğine boyun eğmiş bu sanatın, Kutsamayı çok isterim, kudretlendirmeyi...Lakin zaman olur).

Servet-i Fünûnn topluluğunda resim ile ilgilenen duyduğunda ilk kişi akla gelen Fikret'tir. Şair çok küçük yaşta resim yapmayı biliyormuş. Şair bazı zamanda şiirlerine de resim sanatını konuyu etmişti. Bu şiirlerden bir tanesi " Resim yaparken" şiiridir, bu şiirde (sun'-ı Kudreti), (Allah'ın sanatı yaratan) bir telmihtir. Burda da şair resim yaparken anlatmış olduğu duygularını Allah'ın sanatının insanlara verilmesiyle açıklar.

3.2.4 Dinle ilgili Telmihler

Ramazan

"Efendiler, Ramazandır... Mübârek akşamdır..."

Zavallı tıfl-ı sefâlet, zavallı ömr-i tebâh!

"Efendiler, acıyın, ben garibim işte..." Hayır,

Akın akın geçen erbâb-ı i'tizâz ü refâh

Eder bu kirli, bu yırtık sedâdan istikrâh.

(Ramazan Sadakası, s.307)

"Efendiler, ramazandır... Mübarek akşamdır... " Zavallı yoksulluğun yavrusu, zavallı yaşam! "Efendiler, acıyın, ben garibim işte... " Hayır,

Akın akın geçen üstün, kibirli, tok kişiler bu kirli, bu yırtık sedadan iğrenir duyar".

Fikret'in Ramazan Sadakası, adlı başka bir şiiri, dinî bakımdan önemli sayılan bir zaman diliminde, başka bir fakirlik öyküsüdür. Bu şiirde (Ramazan) telmihtir, Ramazan Müslümanları için kutsal bir aydır, Soğuk bir ramazan gününde dilenen zavallı bir çocuğu konu alan bu şiir. Fikret en çok yoksul ve kimsesiz çocuklar düşündürür. Onun acıma duygusu ve insancılığı en çok onlar için yazdığı şiirlerde

ortaya çıkar. Bir ramazan akşamında aç, susuz, sefil bir vaziyette, yağmur altında dolanan çocuk, Fikret'in merhametiyle birleşince anlamsal bir güç kazanmıştır. Şiirin son bölümünde soğuk ve yağmurun asabî darbelerle harap etmesinden korkan çocuğu görmezden gelen ve mutlu bir şekilde evlerine koşan insanlara seslenerek onlardan bu feryadı dindirmelerini ister.

Sabah Ezânında

Allahü ekber... Allahü ekber...

Bir samt-i ulvî: Güya tabiat

Hâmûş hâmûş eyler ibâdet.

Allahü ekber... Allahü ekber...

Bir samt-ı nâlân: Güya avalim

Pinhan ü peydâ, nevvâr ü muzlim

Etmekte zikr-i Hallâk'ı dâim.

Allahü ekber... Allahü ekber...

Bir samt-ı ulvi: Kalb-i tabiat,

Bir samt-ı nâlân: Rüh-ı avâlim

Etmekte zikr-i Hâllâk'ı dâim

Etmekte ra 'şân ra 'şân ibâdet.

(s.422)

(Allah en büyüktür... Allah en büyüktür...

Sanki tabiat yüce bir suskunluk ile sessiz sessiz ibadet eder.

Allah en büyüktür... Allah en büyüktür...

Sanki inleyen bir sessizlik olan gizli ve aşikâr, ışıklı veya karanlık âlemler daima Yaradan'ı zikretmektedir.

Allah en büyüktür... Allah en büyüktür...

Yüce bir suskunluk içerisinde olan tabiat, inleyen bir sessizlik olan âlemler daima Allah'ı zikretmekte ve titreye titreye ibadet etmektedir.)

"Sabah Ezanında" şiiri başlı başına telmihtir, çünkü her mısradaki "Allahü Akber" kelimesini tekrarlar. Ezan'a 4 defa Allahu ekber, "Allahü ekber" denerek başlanır: (Allahü Akber) İslam dini inancında Allah tektir ve Allah her şeyden üstündür. Ezan sesi, bir Müslüman için ölümü, insanın faniliğini dünya hayatının geçici bir hevesten ibaret olduğunu hatırlatır. Ezan sesi inanmış müslümanları ibadete çağırır. Ancak Fikret ilk mısradaki ezan sesi ile daha çok şiirine ezanın yankılı musikisini yansıtmak istemiştir. Çünkü Fikret bu şiiri yazdığı tarihte halen Servet-i Fünûn topluluğundadır. Dinî inançlarında da bir değişim söz konusu değildir. Bu nedenle şair sabah ezanından dinî bir huşudan çok estetik bir haz almaktadır. Şair ezan sesinin müzikalitesinden söz etmektedir. O Müslümanca bir duygudan değil estetik hazdan yola çıkar. Her bölümün başında tekrarlanan "Allahü ekber" mısraları ile musikiyi vermiştir. Şiirin genelinde ezan müslümanca bir huşu içinden dinlenen değil, âdeta seyredilen bir tablodur.

Buda

Büyük hakîkate bir vecdi-i pür-tehâlikler

Koşardı, gözleri ufukun hafâ-yı sâfında,

Koşardı giderdi hep âdetlerin hilâfında;

Bütün sunûf onu itham ederdi, körlükle.

Bu kör, zalâm-ı dehâ perinde bir gârın

Büyük hakikati yıllarca iktinâh ederek,

Onunla yüzümüze yıllarca iştibah ederek,

Sonunda gördü nedir sırrı hep bu eserin.

Bütün şükür o zaman karşısında devrildi,

Uyûn-ı gayzı kamaştırdı hep o körlükle;

Koşan sadâsına en mütma'in tehâlûke

Sayıklıyor diye tezyif eden esâfildi!

(Buda, s.434)

"Buda" şiiri dinî bakımından alınan bir şiirdir, bu şiirde şair Gotama Buda'dan bahseder. Bu şiirde "Buda" başlığı telmihtir, Buda Budizmin kurucusu tüm dünyada tanınan bir dinî inancı şahsiyettir. Buda, örf âdet çevresinde koşar, herkes ona kör der; ama bu kör yıllarca bir mağaraya çekilerek, orada yıllarca araştırır, şüphelerle savaşı. Sonunda bu "esrarın sırrı"nı görür. O zaman bütün şüpheler gözünün önün serilir ve o, ortaya koyduğu hakikat ile kendisine kör diyenlerin gözlerini kamaştırır. Onun sadâsına heyecanla koşanlar, "sayıklıyor" diye onunla alay eden "esâfil" dir.

Gotama Buda, M.Ö. 563-483 arasında Hindistan'da yaşadığı tahmin edilen ruhani öğretmen ve Budizm'in kurucusudur. Doğduğunda adı Sidarta Gautama'dır. (Sanskrit; Pali : Siddhāttha Gautama). Prens Sidarta ya da Śākyamuni (Sakya kabilesinden gelen bilge) adlarıyla da anılır.

Buda, Budistler tarafından tüm dünyada kabul edilir. Sanskritçede "uyanmış kişi" anlamına gelen Buda, peşine düştüğü yaşam ve ölümün ardındaki gerçeğin arayışı sonucu Sidarta Gotama'da oluşan ruhanî aydınlanmayı anlatmak için kullanılan bir unvandır. Buda, kendini dünyevî şeylere artık bağlı olmayacak derecede her şey arındırmayı başarmıştır (Nirvana). Böylece Budist inancına göre artık yeniden doğuş döngüsüne bağlı kalmamış olacaktır. Budizm, kişinin kendi beyniyle (aklıyla, zekâsıyla) konuşamayacağı için, ayrı bir varlık olarak "ego" düşüncesini reddetmiştir.

3.2.5 Kuran'la ilgili Telmihler

Aynı çamurdan bu yığın

Hepsi bunlar, bu yazılmış, unutulmuş şeyler

O samîmyete meczûb olarak toplanıyor;

-Evet, âlâmınızın; çünkü elemden hâlî

Yaşayan yok...Buna biçâre beşer katlanıyor!-

Belki bir ma'kes-i nâçîzi olur; en âlî

Yaşayanlar bile hissetmede en müstahkar

Yaşayanlar gibidir...Aynı çamurdan bu yığın!

(Kari'lerime, s.260)

(Hepsi bunlar, bu yazılmış, unutulmuş şeyler, Hep o içtenliğe tutulması olarak toplanıyor;

Kim bilir, belki içinden biri bir derdinizi.

- Öyle, hep dertleriniz; çünkü kederden yoksun, yaşayan yok... buna katlanmada biçare kişi! Yansıtan bir küçücük ayna olur; en üstün Yaşayanlar bile duyumada en hor, düşkün Yaşayanlar gibidir... aynı çamurdan bu yığın!)

Fikret'in Servet-i Fünûn döneminde hüznün ve sıkıntının şiiri nasıl belirlediğini, şiirle birlikte şair ve okuru nasıl bağdaştırdığını anlama sürecinde Rübâb-ı Şikeste'nin açılış şiiri "Kari'lerime" yol gösterici bir metin olarak önümüzdedir. Bu şiirde, "aynı çamurdan bu yığın" telmihtir, şair insanın çamurdan yaratıldığı gerçeğinin hatırlattığını görüyoruz.

Kamîs-i Yûsuf

Kavurmuş âteş-i seyyâl-i girye dîdesini;

Döküp zaman zaman ecfân-ı hûn-çegânından

*Uzak ufuklara bir iştiyâk-ı pür-halecân,
Okur neşîde-i derd-i herem-resîdesini,
Çölün samût u mukassî leyâl-i târında
Esen reyâh ona enfâs-ı kudsiyân gibidir,
Meşâm-ı rûhuna bir nûkhet-i samîme verir.
Sanır ki Yûsuf'u gelmiş, gezer civârında.*

*-Onun şemîmi, onun, Yûsuf'un harâreti bu!
şu hâl-i za'fımı ta'yîb edersiniz sizler,
Ve dersiniz ki: "Muhakkak, ateh getirdi peder!"
Fakat emîn olunuz, Rabb'imîn inâyeti bu,
Yakında Yûsuf'u görmek benim nasîbimdir.
O yanda kâfile-i müjde-âver-i ihvân
Kamîs-i Yûsuf'u hâmil, mübeşşer ü şâdân,
Yürür şitâb ile; her gün biraz yakın getirir
O tâze nûkhet-i cân-başı pîr-i mehcûre.
Günün birinde – ki bir tûde ebr-i nâmiye-bâr
Verip havâlî-i Ken'an'a incilâ-yı bahâr
Dökerdi rahmet ü behçet o hâk-i meftûre,
- Erişti kâfile-i müjde-âver-i ihvân.
Sürünce gömleği Ya'kûb uyûn-ı bî-ferine
Önünde geldi bütün arz u âsümân yerine;
Bütün tabî'at o dem kıldı secde-i şükrân!*

(s.301-302)

Kamîs-i Yusuf, başlıbaşına bir dini telmih şiiridir. Peygamberler tarihinden, Hz. Yusuf ve babası Hz. Yâkub'un Allah'a inanç ve tevekküllerinin sınandığı bir olayı Fikret, nazmetmiştir. Yusuf'un erkek kardeşleri, kıskandıkları Yusuf'u öldürmek için bir plan yaparlar. O kardeşleriyle eğlenmek için gider; ama ne yazık ki, o anda üzüntü olay olur kardeşleri Yusuf'u kandırıp götürüler kuyuya atarlar. Babaları Hz. Yâkub'a da onu kurtların parçaladığını söylerler. Kana bulanmış bir gömleği getirip verirler. Hz. Yâkub'un ağlamaktan gözleri görmez olur. Bu arada Yusuf'u kuyudan kurtaranlar, onu esir pazarında satarlar. Mısır melîkinin satın aldığı Yusuf, yıllar sonra bu ülkeye melîk olur. Kendisinden buğday istemeye gelen ve onu tanımayan kardeşleriyle gömleğini babasına gönderir. Gömleğin kokusunu alan Hz. Yâkub, oğlunun ölmediğini anlar. Bir mûcize gerçekleşir ve gömleği gözlerine sürdüğünde görmeye başlar. Şiirde, bu mûcize dile getirilmektedir Yusuf (Kuran, Sure XII, Yusuf, âyet 1-111).

Hârût

"Hangi sehîr-ı mu'cizin bu füsûn?"

"Hangi Hârût olup acîbe-nümûn"

"Eylemiş kubbe-i semâyı nigûn,

(Hande-i Bûm, s.446)

Dizelerinde Tefvik Fikret'in, Hande-i Bûm şiirini gizliden atfettiği II. Abdülhamid'i Hârut ile müsâvî saydığını görüyoruz. Hârut ile Mârut, tüm edebiyat devirlerinde rastlanan bir telmihtir. Bunlar, insanların günah işlemeleri, buna karşılık Allah'ın hep affedici olması karşısında itiraz edince Cenâb-ı Hak tarafından Bâbil'e, imtihan için gönderilen iki melektir. İmtihan, çok çetindir. Onlara bir kadın gönderilir, bu kadın öylesine güzeldir ki, hem Harut hem de Marut, bu kadına âşık olur. İki melek de kadınla birlikte olmak ve onunla halvet olmak isterler. Kadın iki meleğin de

arzusunu geri çevirir ve onlara bir şartla onlarla birlikte olabileceğini söyler: “Ya şarap içeceksiniz, ya adam öldüreceksiniz ya da puta tapacaksınız.” Melekler, kadının söylediklerini yapmak istemezler ve bu fiillerin Allah'a isyan anlamına geldiğini düşünürler. Fakat kısa süre sonra nefislerine yenik düşerek, en az günah olduğunu düşündükleri şarabı içerler. Ne var ki şarap içtikten sonra hem kadının söylediği puta taparlar hem de kadının öldürülmesini istediği adamı öldürürler. Eninde sonunda efsane arzularına ulaşan bu iki melek, kadının teklif ettiği üç günahı birden işlemiş olurlar. Kadın, onların gece okuduğu duâyla göğe yükselir. Şaşıp kalan Hârut ile Mârut, İdris peygamberden şefaet isterler. Dünya ve âhiret azâbından birini seçmeleri hususunda muhayyer bırakılınca dünya azâbını seçerler. Bunun üzerine Bâbil’de bir kuyuya baş aşağı vaziyette asılıp kıyâmete kadar orada kalmaları emredilir (Kuran, Sure II, Bakara, âyet 102).

Ârş-ı Yezdân'ı

Gâh pür-cazbe-i temâşâdır,

O zaman sanki arş-ı Yezdan'ı

Görür enzâr-ı girye-bârıyla.

(Ramazan, s. 423)

"Ramazan" şiirinin yukardaki mısralarında, burda (arş-ı Yezdan'ı) başka bir telmihtir, arş-ı Yezdan'ı (Gökyüzünü yedinci katı) demektir. Bildiğimiz gibi Kuran-ı Kerim'de ve önceki semavi dinlerde göğün yedi kat olduğu açıkça belirtilmektedir. Kuran'da çok ayetlerde "Allah'ın göğünü yedinci katı"ndan bahsedilen, örneğin; Talak 12. Ayetinde, Bakara 29. Ayetinde, İsrâ 44. Ayetinde, Fussilet 12. Ayetinde, Mü'minûn 86. Ayetinde, Mûlk3. Ayetinde, Nûh 15. Ayetinde, Nebe 12. Ayetinde) bahseder.

3.2.6 Atasözleriyle ilgili Telmihler

Gün doğmadan meşime-i şebden neler doğar!

Birkaç zaman da öyle gūzar etti günleri;

Dönmüştü bir mezara evin gerçek her yeri,

Bir yolcunun kudumu idi orda muntazar:

"Gün doğmadan meşime-i şebden neler doğar!"

Kaç hafta geçti bilmiyorum, bir seher yine

Gösterdi zevce oğlunu hiddetli zevcine:

"Bak, yavrumuz!.." O dem kadını doldu gözleri,

Zevcin de hande-rize-i gurûr oldu gözleri;

Pîşinde ettiler beşiğin gark-ı ibtihâc,

Bir bûse-i medîd ile tecdîd-i izdivâç.

(Tecdîd-i İzdivâç, s.287)

"Tecdîd-i İzdivâç" Fikret'in başka şiiridir, belki de oğlu Halûk dolayısıyla yazmıştır. (Kaplan,1971: 104), "Gün doğmadan meşime-i şebden neler doğar!", "her karanlık gecenin bir sabahı vardır" cümlesi telmihtir, bu söz güzel bir sözdür, insanların arasında, karamsar olduğumuz durumlarda kendimizi veya çevremizi genellikle avutmak için kullanırız.

3.2.7 Tarihle ilgili Telmihler

Mısır'ın Şehriyârına

En ber-güzîde şî'ri fakat böyle bir zaman

İlhâm edersin; işte mükâfatı mihnetin

Mısır'ın o Şehriyârına benzer ki tıynetin,

Öldürmedikçe, vaslını etmezdi râyegân.

(Perî-i Şi'rime, s.383)

(En saf ve seçme şi'ri fakat böyle bir zaman ilham edersin; işte ödül bunca uğraş 'a Mısır'ın güzel Firavununa benzer ki huyları öldürmedikçe kendini armağan etmezdi).

"Perî-i Şi'rime" Fikret'in bir şiiridir, kendinin hayatını zahmetlerini, acılarını, külfetlerini Mısır hükümdarları ise şairinin anlattıkları . Şairin "Perî-i Şi'rime" Mısır hükümdarları "ıztırap verici bir varlıktır " derin bir ilinti, vardır ki, karşısındakinin ruhunu titretir. Yanaklarındaki yakıcı parlatırken, "Hindin zehirli göncelerine" benzer). (Kaplan, 1971: 84) Şair onunla Zaman'lar geçirir, Mısır'ın güzel Firavnuna bahseder, "Mısır'ın Firavunu" bir telmihtir, araştırmamızda sonra Mısır'ın Firavnundan da genellikle Nefirtiti adıyla söz edilir. Çünkü Nefirtiti'nin kelime anlamı "güzellik" ya da "güzelden gelen"dir. Nefertiti (M.Ö. 14. yüzyıl), Mısır kraliçesi (M.Ö. 1379-62[1]), Mısır Firavunu IV. Amenhotep'in (sonradan Akhenaton) eşi, Firavun Tutankhamun'un kayınvalidesidir. Nefertiti Mısır'ın en güçlü kadınlarından. Çünkü Nefertiti kocası Akhenaton, yani firavunla aynı düzeyde bulunurdu. Hatta firavunun uygulaması gereken cezaları ya da yapması gereken işleri yapabilme yetkisi vardı. Bu durum, Mısır'da alışkın olunan bir uygulama olmadığından halk ve din adamları hiç memnun değildir. Nefertiti bugüne kadar güzellik simbolü olarak görülen Nefirtiti'nin heykelleri kaldırılır.

3.2.8 Tabiatla ilgili Telmihler

Serâb-ı nasîp

Oturup nîm- mürde ve zinde,

Bir tecelliye muntazır, düşünür;

Bu tecelli, ki mevt-i hâlidir,

Ona bir şi'r içinde sarhoşluk

Verek neşe-i ümid ile pür

Bir cihan gösterir ki muğfildir...

Ah ey gaflet, ey serâb-ı nasîp,

Seni mümkün mü etmemek ta'kip!

(Sahaif-i Hayatımda, s.309)

"Sahâyif-i Hayatımdan" adlı şiirini arasında ayrı bir yere sahiptir. Fikret'in hayatında karamsar ruh halini anlatan bir şiirdir. Şair bu şiirde kâinattaki değişimlerden, hareketlerden çekindiğini, korktuğunu ifade eder, son mısradaki "Serâb-ı nasîp" bir telmihtir. Çölde serap gören bir seyyahla kendisi arasında münasebet kurar, aldatıcı serap onun için korkularına karşı bir sığınaktır. Serâp , atmosferde ışık ışınlarının kırılmasından doğan ve çöllerde kolaylıkla gözlemi yapılabilen optik yanılma, uzaktaki bir cisme bakarken sanki bir su yüzeyinden yansımış gibi, cisimle birlikte ters görüntünün oluşumu, ılgım, yalgın, pusarık anlamına gelir.

3.3 Telmih Değerlendirilmesi

Bir şâirin, genel kültür planındaki bilgilerinin bir nevi ölçüsü sayılabilecek telmih sanatı, eski edebiyatı yahut yeni edebiyat ortamında, bazen kastî bazen de tabii olarak şiirlerde sık kullanılmıştır. Hattâ kimi bilgileri verebilmek için daha anlaşılır kabul edilip sadece telmih yapılmıştır.

Tevfik Fikret, Rübâb-ı Şikeste adlı kitabındaki şiirlerindeki toplam 22 adet telmih yapmıştır; üç tanesi Yeldâ İran kültüründedir. Yedi şiirinde Allah çeşitli şekilde kullanılmıştı. Beş şiirinde Kuran'da bahsedilenler kullanmıştır meselâ "Hârut u Marut" hikâyesi herkesçe duyulan bir hikâyedir, veya "Hz. Yusuf" Peygamber....vs kullanılmıştır. İki tanesi insanla ilgilidir meselâ "Eflâtun" Yunan filozofu ve diğerleri "Fridtjof Nansen, Norveçli kâşif, bilgili bir adam gibi kullanılmıştır. Bir tanesinde atasözü kullanmıştır. İki tanesinde dinle ilgili telmih bulmuştur. Bir tanesinde telmihi

tabiatla ilgilidir. Ve diğerleri tarihle ilgili telmihlerdir. Rübâb-1 Şikestedeki şiirlerin dışında telmih türlerinden biri için bir örnekte de "Hilal-ı Ahmar"dan verilmiştir.

Bu örnek şiirlerde, İslam edebiyatı ve Türk edebiyatının telmih sanatına verildiği görölmektedir.

Bölüm 4

RÛBÂB-I ŞİKESTE'DEKİ TERKİPLER

4.1 Terkip Sanatı

Terkip sanatı: Terkip, en az iki kelimededen oluşan kelime grubudur. Bu günkü Türkçe dilbilgisinde buna "taamlama" denilmektedir. Kelime ikiden fazlaysa "zincirleme taamlama" denilir.

Klasik edebiyat dönemi şairlerinin şiirlerinde yabancı dillerden sözcükler yoğun bir şekilde kullanılmıştır, özellikle Farsça ve Arapça sözcükler yabancı dillerinin kullandığı kelimeler uzun bir zamanda şiirlerinde kalmıştır, o dönemin şairleri yabancı sözcükleri aşırı derece kullanılmışlar, şairler ne kadar yabancı sözcük kullanılırsa bu kadar becerili gösterilmiştir, o yüzden şairler kullanımına yabancı sözcük önem vermişlerdir. Diğer bir yandan Osmanlı devletinin şairleri Farsça ve Arapça'dan etkilemişler, şiirlerini bu iki dilde Arapça, Farsça Türkçeyle ve Türkçe karışımı bir dille yazdılar. Tevfik Fikret de o dönem şairleri gibi şiirlerini ağır bir dille yazmıştır. Hatta şiirlerinde, o zamana kadar hiç bir Anadolu insanın kullanmadığı Arapça ve Farsça sözcükleri de kullanmıştır.

Biz burada Tevfik Fikret'in Rübâb-ı Şikeste'nin bütün şiirleri sayfa sırasına göre açıkladık, toplam (116) şiir inceledik, şiirlerden tek tek yabancı sözcükleri çıkardık, hangi dilde ait olduklarını yazdık, aynı zamanda da Türkçesi yazdık.

Bu divanda şiirler Türkçe'nin Rübâb-ı Şikeste'de Farsça, Arapça sözcükler yaygın bir şekilde kullanılmıştır. Hatta Arapça ve Farsça sözcüklerle Farsça terkipler kullanılmıştır. Arapça'da (Aşk, rûh, sa'adet, muhibbet.....vs) sözcükler bazı Farsça

olumsuzluğu önekiyle olumsuzlatırılmıştır, (Bî-hudûd, bî-hareket.....vs) {bî} Farsçada olumsuzlu anlamı veren, Arapça ve Farsça Türkçe yardımına şiirlerle bulunmuştur. (Îsâr (eyle-), Taayün (eyle-)vs) gibi gözümüze çarpar mesela îsâr asıl fiili îsâreylemek mansai dökmek, manası olduğu için fiillerle yazdık, diğerde (Çehre-i eş'âr) burada çehre (Far.), eş'ar (Ar.)'dır. Genellikle terkip konularına göre dört gurup ayrılır; Terkib-i İzafet, Terkib-i Tavsifi, Terkib-i Maklub, (kalıplaşmış terkipler), Terkib-i Atfi (Atıf vavıyla (u, vü) yapılan terkipler). Bu tür terkipler Rübâb-ı Şikeste eserindeki görebilir. Bütün örnek şiirler Parlatır ve Çetin Tevfik Fikret Bütün şiirle adlı kitabından aldım. Kitabından alındığı için her şiirde geçen terkipler alt alta dizilip, sonuna da şiirin geçtiği sayfa numaranı eklenmiştir.

Kari'lerime

Safha-i şî'ri (Ar.): Şiirin yüzü

İbzâl-i nigâh (eyle-): Uzun uzun bakmak. İbzâl (Ar.), nigâh (Far.)

Teşyî'-i hayât (et-) (Ar.): Hayatı sürdürmek

Katre-i şefkat (Ar.): Şefkat damlası

Cedel-gâh-ı mûkaasî: Sıkıntılı kavga yeri. Cedel mûkaasî (Ar.), gâh (Far.)

Âlâm u fecâyi (Ar.): Elemler ve facialar

Nazar-ı vicdan: vicdan bakışı. Nazar (Ar.), vicdan (Far.)

Tuhfe-i mahmidet (Ar.): Övgü hediyesi

Çehre-i eş'âr: Şiirin çehresi. Çehre (Far.), eş'âr (Ar.)

Ma'kes-i nâçîz (Far.): Değersiz ayna

(s.260)

Sühâ ve Pervîn

Semâ-yı nisan: Nisan göğü. Semâ (Ar.)

Leb-i reyyân-ı bî-pâyân (Far.): Sonsuz suya kanmış dudak

Fikr-i mütecessis (Ar.): Meraklı düşünce
Melce'i tefekkür (Ar.): Düşüncenin sığınağı
Rûh-ı mütehasir (Ar.): Özlemiş ruh
Mev'id-i telâkî (Ar.): Buluşma yeri
Âğûş-i iştyâk: Özleyiş kucağı. Âğûş (Far.), iştyâk (Ar.)
Çîn-i infi'al: Güceniklik kıvrımı. Çîn (Far.), infi'al (Ar.)
Zirve-i sefîde (Far.): Beyaz zirve, karlı zirve
Sadme-i gûlâne: Devlere özgü vuruş. Sadme (Ar.), gûlâne (Far.)
Bî- hareket: Hareketsiz. Bî (Far.), hareket (Ar.)
Câzibe-i hüsn (Ar.): Güzelliğin cazibesi
Meyyâl-i huzûz (Ar.): Hazlara meyilli
Enzâr-ı tehekküm (Ar.): Alaylı bakışlar
Fezâ-yı nüzhet (Ar.): Dolaşılan yer
Hudûd-ı zevk ü Emel (Ar.): Emel ve zevkin sınırları
Âsumân-ı müzehheb: yıldızlı gökyüzü. Âsumân (Far.), müzehheb (Ar.)
Âsumân-ı huzûz: Lezzet veren gökyüzü. Âsumân (Far.), huzûz (Ar.)
Şeb-i taayüş: Hayat gecesi. Şeb (Far.), taayüş (Ar.)
Şeb-i siyâh-ı taayüş (Far.): Hayatın kara gecesi
Pîş-i nâz (Far.): Nazlı bakışın önü
Hây u hûy-ı hâyat (Ar.): Hayatın karmaşası
Şâd-kâm (Far.): Mutlu
İltifât-ı kader (Ar.): Kaderin iltifatı
Şu'â'-i şems (Ar.): Güneş ışığı
Edâ-yı visâl (Ar.): kavuşma edası
Hevâ-yı visâl (Ar.): Kavuşma arzusu

Hatar-engîz: Tehlikeli. Hatar (Ar.), engîz (Far.)

Bahar-ı aşk (Far.): Aşkın baharı, başlangıcı. Aşk (Ar.)

Tıfl-ı Semâvî (Ar.): Göğün çocuğu

Çehre-i eşya: Eşyanın çehresi. Çehre (Far.), eşya (Ar.)

Reng-i hayât: Hayat rengi. Reng (Far.), hayât (Ar.)

İhtiyâc-ı teesür (Ar.): Üzüntü ihtiyacı

Bî-hudûd: Sınırsız. Bî (Far.), hudûd (Ar.)

Ser-Şikeste (Far.): Uçları kırık

Şelâle-i giryân: Ağlayan şelale. Şelâle (Ar.), giryân (Far.)

Mest ü lerezende (Far.): Sarhoş ve titrek

İbtikâ-yı hazânî: Sonbahara özgü ağlayış. İbtikâ (Ar.), hazân (Far.)

Aşık-ı sehhâr (Ar.): Büyüleyici aşık

Mağlub-ı hayâl (Ar.): Hayaline yenilmiş

Ra'şe-i zılâl (Ar.): Titreyen gölge

Hayâlet-i pûşîde-çehre: Yüzü örtülü hayalet. Hayâlet (Ar.), pûşîde-çehre (Far.)

İstıfâr-ı memât (Ar.): Ölüm sarılığı

Tâb-ı tal'at (Ar.): Yüzünün parlaklığı

Nâ'ir ü nâ'im sitâreler: Parlayan ve uyuyan yıldızlar. Nâ'ir, nâ'im (Ar.), sitâreler (Far.)

Leb-i tabi'at: Tabiatın dudağı. Leb (Far.), tabi'at (Ar.)

Bûse-i hafi (Ar.): Gizli öpücük

Sâye-zâr-ı serâ'ir: Sıraların gölgesi. Sâye-zâr (Far.), serâ'ir (Ar.)

Tekhî-i lezîz (Ar.): Acı lezzet

Vahşet-i giryân: Ağlayan ıssızlık. Vahşet (Ar.), giryân (Far.)

Kabe-i hazîn (Ar.): Hüzünlü mezarı

Nâ'im-i ebedi (Ar.): Sonsuz uyuyan

Sükûn-ı hâb: Sessiz uyku. Sükûn (Ar.), hâb (Far.)
İhtizâr-ı nihânî: Gizli can çekişme. İhtizâr (Ar.), nihânî (Far.)
Giryê-i huzûr-âver (Far.): Huzur veren ağlama
Şevk-engîz (Far.): Şevk veren
Ağûş-i telâkî: Kavuşma kucağı. Âğûş (Far.), telâkî (Ar.)
Kütle-i tahayyür (Ar.): Şaşkınlık heykeli

(s.262)

Zekâ

Hulâsa-i hikmet (Ar.): Bilgilerin özeti
Gurûr-ı hikmet (Ar.): Bilgiliğin gururu
Enmûzec-i letâfet (Ar.): Hoşluk, güzellik örneği
Âlem-i câmid (Ar.): Donmuş âlem
Vücûd-ı cemâdiye (Ar.): Cansız varlık
Rûh-ı şû'ûn-âferîn-i hilkat: Yaradılış meydana getiren ruh. Rûh, şû'ûn, hilkat (Ar.),
âferin (Far.)
Hakîkat-i mü'lim (Ar.): Acı veren gerçek
Hakîkat-i mübkî (Ar.): Ağlatan hakikat
Hayâl-i bâtil (Ar.): Boş hayal
Ber-mu'tâd (Far.): Her zamanki gibi
Dâr-ı hakâyık: Gerçeklerin kapısı. Dâr (Far.), hakâyık (Ar.)
Şikâr-ı nâhun-ı tenkid: tenkidin: Tenkidin pençesinin avı. Şikâr-ı nâhun (Far.), tenkid
(Ar.)
Mâ-hasal (Ar.): Ürün; ortaya çıkan şey

(s.272)

Balıkçılar

İhtizâz-ı hâsir (Ar.): Perişan titreyiş
Pür-gazap: Gazap dolu. Pür (Far.), gazap (Ar.)
Hayâl-i sefid: Beyaz hayal. Hayâl (Ar.), sefid (Far.)
Kahr-ı hiddet (Ar.): Öfkeli yok edicilik
Bâr-ı intizâr: Beklemenin yükü
Darbe-i hasâr (Ar.): Zarar veren darbe
Kazâ-zede (Far.): Kazaya uğramış
(s.274)

Nesrin

İsrâf ü tebâh (Ar.): Harcamak ve yok etmek
Şevkâ-yı nedâmet (Ar.): Pişmanlığın şikayeti
Neşe-i bî-hûş: Kendinden geçiren neşe. Neşe (Ar.), bî-hûş (Far.)
Cism-i bî-tâb (Ar., Far.): Bitkin vücut
Müselsel ve medîd (Ar.): Sürekli ve uzun
Pür-nefret (Far.): Nefret dolu
Matûn-i heyât (Ar.): Vebalı hayat
Emel-i mekrûh (Ar.): İğrenç istek
Âgûş-i vefa (Far.): Vefa kucağı
Germ-î nûşîn (Far.): Tatlı sıcaklık
Rûh-gezâ (Far.): Ruhunu sızlatan. Rûh (Ar.)
Mâil-i ulviyyet (Ar.): Yüceliğe meyilli
Cevher-i sâfiyyet (Ar., Far.): Temiz öz
Reh-i âmâl: Emellerine yolu. Reh (Far.), âmâl (Ar.)
Âsâr-ı şeref (Ar.): Şeref belirtileri

Va'z-giryân-ı garîbâne: Garipçe ağlamaklı duruş. Va'z, garîb (Ar.), giryân, garîbâne (Far.)

Bed-nâm (Far.): Kötü şöhretli

Hâr u mülevves (Ar.): Alçak ve iğrenç

Gonca-i nev-hande (Far.): Yeni açmış gül goncası

Makhûr-ı kazâ (Ar.): Kadere yenilmiş

Şeb-i tâkat-şiken (Far.): Güçsüz bırakan gece. Takat (Ar.)

Vech-i güzûn: Seçkin yüz. Vech (Ar.), güzîn (Far.)

Aks-ı tesellî (Ar.): Teselli yanışması

Leyl-i huzûr (Ar.): Huzur gecesi

Süt-re-i nisyân (Ar.): Unutma perdesi

Pür-nûr (Far.): Nurla dolu, nurlu. Nûr (Ar.)

(s.277)

Sezâ

Pîş-i çeşm (Far.): Gözün önü

Sergüzeşt-i agreb: Garip macera. Sergüzeşt (Far.), agreb (Ar.)

Kenâr-ı deryâ (Far.): Deniz kıyısı

Sedîr-i müntehab (Ar.): Seçilen divan

Küşâde-bâl-i tenezzüh: Gezmek için seçilmiş kanat. Küşâde-bâl (Far.), tenezzüh (Ar.)

Buhâr-ı berrâk (Ar.): Berrak buhar

Kebûd-ı girye-nümûd: Ağlatan mavilik. Kebûd (Ar.), girye-nümûd (Far.)

Sükûn-i pür-darabân: Gürültü sessizlik. Sükûn, darabân (Ar.), pür (Far.)

Ra'se-nümâ: Titreyiş veren

Reng-i infi'âl-i seher: Sabahın küskün rengi. Reng, seher (Far.), infi'al (Ar.)

Sükûn-ı manzara (Ar.): Manzaranın sessizliği

Hisse-yâb (ol-) (Ar.): Payını almak

Cevab-ı nâkıs (Ar.): Eksik cevap

Sâkin-i cinân (Ar.): Cennetin sakini

(s.281)

Hasta Çocuk

Hediye-i ömr (Ar.): Hayatın hediyesi

Garîk-i sürûr (Ar.): Sevinçle dolu

Nigehbân-ı pür-teesür: Üzüntüyle dolu bakıcı. Nigehbân, pür (Far.), teesür (Ar.)

Bâd-ı sermâ (Far.): Kış rüzgârı

Teesürât-ı beşer (Ar.): İnsanlığın üzüntüleri

Tasavvur-ı bâtil (Ar.): Boş düşünce

Hayâl-i muhâl (Ar.): Boş hayal

Sudâ'-i ser (Far.): Baş ağrısı

Türâb-ı siyâh: Kara toprak. Türâb (Ar.), siyâh (Far.)

Nûr-ı dîde: Gözün nuru. Nûr (Ar.), dîde (Far.)

Mahsûl-i ömr (Ar.): Hayatın ürünü (çocuk)

Likâ-yı şefkat (Ar.): Şefkat yüzü

Mechûr-i hâb u rahat: Rahat ve uykudan yoksun. Mechûr, rahat (Ar.), hâb (Far.)

Şevk-i fuâd (Ar.): Gönül sevinci

Ümmid-i halâs: Kurtuluş ümidi. Ümmid (Far.), halâs (Ar.)

Pür-helecân: Heyecen dolu. Pür (Far.), helecân (Ar.)

Âğûş-ı iktirâb: Kaygılı kucak. Âğûş (Far.), iktirâb (Ar.)

Etrâf-ı câme-hâb: Yatağın etrafı. Etrâf (Ar.), câme-hâb (Far.)

Ber-devam (ol-) (Far.): Devam etmek

Sükûn-pezir (ol-): sessizliğe dönmek. Sükûn (Ar.), pezir (Far.)

Mübeddel-i sûr (et-) (Ar.): Sevince dönüştürmek

(s.284)

Tecdîd-i İzdivâç

Tecdîd-i izdivaç (Ar.): Nikâh tazeleme

Nevvâre-i heves (Ar.): Heves ateşi

Aşk-ı hâlis (Ar.): Saf aşk

Şevk-i muktebes (Ar.): Ödünç alınan şevk

Bezm-i muhabbet (Far.): Sevgi meclisi. Muhabbet (Ar.)

Tıfl-ı muhabbet (Ar.): Sevgi çocuğu

Meşîme-i şeb: Gecenin içi, karnı. Meşîme (Ar.), şeb (Far.)

Hande-rîz-i gurûr (ol-): Gururla gülmek. Hande-rîz (Far.), gurûr (Ar.)

Gark-ı ibtihâc (Ar.): Seviçle dolma

Bûse-i medid (Ar.): Uzun öpüş

(s.287)

Küçük Âile

Gonca-i sevdâ: Sevda goncası. Gonca (Far.)

Katre-i gevher: Mücevher damlası. Katre (Ar.), gevher (Far.)

Eb-i müşfik (Ar.): Şefkatli baba

Hiss-i übüvvet (Ar.): Babalık duygusu

Dest-i mu'azzez: Sevgili el. Dest (Far.), mu'azzez (Ar.)

Tezyid-i mesâ'i (Ar.): Çalışmayı arttırma

Zâ'ir-i sekrân (Ar.): Sarhoş ziyaretçi

(s.290)

Ken'an

U'cûbe-i fitrat (Ar.): Garip yaradılış

Cevher-i gayret (Ar.): Çalışma cevheri

Zemîn-i güzzer (Far.): Geçilen yer

Şübbân-ı hamiyet (Ar.): Gayretli, vatansever gençler

Erbâb-ı celâdet (Ar.): Kahramanlar

Âvâze-i şân (Far.): Şanın sesi

(s.292)

Hasan'ın Gazâsı

Hem-sâye (Far.): kenarında

Küşâde-sine (Far.): Bağı açık

Leb-i vedâ: Veda dudağı. Leb (Far.), vedâ (Ar.)

Bûse-fiken (Ar.): öpen

Pîr-i amâme-dâr u güzîn (Far.): Seçkin ve sarıklı ihtiyar

Ber-güzîde (Far.): Seçkin

İbtisâm-ı zafer (Ar.): Zaferin gülümsemesi

Meydân-ı kâr u zâr (Far.): Kavga meydanı

Cennet-i dîdâr: Cennetin yüzü. Cennet (Ar.), dîdâr (Far.)

Bî-melâl ü ta'ab (Ar.): Üzüntüsüz ve eziyetsiz

Fedâ-yı nefis (Far.): kendinden feda etmek. Nefs (Ar.)

Vak'u salâbet (Ar.): Ağırbaşlılık sağlamalık

Aâvâze-i semâvi (Far.): Semâvi ses

Müstağrak-ı sükûn (Ar.): Sessizliğe gömmek

Sâl-dîde (Far.): Yaşlı, asırlık

Sirşik-i hasret eser: Özlemlili gözyaşı. Sirşik (Far.), hasret, eser (Ar.)

Ketîbe-i raksân (Ar.): Oynayan askerler

Hande-kâr-ı ümîd (Far.): ümidin gülüşü

Eşî'a-i hurşîd: Güneş ışıkları. Eşî'a (Ar.), hurşîd (Far.)

Neşât-ı merâ (Ar.): İsteğin sevinci

Rûh-i esmer-i şâm (Far.): Akşamın esmer ruhu. Rûh (Ar.)

Bî-hareket (Far.): Hareketsiz. Hareket (Ar.)

Leb-i hasret: Hasret dudağı. Leb (Far.), hasret (Ar.)

Pîş-i iştiyâk: Özlemin önü. Pîş (Far.), iştiyâk (Ar.)

Levha-i zafer (Ar.): Zafer tablosu

Ümmîd-i münbasit: Yayılan ümit. Ümmîd (Far.), minbasit (Ar.)

Nizâm-perver (Far.): Düzenli. Nizâm (Ar.)

Maşgûf-ı hasret (Ar.): Hasrete tutulmak

Bî-hutûr: Hatları belli olmayan. Bî (Far.), hutûr (Ar.)

Süyûl-i âteş ü hûn: kan ve ateş selleri. Süyûl (Ar.), âteş, hûn (Far.)

Bilâ-tevakkuf (Ar.): Durmaksızın

Nehr ateş cereyân: Ateş gibi akan nehri. Nehr, cereyân (Ar.), âteş (Far.)

Hûn-alûd (Far.): Kanlı

İltimâ-i beşâset (Ar.): Sevinç parıltısı

Hande-künân (Far.): Gülerek

Şevk-i cinân (Ar.): Cennet ulaşma arzusu

İnhimâk-i şehâdet (Ar.): Şehitlik arzusu

Kuvâ-yı hayât (Ar.): Hayatın kuvveti

Satvet-i muhâceme (Ar.): Üstüne atılarak saldırma

Dest ra'şe-nâk (Far.): Titreyen el. Ra'şe (Ar.)

Hasm-ı zevûn (Ar.): Zayıf düşman

Şîr-i gazâ (Far.): Gaza arslanı

Garka-i hûn (Far.): Kana bulaşmış

Hazîz-i ihmâl (Ar.): İhmalin alçak yeri
Dem-i âl (Ar.): Kırmızı kan
Sükûn-ı vahşet (Ar.): Issız sessizlik
Mehîb-i mahşer-i heycâ (Ar.): Kavga mahşerinin büyüklüğü
Huşû-yı mezellet (Ar.): Alçalmanın hazzı
Pâ-yı savlet: Saldırma adımı. Pâ (Far.), savlet (Ar.)
Şekve-rîz-i fütûr (Ar.): Şikayet eden bezginlik
Vaz'-ı sâf (Ar.): Saf duruş. Sâf (Far.)
'Aks-i tâb-dâr (Far.): Parlak yansıma
Berk-efşân (Far.): Şimşek saçan
Nigâh-ı şevk-i tufûlâna: Çocukça neşeli bakış. Nigâh (Far.), şevk, tufûlâne (Ar.)
Likâ-yı hamûş: Suskun çehre. Likâ (Ar.), hamûş (Far.)
Âşinâyî-i dîrîn (Far.): Eski tanıdık
Nigâh-pür-şu'le (Far.): Ateş dolu bakış. Şu'le (Ar.):

(s.294)

Kamîs-i Yûsuf

Kamîs-i yûsuf (Ar.): Yusuf'un gömleği
Âteş-i seyyâl-i girye: Akan gözyaşının ateşi. Âteş, girye (Far.), seyyâl (Ar.)
Ecfân-ı hûn-çegân: Kanlı göz kapakları. Ecfân (Ar.), hûn-çegân (Far.)
İştîyâk-ı pür-halecân: Heyecan dolu özlem. İştîyâk, halecân (Ar.), pür (Far.)
Neşîde-i derd-i herem-resîde (Ar.): Çok eski derdinin şarkısı
Leyâl-i târ: Karanlık geceler. Leyâl (Ar.), târ (Far.)
Enfâs-ı kudsiyân (Ar.): Meleklerin nefesi
Meşâm-ı rûh (Ar.): Ruhun burnu
Nûkhet-i samîme (Ar.): İçten koku

Hal-i za'f (Ar.): Güçsüz hâl

Kâfile-i müjde-âver-i ihvân: Getiren dostlar kafilesi. Kâfile, ihvân (Ar.), müjde-âver (Far.)

Nükhet-i cân-bahş: Can veren koku. Nükhet (Ar.), cân-bahş (Far.)

Pîr-i mehcûr (Ar.): Unutulmuş ihtiyar. Pîr (Far.), mehcûr (Ar.)

Ebr-i nâmiye-bar: Hayat veren bulut. Ebr (Ar.), nâmiye-bar (Far.)

Havâli'-i ken'an (Ar.): Kenan ülkesi

İncilâ-yı bahâr: Bahar parlaklığı. İncilâ (Ar.), bahâr (Far.)

âk-i meftûr: Bezgin toprak. Hâk (Far.), meftûr (Ar.)

Uyûn-i bî-fer: Güçsüz gözler. Uyûn (Ar.), bî-fer (Far.)

Arz u âsumân: Yer ve gök. Arz (Ar.), âsumân (Far.)

Secde-i şukrân (Ar.): Şükür secdesi

(s.301)

Vâlîde

Şikeste-reng-i sefâlet: Yoksulluğun kırık rengi. Şikeste, reng (Far.), sefâlet (Ar.)

Zînet-i âğûş: Kucağın süsü. Zînet (Ar.), âğûş (Far.)

Lanet-güzâr-i tâli'-i şûm: Uğursuz kadere lanet etme. Lanet, tâli', şûm (Ar.), güzâr (Far.)

Azâb-ı maraz (Ar.): Hastalık acısı

Bî-derman (Far.): Dermansız

Âteş-i zarûret (Far.): Fakirlik ateşi

Tıfl-ı melek-çehre: Melek yüzlü çocuk. Tıfl, melek (Ar.), çehre (Far.)

Leb-küşâ-yı figân (Far.): Feryada açılan ağız

Gül-bûse-i muhabbet (Far.): Sevginin gül öpüşü

Vaz'-ı yetîmâne (Ar.): yetim durumu

Dürr-i nâb (Ar.): Saf inci tanesi

Hâl-i harabî (Ar.): Harap olmuş hal

Şikeste-sadef: Kırılmış sedef. Şikeste (Far.), sadef (Ar.)

Mâder-i müşfik: Merhametli anne. Mâder (Far.), müşfik (Ar.)

Gark-ı eşk ü türâb (Ar.): Gözyaşı ve toprağa bulanma

Rikkat-yâb (Ar.): Acıyan

Tıfl-ı üryân (Ar.): Çıplak çocuk

Nazar-i perîşân: Perişan görünüş. Nazar (Ar.), perîşân (Far.)

Tercümân-ı vicdân: Vicdanın tercümanı. Tercümân (Ar.), vicdân (Far.)

(s.303)

Verin Zavallılar

Harâb-ı zelzele (Ar.): Deprem yıkıntısı

Levh-i mâtem (Ar.): Matem tablosu

Kenâr-ı bârid: Soğuk köşe. Kenâr (Far.), bârid (Ar.)

Manzara-i cân-şikâfi: Can acıtan manzara. Manzara, şikâf (Ar.), cân (Far.)

Ridâ-yı berf: Kar örtüsü. Ridâ (Ar.), berf (Far.)

Sûziş-i felâket: Felaket yangını. Sûziş (Far.), felâket (Ar.)

Sahne-i pür-ye's-i girye-meşhûn: Üzüntü ve gözyaşı dolu sahne. Sahne, ye's, meşhûn (Ar.), pür, girye (Far.)

Dil-i pâk (Far.): Saf, temiz kalp

Sîne-i hâk (Far.): Toprağın göğsü

Levh-i âlâm (Ar.): Acıların tablosu

(s.305)

Ramazan Sadakası

Nevzat-i teşekkî (Ar.): Şikâyet iniltisi

Enîn-i riyâh (Ar.): Rüzgârların iniltisi
Lerzedâr-ı girye (Far.): Titreyerek ağlayan
İhtizâz-i cenâh (Ar.): Kanat titreyiş
Pür-vakâr (Far.): Oldukça ağırbaşlı
Bî-ârâm (Far.): Rahatsız
Edâ-yı istirhâ (Ar.): Rica edası
Tıfl-ı sefâlet (Ar.): Yoksulluğun çocuğu
Ömrüm-i tebâh (Ar.): Mahvolmuş hayat
Erbâb-ı i'tizâz ü refâh (Ar.): Rahat ve kendini beğenmiş kişiler
Likâ-yı zelîl-i hayât (Ar.): Hayatın alçalmış yüzü
Tahammül-gezâ: Tahammül edilmez. Tahammül (Ar.), gezâ (Far.)
Sîne-i mu'attar: Kokulu göğüs. Sîne (Far.), mu'attar (Ar.)
Hisse-i mes'i (Ar.): Çalışmanın payı

(s.307)

Sahâyif-i Hayâtımdan

Sahâyif-i hayât (Ar.): Hayatın sayfaları
Füşat-ı kabûd (Ar.): Mavi genişlik
Emvâc-ı pür-sürûd: Şarkı dolu dalgalar. Emvâc (Ar.), pür-sürûd (Far.)
Esrâr-ı bî-hudûd: Sınırsız sırlar. Esrâr, hudûd (Ar.), bî (Far.)
Rûh-ı pür-hazer: Çekingen ruh
Nâ-şinîde (Far.): Duyulmamış
Zılâl-i hâmûş: Sessiz gölgeler. Zılâl (Ar.), hâmûş (Far.)
Pîş-i irti'âb: Korkunun önü. Pîş (Far.), irti'âb (Ar.)
Mizâc-ı ahvel (Ar.): Şaşkın huy
Dem-i şebâb: Gençlik zamanı. Dem (Far.), şebâb (Ar.)

Hayât-ı pür-cûş: Çoşku dolu hayat. Hayât (Ar.), pür- cûş (Far.)

Fıtrat-ı garîbe (Ar.): Garip yaratılış

Şu'â'-ı sûzân (Ar.): Yakıcı ışık

Edâ-yı mâtem (Ar.): Matem edası

Dest-i lertzân (Far.): Titrek el

Pîş-i çeşm (Far.): Gözün önü

Nîm-mürde vü zinde (Far.): Yarı ölü yarı diri

Mevt-i hâli (Ar.): Korkunç ölüm

Neşve-i ümmîd: Umudun sevinci

Serâb-ı nasîp (Ar.): Kısmetin serabı (aldatması)

(s.309)

Tefelsüf

Nesc-i rakîk-i san'at (Ar.): Sanatın ince dokusu

Nasîb-i ömr (Ar.): Ömrün nasibi

Kedd-i ihtiyâr (Ar.): Kendi isteğinin çabasıyla

Hayât-ı melûl u mes'ûd (Ar.): Kederli ve mutlu hayat

Ruhâm-ı hakîr (Ar.): Değersiz mermer

Vaz'-ı dilber: Güzel duruş. Vaz' (Ar.), dilber (Far.)

Şekl-i merdûd (Ar.): Reddedilmiş, terk edilmiş şekil

(s.311)

Resim Yaparken

Hâk-i sebz (Far.): Yeşil toprak

Mevc-i his (Ar.): Duygu dalgası

Şekl-i irtisâm (Ar.): Resim şekli

Ale'd-devâm (Ar.): Sürekli durmadan

Sun'-i Kudreti (Ar.): Allah'ın sanatı

(s.312)

Tefekkür

Alîl ü ra'şe-nümâ: Hasta ve titrek. Alîl (Ar.), ra'şe-nümâ (Far.)

Şâh-sâr-ı bî-berk (Far.): Yapraksız dal

Harâb-ı girye: Ağlamaktan harap. Harâb (Ar.), girye (Far.)

Levha-i teesür (Ar.): Üzüntü tablosu

Hayâl-i muhâl (Ar.): Boş hayal

Ukûs-i hayret (Ar.): Şaşkınlık yansımaları

Enmûzec-i tefekkür (Ar.): Düşünme örneği

Dem-be-dem (Far.): Her an

Kalb-i nâle-meşhun: İnleyiş dolu kalp. Kalp, meşhun (Ar.), nâle (Far.)

(s.313)

Belki, Hayır!..

Aşk-ı bî-mecâl (Ar.): Güçsüz aşk

İştîyâk-ı bâl (Ar.): Gönül özlemesi

Arz-ı muhabbet (eyle-) (Ar.): Sevgiyi açıklama, sunma

Cebr-i tabî'at (eyle-) (Ar.): Kendini zorlamak

Kalb-i şeydâ: Çılgın kalp. Kalb (Ar.), şeydâ (Far.)

Berk ü bâr (Far.): Yaprak ve dal

Pür-lehîb-i mihnet: Sıkıntı ateşiyle dolu. Pür (Far.), lehîb, mihnet (Ar.)

Serdî-i muhabbet (Ar.): Sevginin soğukluğu. Muhabbet (Ar.)

Nefha-i bürûdet (Ar.): Soğukluk rüzgarı

Efsane-i şebâne (Far.): Gece anlatılan efsane. Efsane (Ar.)

Hâtîrât-ı sevdâ: Sevda hatıraları. Hâtîrât (Ar.)

Şîr-i muhabbet-ârâ (Far.): Sevgiyi süsleyen şiir
Dem-i teneffür: Nefret anı. Dem (Far.), teneffür (Ar.)
Tavr-ı infi'âl (Ar.): Dargın, kızgın davranış
Leb-i melâl: Üzüntülü dudak. Leb (Far.), melâl (Ar.)

(s.314)

Âşiyân-ı Dil

Âşiyân-ı dil (Far.): Gönül yuvası
İtinâ-yı aşk (Ar.): Aşk özeni
Zevk-i şî'r (Ar.): Şiir zevki
Lâne-i huzûr: Huzur yuvası. Lâne (Far.), huzûr (Ar.)
Ezhâr-ı hâtîrât (Ar.): Hatıraların çiçekleri
Pür-şemme-i visâl: Kavuşmanın güzel kokusuyla dolu. Pür-şemme (Far.), visâl (Ar.)
Âmâl-i zindegî: Gençlik arzuları. Âmâl (Ar.), zindegî (Far.)
Tuyûr-ı nûr (Ar.): Işık kuşları
Teşkîl-i âile (et-) (Ar.): Aile kurmak
Sürûd-ı bûse (Far.): Öp nağmesi. Bûse (Ar.)
Zemzeme-i sâf-ı selsebîl (Ar.): Saf su ahengi
Sem'-i hayâl (Ar.): Hayalin kulağı
Bî-misâl: Emsalsiz
Aks-i cân-rübâ (Far.): Gönül çeken yansıma
Sükût-ı şebâne: Gecenin sessizliği. Sükût (Ar.), şebâne (Far.)
İttirâd-ı teneffüs (Ar.): Tekdüze nefes alma
Ra'şe-i adam (Ar.): Yokluğun titreyiş
Âşık-ı sükûn (Ar.): Sessiz âşık
Hâl-i samt (Ar.): Suskun hal

Dest-i nâzenîn (Far.): Nazlı el

Dil-i sevdâ-nişân: Sevdalı gönül. Dil, nişân (Far.)

(s.316)

Kendim kendime

Pîş-i istifâde: Yararlanmak. Pîş (Far.), istifâde (Ar.)

Bî-tevakkuf: Duraklamaksınız. Bî (Far.), tevakkuf (Ar.)

Kâinât-ı zinde (Far.): Canlı evren

Zî-rûh (Far.): Canlı. Rûh (Ar.)

İtmâm-ı ömr (et-) (Ar.): Hayatı tamamlamak

(s.318)

Rûh-ı Eş'ârım

Rûh-ı eş'âr (Ar.): Şiirlerin ruhu

Teneffüs-i ezhâr (Ar.): Çiçeklerin soluması

Semâ-yı hayâlât (Ar.): Hayallerin göğü

Âşiyân-ı bahâr (Far.): Bahar yuvası

Âşiyân-ı bekâret (Far.): El değmemiş yuva

Nigâh-ı bîdâr (Far.): Uyanık bakış

Sürûd-i ser-şâr (Far.): Taşkın şarkılar

Ukûs-ı gûnâ-gûn (Far.): Çeşit çeşit yansımalar

Zılâl-i rengârenk: Rengarenk gölgeler. Zılâl (Ar.), rengârenk (Far.)

Hevâ-yı râyiha-dâr (Ar.): Kokulu hava

Lerze-bahş-ı derûn (Far.): İç titreten

Câme-hâb-ı rebî'î: Bahar yatağı. Câme-hâb (Far.), rebî' (Ar.)

Ten-i şîrîn (Far.): Şirin beden

Ten-i hayât-ârâ: Hayatı süsleyen beden. Ten, ârâ (Far.), hayât (Ar.):

Sîne vü sâ'id: Göğüs ve kol. Sîne (Far.), sâ'id (Ar.)
Sâk u ser (Far.): Bacak ve baş
Ser-tâ-pâ (Far.): Baştan ayağa
Rûh-ı sâf-ı şî'r (Ar.): Şiirin saf ruhu
Neşve-dâr-ı şebâb: Neşeli gençlik. Neşve-dâr (Far.), şebâb (Ar.)
Sevâd-ı leyle-i elfâz (Ar.): Sözlerin gece karartısı
Lem'a-fiken (Ar.): ışık saçan, parıldayan
Nümûne-i mehtâb (Far.): Ay ışığının benzeri

(s.319)

Derd-i Nihân

Derd-i nihân (Far.): Gizli dert
Fasl-ı hüzál (Ar.): Güçsüzlük mevsimi
Acz-i hayât (Ar.): Hayat güçsüzlüğü
İzhâr-ı dert (et-): Derdini açığa vurma. İzhâr (Ar.), dert (Far.)
Gam-alûd (Far.): Gamlı

(s.320)

Vagonda

Bâr-ı cism: Bedenin ağırlığı. Bâr (Far.), cism (Ar.)
Haste-i garâm: Aşk hastası. Haste (Far.), garâm (Ar.)
Tarz-ı telebbüs (Ar.): Giyim tarzı
Reng-i garîb: Tuhaf renk. Reng (Far.), garîp (Ar.)
Meyl-i tabî'at (Ar.): Yaradılışın meyli
Heves-i şî'r ü san'at (Ar.): Şiir ve sanat hevesi
Lerziş-i alîl: Hastalıklı titreyiş. Lerziş (Far.), alîl (Ar.)
Meyyâl-i intifâ (Ar.): Ortadan kaybolmaya eğilimli

Hazân-nümâ (Far.): Sonbaharı andıran

Çîn-i infi'âl: Dargınlık kıvrımı. Çîn (Far.), infi'âl (Ar.)

Cebîn-i bülend: Geniş alın. Cebîn (Ar.), bülend (Far.)

Neşve-i ezelf (Ar.): Ezelî neşe

Nev-bahar (Far.): İlkbahar

Ma'lûl-i derd-i yâr: Sevgilinin derdiyle hasta (olan). Ma'lûl (Ar.), derd-i yâr (Far.)

Hâr u şikeste: Hor görülmüş ve kırık. Hâr (Ar.), şikeste (Far.)

Müntakil-i hufre-i heder (Ar.): Yok olma çukuruna göçmüş

Cism-i za'ffin (Ar.): Zayıf varlıklar

Berk-i ümîd-i şebâb: Gençlik umudunun yaprağı. Berk, ümîd (Far.), şebâb (Ar.)

Semâ-yı kesîf (Ar.): Kapalı gökyüzü

(s.321)

Bir Ayyaşın Karşısında

Mest-i müdâm (Ar.): Ayyaş. Mest (Far.), müdâm (Ar.)

Humâr-ı zillet (Ar.): Düşkünlük sersemliği

Hâl-i sefil ü pâmâl: Sefil ve düşkün hâl. Hâl, sefil (Ar.), pâmâl (Far.)

Kahkaha zen (ol-) (Ar.): Kahkaha atmak

Cezâ-yı fi'l (Ar.): Yapılanın cezası

Künc-i mazallet: Alçaklık köşesi. Künc (Far.), mazallet (Ar.)

Şerîr-i âmâl (Ar.): Kötü emeller

Bî-rengî-i temâşâ (Far.): Renksiz görünüş

Sümûm-ı sefâlet (Ar.): Yoksulluk zehirleri

Âile-i bî-günâh: Günahsız aile. Âile (Ar.), bî-günâh (Far.)

(s.323)

Berf-i Zerrîn

Berf-i zerrîn (Far.): Parlak kar

Sevdâ-ı leyâl (Ar.): Gecelerin karanlığı

Reng-i serd (Far.): Soğuk renk

Vech-i semâ (Ar.): Gökyüzü

Şikâf-ı dîde-nümâ: Göz boşluğu. Şikâf (Ar.), dîde-nümâ (Far.)

Giryeye-i âteş (Far.): Ateşin gözyaşı

Kenâr-ı âfâk: Ufukların kıyısı. Kenâr (Far.), âfâk (Ar.)

Jeng-i hüzn: Acının küfü. Jeng (Far.), hüzn (Ar.)

likâ-yı hazân: Sonbaharın yüzü. Likâ (Ar.), hazân (Far.)

Merâret-nümûn-ı hasret: Ayrılığın acısı. Merâret, hasret (Ar.), nümûn (Far.)

Nesîm-i pür-helecân: Heyecan dolu hafif rüzgâr. Nesîm, pür (Far.), helecân (Ar.)

Gusûn u evrâk (Ar.): Dallar ve yapraklar

Piş-i nigâh (Far.): Göz önü

(s.324)

Bahâr-ı Mağmûm

Bahâr-ı mağmum: Gamlı bahar. Bahâr (Far.), mağmum (Ar.)

Def-i melâl (et-) (Ar.): Üzüntüyü uzaklaştırmak

Tağyîr-i hâl (Ar.): Hâlini değiştirmek

Vakf-ı hazân: Sonbahara bağlı. Vakf (Ar.), hazân (Far.)

Garîk-i neş'e (Ar.): Sevince boğulmuş

Tasvîr-i medfen (Ar.): Mezar resmi

Mest-i hayât: Hayata sarhoşu. Mest (Far.), hayât (Ar.)

Nefhâ-i serd: Soğuk rüzgâr. Nefhâ (Ar.), serd (Far.)

Peygüle-i teng (Far.): Sıkıntılı köşe

Pür-lerziş (Far.): Titreyiş dolu

Telhî-i nekbet (Far.): Bahıtsızlığın acısı

Lahn-i giryân: Ağlayan nağme. Lahn (Ar.), giryân (Far.)

Bükâ-yı tfl (Ar.): çocuğun ağlayışı

Ka'r-ı simâh-ı cân: Can kulağının derinliği. Ka'r, simâh (Ar.), cân (Far.)

Şevkâ-eser (Ar.): Şikâyet ürünü

(s.325)

En Ferahlı Günüm

Sath-ı sükûn-perver: Sessizliği besleyen yüzey. Sath, sükûn (Ar.), perver (Far.)

Hevâm-ı heveskâr (Ar.): Hevesli böcekler

Nevha-i şî'r (Ar.): Ağlayan şiir

Mevc-i pervâz: Uçan dalga. Mevc (Ar.), pervâz (Far.)

Ebr-i hevâm (Ar.): Böcekler bulutu

Darbe-i bâl: Kanat vuruşu. Darbe (Ar.), bâl (Far.)

Nesîm-i ter (Far.): Taze rüzgâr

Teheyyüc-i ilhâm (Ar.): İlhamın heyecanlandırması

Sahife-i şî'r (Ar.): Şiirin yüzü

İhtimâl-i ta'arruz (Ar.): Saldırma ihtimali

Havf-ı istihkâr (Ar.): Aşğılanma korkusu

Pür-sükûn-i itmi'nân: Güvenin huzuru. Pür (Far.), sükûn' itmi'nân (Ar.)

(s.327)

Beyaz yelken

Zevrakçe-i dil-ârâm: Gönül alıcı küçük kayık. Zevrakçe (Ar.), dil-ârâm (Far.)

Cünbüş-i iltaf-perver: Beğenilen eğlence. Cünbüş, perver (Far.), iltaf (Ar.)

ReFaref-i bâd-bân-ı pür-fer (Far.): Parıldayan yelkenin oynayışı, çırpınışı

Dûş-ı emvâc: Dalgaların omzu. Dûş (Far.), emvâc (Ar.)

Serâb-ı kebûd (Ar.): Maviliğın serabı

Perî-i küşâde-şehper (Far.): Kanat açmış peri

Pervâne-i müzehher: Çiçekli kelebek. Pervâne (Far.), müzehher (Ar.)

Mersâ-yı nâz: Nazlı liman. Mersâ (Ar.), nâz (Far.)

Âgûş-ı aşk (Far.): Aşk kuağı

Pîş-i çeşm (Far.): Gözün önü

Sâf u sefid (Ar.): Bembeyaz

Nevha-perver: Ağlamaklı. Nevha (Ar.), perver (Far.)

Leyl-i mâh-perver: Mehtaplı gece. Leyl (Ar.), mâh-perver (Far.)

(s.328)

Hâb-ı Girzân

Hâb-ı girzân (Far.): Kaçan uyku

Şeb-i nîlî-i nîsân (Far.): Nisanın mavi gecesi

Pür-tarâvet (Far.): Bütün tazeliğıyle

Âgûş-ı mükrim: Cömert kucak. Âgûş (Far.), mükrim (Ar.)

Bî-intihâ: Bitmez tükenmez. Bî (Far.), intihâ (Ar.)

Eş'ar-ı da'vet (Ar.): Davet şiirleri

Firâş-ı sâf (Ar.): Temiz döşek

Dildâr-ı hâb (Far.): Uykunun sevgilisi

Sükûnet-gâh (Far.): Dineceğı yer

Efvâc-ı hayâlât (Ar.): Bölük bölük hayaller

Eşcâr ü ezhâr (Ar.): Ağaçlar ve çiçekler

Gevhâr-i sîne (Far.): Göğsün beşiğı

Tifl-ı bîdâr (Far.): Uyanık çocuk

Fıkr-i beşer (Ar.): İnsanlığın düşüncesi

Tıfl-ı mu'azzeb (Ar.): Acı çeken çocuk

Penhâ-yı mükevkeb: Yıldızlı genişlik. Penhâ (Far.), mükevkeb (Ar.)

Leyl-i mes'ûd (Ar.): Mutlu gecesi

Ziyâ-yı ra'sedâr: Titreyen ışık. Ziyâ (Ar.), ra'se-dâr (Far.)

Enîs-i hüzn (Ar.): Hüzün arkadaşı

Bî-ârâm (Far.): Durup dinlenmeksizin

Bî-sûd (Far.): Faydasız

Subh-ı târ: Karanlık sabah. Subh (Ar.), târ (Far.)

Tulû'-ı nahs (Ar.): Uğursuz doğuş

Medden-i âmâl-i zinde: Canlı emellerin mezarı. Madden, âmâl (Ar.), zinde (Far.)

Mahfûf-ı zılâl (Ar.): Gölgelerle kuşatılmış

Tayt-ı huzûr (Ar.): Huzur kuşu

Dest-i sitemkâr (Far.): Zalimin eli

Hâl-i şîven: İnleme hali. Hâl (Ar.), şîven (Far.)

Şikâf-ı revzen: Pencere aralığı. Şikâf (Ar.), revzen (Far.)

(s.330)

Hayâl Hodbîn'

Hayâl-i hodbîn (Ar.): Bencil hayal. Hayâl (Ar.), hodbîn (Far.)

Pîş-i iğbirâr (Ar.): Gücenik (bakışın) önü. Pîş (Far.), iğbirâr (Ar.)

Mest-i şebâb (Ar.): Gençlik sarhoşluğu. Mest (Far.), şebab (Ar.)

Cism-i girân (Ar.): Ağır beden. Cism (Ar.), girân (Far.)

Pür-tâb (Far.): Güçlü

Dest-i ra'se-dâr (Far.): Titreyen el

Gubâr-ı zerrîn (Ar.): Altın tozu. Gubâr (Ar.), zerrîn (Far.)

Hâl-i inkisâr (Ar.): Kırgınlık durumu

Garîk-i neş'e (Ar.): Neşeye boğulmuş

Gurûr-mesâr (Ar.): Neşeli gurur

Pîş-i ye's: Karamsar (bakışın) Önü. Piş (Far.), ye's (Ar.)

İştîyâk-ı harâp (Ar.): Harap eden özleyiş

İştîyâk-ı muhrib (Ar.): Tahrip eden özleyiş

Dil-i nizâr (Far.): Zayıf, düşkün gönül

(s.332)

Enîn-i Gam

Enîn-i gam: Gamlı inleyiş. Enîn (Ar.), gam (Far.)

Darbe-i kahr (Ar.): Kahredici darbe

Bâd-ı bî-insâf (Far.): İnsafsız rüzgâr

Nigâh-ı işrâk: Parlak bakış. Nigâh (Far.), işrâk (Ar.)

Nişb-i hüzn (Ar.): Hüznün azalması

Firâz-i mesâr (Ar.): Sevinçlerin yükselişi

Pîş-i iktirâb: Tasalı önü. Piş (Far.), iktirâb (Ar.)

Şemîm-i istihkâr (Ar.): Hor görme kokusu

Şi'r-i siyâh: Siyah şiir. Şi'r (Ar.), siyâh (Far.)

Reng-i tehâlûf: Uyumsuzluk rengi. Reng (Far.), tehâlûf (Ar.)

Likâ-yı hilkat (Ar.): Yaratılışın yüzü

Tanîn-i şevk (Ar.): Neşeli çınlama

Enîn-i gam: Gamlı inleyiş. Enîn (Ar.), gam (Far.)

Leb-i meserret: Sevinçli dudak. Leb (Far.), meserret (Ar.)

(s.333)

Öksüzlüğüm

Penâ-yı lâciverdî (Far.): Lacivert renkli gökyüzü

Hayâl-i hûn âlûd: Kana bulanmış hayal. Hayâl (Ar.), hûn âlûd (Far.)

Nigâh-ı rencide (Far.): İncinmiş bakış
Hazân-dide (Far.): Solgun
Zıll-ı her-zede-rûh (Far.): Ruhunu alınmış gölge
Muhît-i cûşân (Far.): Çoşan çevre
Bahr-ı nisyân (Ar.): unutuş denizi
Me'va-yı istirahat (Ar.): Dinlenme yeri

(s.335)

Mehd-i Âmâlîm

Mehd-i âmâl (Ar.): Arzuların beşiği
Harîm-i kalb (Ar.): Kalbin en gizli yeri
Mezâr-ı siyâh (Far.): Siyah mezar
Ümmîd-i saâdet (Far.): Saadet ümidi. Saâdet (Ar.)
Berk-i hazân (Far.): Sonbahar yaprağı
Isfîrâr-ı siyâh: Koyu sarılık. Isfîrâr (Ar.), siyâh (Far.)
Samîm-i kalb (Ar.): Kalbin özü
Çehre-i muğber: Küskün yüz. Çehre (Far.), muğber (Ar.)
Lahd-i siyâh: Siyah mezar. Lahd (Ar.), siyâh (Far.)
Zılâl-i girye-ver: Ağlayan gölgeler. Zılâl (Ar.), girye-ver (Far.)
Lem'a-i pâmâl: Çiğnenmiş parıltı. Lem'a (Ar.), pâmâl (Far.)
Leyâl-i muzlime (Ar.): Karanlık geceler
Vahdet-i sükûn-eser (Ar.): Sessiz yalnızlık

(s.336)

Ukde-i Hayât

Ukde-i hayât (Ar.): Hayat düğümü
Lerziş-nümûn (ol-) (Far.): Titremek

Şu'le-i bekâ (Ar.): Sonsuzluk ateşi
Künc-i muzlim (Far.): Karanlık köşe. Muzlim (Ar.)
Sehâb-ı hayât (Ar.): Hayatın bulutu
Reh-güzâr (Far.): Geçilecek yol
Şihâb-ı hayât (Ar.): Yaşam kıvılcımı
Târ-ı şikeste (Far.): Kırık tel
Rübâb-ı hayât (Ar.): Hayat sazı
Târ-ı şi'r (Far.): Şiirin teli
Nâhun-ı kazâ (Far.): Kaderin pençesi
Kitâb-ı hayât (Ar.): Hayat kitabı
Nükte-i sürûr (Ar.): Sevinç nüktesi
Subh-ı şebâb (Ar.): Gençlik sabahı
Leyle-i siyâh: Siyah gece. Leyl (Ar.), siyâh (Far.)
Ankebût-ı siyeh-mest ü kec-nigâh (Far.): Şaşı ve sarhoş örümcek. Ankebût (Ar.)
Pây-ı şitâb-ı hayât: Hayatın aceleci ayağı. Pâ (Far.), şitâb, hayât (Ar.)
Ukde-sâz-ı kelâl ü melâl: Yorgunluk ve üzüntünün düğümü. Ukde, kelâl, melâl (Ar.),
sâz (Far.)

(s.337)

Yaşadıkça

Sath-ı bî-karâr: Kararsız yüzey. Sath (Ar.), bî-karâr (Far.)
Güm-şüde (Far.): Yitmiş, yıkılmış
Hâr ü mustağrak (Ar.): Hor görülmüş ve kendinden geçmiş
Gavr-ı lâciverd-i zalâm: Karanlığın lacivert derinliği. Gavr, lacivert (Far.), zalâm (Ar.)
Alîl-i bî-ârâm: Huzursuz hasta. Alîl (Ar.), bî-ârâm (Far.)
Zıll-ı müphem-i sâir (Ar.): Gazen, belirsiz gölge

Misâl-i emel (Ar.): Arzu, istek misali

Reh-güzâr (Far.): Gidilecek yol

Ser-i mezâr (Far.): Mezarın başı

(s.338)

Gayyâ-yı Vücûd

Gayyâ-yı vücûd (Ar.): Varlığın cehennem kuyusu

Ebr-i hevâm (Far.): Böcekler bulutu

Zıll-i kesîf (Ar.): Yoğun gölge

Bî-had (Far.): Sayısız. Had (Ar.)

Bî-nâm (Far.): Adı bilinmeyen

Mahşer-i müntin (Ar.): Kokmuş kalabalık. Mahşer (Far.)

Mir'ât-ı sem-âlûd: Zehir bulaşmış ayna. Mirât-ı sem (Ar.), âlûd (Far.)

Nidâ-yı nefret (Ar.): Nefret bağrışı

Pür-ümmîd ü heves: Ümit ve istekli dolu. Pür-ümmîd (Far.), heves (Ar.)

Ka'r-ı târ: Karanlığın dibi. Ka'r (Ar.), târ (Far.)

Girdâb-ı ufûl: Ölüm girdabı. Girdâb (Far.), ufûl (Ar.)

Rûh-ı sâf (Ar., Far.): Temiz ruh

Şeb-i a'mâk: Derinlikler gecesi. Şeb (Far.), a'mâk (Ar.)

Bî-ârâm (Far.): Durup dinlenmeksizin

(s.339)

Akşam

Tütük-ı erguvân: Erguvan perde. Tütük (Ar.), erguvân (Far.)

Dest-i siyâh-ı şeb (Far.): Akşamın siyah eli

Zıll-ı pür-ta'ab: Yorgunlukla dolu gölge. Zıll, ta'ab (Ar.), pür-ta'ab (Far.)

Pâ-yı girân (Far.): Ağır ayak

Nokta-i gurûp (Ar.): Güneşin batma noktası

Bâd-ı garîb-i şâm: Akşamın garip rüzgârı. Bâd, şâm (Far.), garîp (Ar.)

Emvâc-ı pür-garâm: Aşk dolu dalgalar. Emvâc, garâm (Ar.), pür (Far.)

Yâd-ı pür-hazen (Far.): Üzüntülü hatırlama

Buhayre-i kalp (Ar.): Kalp gölü

Mevc-zen (ol-) (Ar.): Dalgalanmak

(s.341)

Ufk u Hilâl

Fürgûg-ı şükûh: İhtişamlı parlaklık. Fürgû (Far.), şükûh (Ar.)

Âlem-i hayât u ziyâ (Ar.): Hayat ve ışık âlemi

İhtizâz-ı hevâ (Ar.): Arzunun titreyişi

Yek-rengî-i hayât: Tek renkli hayat. Yek-rengî (Far.), hayât (Ar.)

Leb-i sâf: Temiz dudak. Leb (Far.), sâf (Ar.)

Nûşâbe-i sükûn: Sessizliğin hayat suyu. Nûşâbe (Far.), sükûn (Ar.)

Leb teşne-i türâb: Toprağın susamış dudağı. Leb, teşne (Far.), türâb (Ar.)

A'mâk-ı târ-ı leyl: Gecenin karanlık derinlikleri. A'mâk, leyl (Ar.), târ (Far.)

Vaz'-ı mükedder (Ar.): Üzüntülü duruş

(s.342)

Perî-i Hazân

Perî-i hazân (Far.): Sonbaharın perisi

Hâbîde-i nâz (Far.): Naz uykusu (nda)

Bister-i nerm (Far.): Yumuşak döşek

Pür-tefekkür: Düşünce dolu. Pür (Far.), tefekkür (Ar.)

Ân-be-ân: Her an. Ân (Ar.), be (Far.)

Zehr-i iğbirât (Ar.): Kırgınlık zehiri

Nigâh-ı jâle-dâr (Far.): Ağlamaklı bakış

Nizâr u zerd ü üryân: düşkün, sararmış ve çıplak. Nizâr, üryân (Ar.), zerd (Far.)

Hüsn-i melûl (Ar.): Kederin güzelliği

(s.344)

Yağmur

Pür-ihizâz: Titreyiş dolu. Pür (Far.), ihtizâz (Ar.)

Nevha-ger (ol-) (Far.): Ağıt yakmak

Nağme-sâz (ol-): Şarkı söylemek. Nağme (Ar.), sâz (Far.)

Nısf-ı şeb: Gece yarısı. Nısf (Ar.), şeb (Far.)

Pûşîde-ser (Far.): Baş örtülü

Leyl-i yâd: Hatıranın gecesi. Leyl (Ar.), yâd (Far.)

Ridâ-yı siyâh: Siyah örtü. Ridâ (Ar.), siyâh (Far.)

Gûş-ı rûh (Far.): Ruhun kulağı. Rûh (Ar.)

Tezâd-ı sükûn u tanîn (Ar.): Sessizlik ve çınlamanın zıtlığı

Pür-heves: İstek dolu. Pür (Far.), heves (Ar.)

(s.345)

Karlar

Iztırâb-ı serd (Ar.): Sert acı

Dûd-ı müncehid (Ar.): Donmuş duman

Âfâk-ı bî-hayât: Cansız ufuklar. Âfâk, hayâ (Ar.), bî (Far.)

Mahsûl-i vâhime (Ar.): Kuruntu ürünü

Bî-hudûd: Sınırsız. Bî (Far.), hudûd (Ar.)

Mahşer-i emvât (Ar.): Ölülerin kalabalığı

Dem-be-dem (Far.): Her an

Sath-ı zâhir (Ar.): Görünen yüzey

Bî-mecâl: hâlsiz, dermansız. Bî (Far.), mecâl (Ar.)

Âmâde-i sukût: Düşmeye hazır. Âmâde (Far.), sukût (Ar.)

Bî-reng ü bî-hutût: Renksiz ve şekilsiz. Bî-reng (Far.), hutût (Ar.)

Timsâl-i hadşe-âver (Ar.): Ürküntü veren örnek

Mevt-i hâil (Ar.): Korkunç ölüm

Kâh-ı tahayyül (Ar.): Hayal kurma köşkü

Sîne-i semen: Yasemin göğüs. Sîne (Far.), semen (Ar.)

(s.347)

Mihr-i Zemherîr

Mihr-i zemherîr: Karakış (22Aralık- 31 Ocak arası) güneşi. Mihr (Far.), zemherîr (Ar.)

Pîrûze-i nevvâr: Parlak taş. Pîrûze (Far.), nevvâr (Ar.)

Ân-ı tesettür (Ar.): Örtünme zamanı

Bürka'-ı berf: Kar örtüsü. Bürka' (Ar.), berf (Far.)

Pür-lerziş ü rencûr (Far.): Titreyiş ve dert dolu

Sâ'at-i jeng-âlûd-ı şeb: Gecenin paslı saati. Sâ'at (Ar.), jeng-âlûd, şeb (Far.)

Nâ-mahsûr: Sınırsız. Nâ (Far.), mahsûr (Ar.)

Kenâr-ı tûde-i âteş (Far.): Ateş kümesinin kıyısı

Ahker-nümâ (Far.): Ateş saçan

Fecr-i dûr-â-dûr: Uzaktan uzağa şafak vakti. Fecr (Ar.), dûr-â-dûr (Far.)

Unf u huşûnet (Ar.): Kabalık ve katılık

Vefka's-semâ (Ar.): Göğün üstü

Şem'a-i beyzâ (Ar.): Bembeyaz mum

Ervâh-ı zerrât (Ar.): Zerrelere ruhları

Lerziş-i mehût u bî-ma'nâ: Şaşırılmış ve manasız titreyiş. Lerziş, bî (Far.), mehût, ma'nâ (Ar.)

Semâvât (Ar.): Gökler

(s.349)

Heykel-i Giryân

Heykel-i giryân: Ağlayan heykel. Heykel (Ar.), giryân (Far.)

Vech-i sâf (Ar.): Temiz yüz

Nasb-i nigâh (et-): Bakış dikmek, saplamak. Nasb (Ar.), nigâh (Far.)

Aks-i hande-i şevk: Sevinçli gülşün yanışması. Aks, hande (Far.), şevk (Ar.)

Dem'a-i mevhûme (Ar.): Görünmez gözyaşı

Ecfân-ı sefid (Ar.): Beyaz kirpikler

Pür-harâret: sıcacık. Pür (Far.), harâret (Ar.)

Ârız-ı sengîn: Taşan yapılmış yanak. Ârız (Ar.), sengî (Far.)

Cephe-i sevdâ-bedîd (Ar.): Sevda beirten yüz

Zî-rûh-ı muğber: Küskün canlı. Zî-rûh (Far.), rûh, muğber (Ar.)

Sihri-i temâs (Ar.): Dokunmanın büyüğü

Berk-ı dehâet (Ar.): Deha şimşegi

Lemh-i in'ikas (Ar.): Yansımanın parıltısı

Hayât- engiz: Hayat veren. Hayât (Ar.), engiz (Far.)

Kütle-i câmid (Ar.): Donmuş kütle

Dem-i ye's: Karamsarlık anı. Dem (Far.), ye's (Ar.)

Levh-i fikr (Ar.): Düşünce levhası

Lebrîz-i şî'r (eyle-) (Far.): Şiirle doldurmak. Şî'r (Ar.)

(s.350)

Fener

Ziyâ-yı bî-ma'nâ: Anlamsız ışık. Ziyâ, ma'nâ (Ar.), bî (Far.)

Lika-yı râtib (Ar.): Islak yüz

Şekl-i muztarib (Ar.): İztırap çeken şekil

Girye-nümâ (Far.): Ağlamaklı

Nazar-ı âşikâne: Âşikane bakış. Nazar (Ar.), âşikâne (Far.)

Cenâh-i sâkin (Ar.): Sessiz duruş

Şeb-i hülyâ: Hülya gecesi. Şeb (Far.), hülyâ (Ar.)

Behîc-i emel (Ar.): Emelin güler yüzü

Gark-ı hayâl (Ar.): Hayal boğulmuş

Şeb-zindedâr-ı şevk u kesel: Gevşeklik ve coşkuyla uykusuz. Şeb, zindedâr (Far.), şevk, kesel (Ar.)

Pür-âmâl: Emellerle dolu. Pür (Far.), âmâl (Ar.)

Le'âlî-i bârân: Yağmur incileri. Le'âlî (Ar.), bârân (Far.)

Girye-künân (Far.): Ağlayarak

(s.351)

Ninni

Hüzn-i mebhût-ı pür-gubâr: Toz dolu şaşırılmış üzüntü. Hüzn, mebhût, gubâr (Ar.), pür (Far.)

Nîm-muzlim (Far.): Yarı karanlık. Muzlim (Ar.)

Vücûd-ı nahîf (Ar.): Zayıf vücut

Sadâ-yı eşk-âlûd (Far.): Gözyaşı bulanmış ses

Enîn-i gam-gîn: Tasalı inleyiş. Enîn (Ar.), gam-gîn (Far.)

Cevf-i zalâm (Ar.): Karanlığın boşluğu

(s.352)

Zavallı Hasta

Zehr-i hakikat (Ar.): Gerçeğin zehiri

Şehd-i hayâl (Ar.): Hayalin tatlılığı

Min'el-ezel (Ar.): ezelden beri
Peymâne-i mukadder: Kadere yazılı olan içki. Pemâne (Far.), mukadder (Ar.)
Tecerru'e-i âmâl (eyle-) (Ar.): Emellerin yudum yudum içmek
Ümîd-i ifâkât: İyileşme umudu. Ümîd (Far.), ifâkât (Ar.)
Firifte-bâl (Far.): Gönül aldanmış
Vücûd-ı ra'se-ver: Titrek beden. Vücûd, ra'se (Ar.), ra'se-ver (Far.)
Peyâm-ı hazîn: Kötü haber. Peyâm (Far.), hazîn (Ar.)
Dem-i mukarre: Karar verilmiş an. Dam (Far.), mukarre (Ar.)
Mahrûr-ı iştiyâk-ı hayât (Ar.): Hayatı özlenen kızllığı
Firâş-ı zelîl rihlet (Ar.): Ölümün alçak döşegi
Şifâ-yı bekâ (Ar.): Kalıcı iyileşme
Cihân-ı dîger (Far.): Öbür dünya, ahiret. Cihân (Ar.)
Âfâk-ı bî-nihâyet: Sonsuz ufuklar. Âfâk, nihâyet (Ar.), bî (Far.)
Âğûş-ı sermediyyet (Far.): Sonsuzluk kucağı
Eshâr-ı hande-perver (Far.): Gülüş besleyen sabahlar

(s.353)

Sarhoş

Mest-i lâ-ya'kıl: Dalgın sarhoş. Mest (Far.), lâ-ya'kıl (Far.)
Dest-i nekbet (Far.): Bahtsız el
Çîn-i infî'âl: Dargınlık kıvrımı. Çîn (Far.), infî'al (Ar.)

(s.354)

Balıkçılar

Tesâdüm-i emvâc-ı kahr (Ar.): Kahredici dalgaların çarpışması
İhtiyâc-ı sebât (Ar.): Dayanmış gücü
Sâ'iyân-ı hayât (Ar.): Hayatın işçileri

Zehr-i memât (Ar.): Ölüm zehri

Takâzâ-yı ömr (Ar.): Hayatın sıkıştırması

Girdâb-ı gam (Far.): Gam girdabı

Sunûf-ı hâr-ı beşer (Ar.): Aşağılanmış insanlar sınıfı

Pâ-ber-ser (Far.): Baş aşağı

(s.355)

Aşk u Firâk

Aşk u firâk (Ar.): Aşk ve ayrılık

Sath-ı mevce-dâr: Dalgalı yüzey. Sath, mevc (Ar.), dâr (Far.)

İhtirâz-ı giryân: Ağlayan çekingenlik. İhtirâz (Ar.), giryân (Far.)

Âğûş-ı bî-karâr (Ar.): Kararsız kucak

İhmirâr-ı üryân (Ar.): Çıplak kızılık

Ümîd-i mücennah: Kanatlı umut. Ümîd (Far.), mücennah (Ar.)

Terâne-kâr (Far.): Öten, Şakıyan

Kebûter-i mağrûr: Gururlu güvercin. Kebûter (Far.), mağrûr (Ar.)

Terennümât-ı demâdem: Sürekli şarkı söyleşler. Terennümât (Ar.), demâdem (Far.)

Pür-galeyân (Ar.): Coşku dolu

Sükûn-ı meşcer (Ar.): Ormanın sessizliği

Gürûh-ı tuyûr (Ar.): Kuş sürüsü

Neşve-i perrân: Uçan sevinçler. Neşve (Ar.), perrân (Far.)

Rûh-ı nevvâr (Ar.): Parlak ruh

Hüsn-i rebî'î (Ar.): Bahar güzelliği

Aşk-ı sehhâr (Ar.): Büyüleyici aşk

Pîş-i çeşm (Far.): Gözün önü

Samîm-i bâl (Ar.): Gönlün içi

Penâh-ı ömr: Hayat sığınağı. Penâh (Far.), ömr (Ar.)

Ham-be-ham (Far.): Büklüm büklüm

Seng-i hâr u sâf: Sıcak ve temiz taş. Seng (Far.), hâr, sâf (Ar.)

Tıfl-ı neş'e-perver: Sevinç veren çocuk. Tıfl, neş'e (Ar.), perver (Far.)

Çîn-i hazin: Üzgün kıvrım. Çîn (Far.), hazin (Ar.)

Cebhe-i ter (Far.): taze alın

Vehm-i sa'âdet-güzâr: mutluluktan duyulan kaygı. Sâ'adet-güzâr (Far.), vehm, sâ'adet (Ar.)

Hayâl-i hod-gâm: Bencil hayal. Hayâl (Ar.), hod-gâm (Far.)

(s.356)

Zerrişte

Dil-tengî-i hasret: Hasretin gönül darlığı. Dil-teng (Far.), hasret (Ar.)

Âşık-ı şeydâ (Far.): Çılgın aşk

Mağrûr u muhakkir (Ar.): Gururlu ve hor gören

Ömr-i cahîm (Ar.): Cehennem hayatı

(s.358)

İlelebed

İlelebed (Ar.): Sonsuza kadar

Hayât-fezâ (Ar.): Hayat veren

Tasavvur-ı ebediyet (Ar.): Sonsuzluk düşüncesi

Hayâl-i dilber: Güzel hayal. Hayâl (Ar.), dilber (Far.)

Rûh-perver (Far.): Ruh besleyici. Ruh (Ar.)

Hiss-i firâk (Ar.): Ayrılık duygusu

Hadşe-i melâl-âver (Ar.): Üzüntü veren ürküntü

Çeşm-i siyâh (Far.): Siyah gözü

Tehâşî-i firkat (Ar.): Ayrılık korkusu
Leyâl-i visâl (Ar.): Kavuşma geceleri
Rûh-mu'âşık (Ar.): Birbirine aşk ruh
Va'd-i muğfil-i sevdâ (Ar.): Sevdanın aldatan vaadi
Penâh-ı kalb: Kalp sığınığı. Penâh (Far.)
Fikr-i ba'îd (Ar.): Boş düşünce
Hayât-ı zâil (Ar.): Sona eren hayat
Muhabbet-i ebedî (Ar.): Sonsuz sevgi

(s.360)

Baharda

Pür-sâye (Far.): Gölgesi
Hıyâbân-ı hafâ-perver: Gizleyen ağaçlı yol. Hıyâbân, perver (Far.), hafâ (Ar.)
Hem-pâ (Far.): Aynı yolda giden
Hem-âvâze (Far.): Aynı sesle konuşan
Hem-nazre: Göz göze. Hem (Far.), nazre (Ar.)
Hem-ser (Far.): Başbaşa
Perrân ü münevver: Uçan ve parlak. Perrân (Far.), münevver (Ar.)
Tenhâyî-hüzun-âver: Üzüntü veren ıssızlık. Tenhâ(Far.), hüzun, âver (Ar.)
Elhân-ı sürûr (Ar.): Mutluluk şarkıları
Zemzeme-i şi'r (Far.): Şiirin ahengi. Şi'r (Ar.)
Âheng-i tuyûr: Kuşların ahengi. Âheng (Far.), tuyûr (Ar.)
Hâdim-i bî-minnet: Minnetsiz hizmetçi. Hâdim (Ar.), bî-minnet (Far.)
Tuhfe-i sevdâ (Ar.): Sevdanın armağanı
Mahsûd u mübeccel (Ar.): İmrenilen ve yüce
Mısra'-ı berceste: En güzel mısra. Mısra' (Ar.), berceste (Far.)

Ezhâr-ı mutarrâ (Ar.): Parlak çiçekler
Pür-zemzeme (Far.): Nağmeyle dolu
Cevf-i ziyâ-dâr: Işıklı boşluk. Cevf-i ziyâ (Ar.), dâr (Far.)
Fâhir ü gülgûn: Övülen ve gül renginde. Fâhir (Ar.), gülgûn (Far.)
Şî'r-i mücessem (Ar.): Cisimleşmi şiir
Şa'ir-i mülhem (Ar.): İlham alan şair
Hüsn ü füsûn (Ar.): Güzellik ve büyü
(s.362)

Seninle

Hıyâbân-ı vahdet-ârâm: Dinlendirici ağaçlık yol. Hıyâbân, ârâm (Far.), vahdet (Ar.)
Sebz-î-i zalâm: Karanlığın yaşıllığı. Sebz (Far.), zalâm (Ar.)
Harîm-i ilhâm (Ar.): İlhamın gizli yeri
Zıll-ı ihtişâm (Ar.): Muhteşem gölge
Sîne-i vahşet: Issızlığın göğsü. Sîne (Far.), vahşet (Ar.)
Reh-i nûr: Işıklı yol. Reh (Far.), nûr (Ar.)
Pîş-i intihâb: Seçilen ön. Pîş (Far.), intihâb (Ar.)
Pür-hayât u huzûr: Huzur ve hayat dolu. Pür (Far.), hayât, huzûr (Ar.)
Lâne-i harâb (Far.): Yıkık yuva
Râh-ı sa'âdet (Far.): Mutluluk yolu. Sa'âdet (Ar.)
Harâbe-i kesele: Tembellik yıkıntısı. Harâb (Far.), kesele (Ar.)
(s.364)

Sen Olmasan

Leyl-i serd: Soğuk gece. Leyl (Ar.), serd (Far.)
Çâre-i teennüs: Alışma çaresi. Çâre (Far.), teennüs (Ar.)
Rûh-ı mecrûh (Ar.): Yaralı rûh

Kalb-i muztarib (Ar.): Acı çeken kalb

(s.365)

Birlikte

Hem-ser (Far.): Başbaşa

Eyyâm-ı şebâb (Ar.): Gençlik günleri

Mevc-i sehâb (Ar.): Bulut Dalgası

İkbâl-i harâb (Ar.): Harap gelecek

Gam-âlûde kitâb (Far.): Gama bulaşmış kitap. Kitâb (Ar.)

(s.367)

Ömr-i Muhayyel

Ömr-i muhayyel (Ar.): Hayalî ömür

Ömr-i bahârî: Bahar ömrü. Ömr (Ar.), bahâr (Far.)

Sâfiyyet-i vecd-âver (Ar.): Coşku veren saflık

Ma'bûde-i şî'r (Ar.): Şiirin tanrıçası

Zıll-ı cenâh (Ar.): Kanat gölgesi

Hâk-i siyah (Far.): Kara toprak

Sahn-ı hakikat (Ar.): Hakikat sahnesi

Safvet-i masûme (Ar.): Masum saflık

Âğûş-ı ter (Far.): Taze kucak

Leyl-i aşk (Ar.): Aşk gecesi

Sayd-ı hayâlât (Ar.): Hayaller avlama

Eş'âr-i pür-âheng: Ahenkli şiirler. Eş'âr (Ar.), pür-âheng (Far.)

Elhân-ı muhabbet (Ar.): Sevgi nağmeleri

Nagam-sâz (ol-) Ahenkli ezgiler söylemek

Âmâde-i pervâz (Far.): Uçmaya hazır

Lâne-i âvâre (Far.): Başiboş yuva

(s.368)

Krizantem

Şafak-âlûde: Şafak rengi. Şafak (Ar.), âlûde (Far.)

Nazar-gâh (Far.): Gözün önü

Şükûfe-i ter (Far.): Taze çiçek

Hande-i safa (Far.): Keyifli gülüş

Giryeye-i yetîm-i hazân (Far.): Sonbahar yetiminin gözyaşı. Yetim (Ar.)

Nâf-ı zerrîn: Altın göbek, kasımpatının orta kısım. Nâf (Ar.), zerrîn (Far.)

Şemîm-i hazân: Sonbahar kokusu. Şemîm (Ar.), hazân (Far.)

(s.370)

Leyl-i Vedâ

Leyl-vedâ (Ar.): Veda gecesi

Rûh-i tabi'at (Ar.): Tabiatın ruhu

Bî-hûş (Far.): Kendinden geçmiş

Leyle-i sevdâ: Aşk gecesi. Leyl (Ar.)

Ömr-i sa'âdet (Ar.): Mutluluk ömrü

Cezbe-i sâfiyyet (Ar.): Saf çekicilik

Râkid ü sâkit (Ar.): Durgun ve sessiz

Hamle-i sevdâ (Ar.): Sevda hamlesi

Hafâ-gâh (Far.): Gizli yer

Âmâde-i pervâz u firâr (Far.): Uçup firar etmeyen hazır

Lahza-i sevdâ: Sevda anı. Lahza (Ar.)

Dem-i sevdâ: Aşk ânı. Dem (Far.)

(s.371)

Bir Hicrân-ı Muvakkat Sonra

Hicrân-ı muvakkat (Ar.): Geçici Ayrılık

Ma'nâ-yı hayât (Ar.): Hayatın anlamı

Vâha-yı gaflet (Ar.): Gaflet (Bilmezlik, habersizlik) vahası

Bâzîçe-i âmâl (et-): Emellerin oyuncağı etmek. Bâzîçe (Far.), âmâl (Ar.)

Mehd-i serâbî: Hayalî beşik

Sîne-i sâf: Temiz göğüs. Sîne (Far.), sâf (Ar.)

Zâir-i meçhûl (Ar.): Bilinmez ziyertçi

Etbâk-ı tahayyül (Ar.): Hayal tabaklar

Sadme-i bâl: Kanat vuruş. Sadme (Ar.), bâl (Far.)

Hüzn-i leyâl (Ar.): Gecenin hüznü

(s.372)

Şekvâ-yı Firâk

Şekvâ-yı firâk (Ar.): Ayrılıktan şikâyet

Tâb-ı hayât (Ar.): Hayatın parlaklığı

Muhît-i bâl (Ar.): Gönül çevresi

Iztırâb-ı hayât (Ar.): Hayatın acısı

Leyle-i firâk (Ar.): Ayrılık gecesi

Tuhfe-i iştiyâk (Ar.): Özleyiş armağanı

Nısf-ı leyl (Ar.): Gece yarısı

Lâl (Far.): Sessiz

Ber-güzâr (Far.): Hatıra

Nüvîd-i visâl (Ar.): Kavuşma müjdesi

Ümmîd-i bî-karâr (Far.): Kararsız ümit

Leb-i lâl (Far.): Kırmızı dudak

Vaz'-ı pür-iğbirâr: Dargınlık dolu duruş. Vaz', iğbirâr (Ar.), pür (Far.)

Lâne-i şebâne (Far.): Geceye ait yuva

Hâbîde-i sükûnet (Ar.): Uyumuş sessizlik

Haste-i firkat: Ayrılık hastası. Haste (Far.), firkat (Ar.)

(s.374)

Resmini Yaparken

Lerziş-i anîf: Sert titreyiş. Lerziş (Far.), anîf (Ar.)

Bî-tüvân (Far.): Güçsüz

Levh-i musavver (Ar.): Resim tablosu

Mevce-i sevdâ (Ar.): Kara dalga

Timsâl-i hüsn (Ar.): Güzelliği timsali

Eşkâl-i sâf (Ar.): Saf şekiller

Zevâl-i şebâb (Ar.): Gençliğin sona ermesi

Reng-i teelüm: Üzüntünün rengi. Reng (Far.), teelüm (Ar.)

İnhimâk-i ömr (Ar.): Alçalmış ömür

Hayât-ı müzebzeb (Ar.): Karmakarışık hayat

(s.376)

Sükûn İçinde

Gırîv-i mûhiş-i emvâc (Ar.): Dalgaların korkutucu çığılığı

Huzûr-ı girân: Derin huzur. Huzûr (Ar.), girân (Far.)

Bakıyye-i halecân (Ar.): Heyecan artığı

Hayât-ı anâsır (Ar.): Unsurların hayatı

Rükûd-ı nâ'im (Ar.): Uyuyan durgunluk

Enîn-i kilâb (Ar.): Köpeklerin iniltisi

Bî-hâb (Far.): Uykusuz

Neşîde-i elem (Ar.): Elemlî nağme
Sukût-ı nâlân: İnleyerek düşme. Sukût (Ar.), nâlân (Far.)
Bükâ-yı hasret (Ar.): Hasret ağlayış
Nedîme-i hecân (Ar.): Heyecanın arkadaşı
Giryeye-feşân: Gözyaşı saçan. Giryeye (Far.), feşân (Ar.)

(s.377)

Firâk u Telâkî

Firâk u telâkî (Ar.): Ayrılık ve kavuşma
Vedâ'-ı sâkin (Ar.): Sessiz veda
Rûz-ı siyâh (Far.): Kara gün
Leyl-i sefid-i mâtemî (Ar.): Matemin beyaz gecesi
Hayâl-i rûh-enîs (Ar.): Ruh arkadaşının hayali
Leyl-i hasret (Ar.): Hasret gecesi
Menba'-ı ter: Taze pınar. Menba' (Ar.), ter (Far.)
Defîn-i vahdet (Ar.): Beraberliğin gömülmesi
Abûs u muğber (Ar.): Asık suratlı ve küskün
Adem-i refîka (Ar.): Arkadaş yokluğu
Dem-i avdet: Geri dönme zamanı. Dem (Far.), avdet (Ar.)
Lâhd-i gam (Ar.): Gam tabutu
İhtilâc-ı kalb (Ar.): Kalbin çırpınışı
Mu'tekif-i harîs (Ar.): İbadete düşkün kimse

(s.379)

Dinle, Rûhum...

Şemme-i sitem (Ar.): Sitem kokusu
Bî-kesâne (Far.): Kimsesiz bir hâlde
Sadâ-yı şegaf (Far.): Delicesine sevme sesi

Nefha-i rûh (Ar.): Ruhun nefesi

Rûh-ı giryân (Far.): Ağlayan ruh. Rûh (Ar.)

Mevc-i bûsiş-i nagamât (Ar.): Nağmelerin öpücük dalgası. Bûs (Far.)

Sîne-i rakîk: İnce göğüs. Sîne (Far.), rakîk (Ar.)

Pür-şû'le: Işık dolu, ışıklı. Pür (Far.), şû'le (Ar.)

Figân-ı garâm (Ar.): Aşk çılgılığı

Enîn-i hayât (Ar.): Hayatın iniltisi

Rûh-i nâlân (Far.): İnleyen ruh. Rûh (Ar.)

Aşk-ı muhtazır (Ar.): Can çekişen aşk

Keşf-i râz: Sırrı öğrenme. Keşf (Ar.), râz (Far.)

Savt-ı billûr (Ar.): Billur ses

Cû-yı pür-safvet: Tertemiz dere. Cû-yı pür (Far.), safvet (Ar.)

Setr-i hicrân (et-) (Ar.): Ayrılık acısı örtmek

Aşk-ı nevmîd (Far.): Umutsuz aşk. Aşk (Ar.)

Rûh-ı üryân (Ar.): Çıplak ruh

(s.381)

Perî-i Şi'rime

Perî-i şî'r (Far.): Şiirin (ilham) perisi. Şî'r (Ar.)

Zevk-i imtizâc (Ar.): Kaynaşma arzusu

Ber-güzîde (Far.): Seçkin

Mükâfât-ı mihnet (Ar.): Sıkıntının ödülü

(s.383)

La Danse Serpantine

La danse serpantine (Far.): Yılan dansı

Fecr-i bahârî: Bahar fecri. Fecr (Ar.), bahâr (Far.)

Reyyân-ı tebessüm (Ar.): Suyu kalmış gülümseme
Şekl-i sehâbi (Ar.): Bulutlara benzer şekil
Berk-i hirâm (Ar.): Salınarak geçen şimşek
Enzâr-ı hevesdâr-ı garâm (Ar.): Aşkın hevesli bakışları. Hevesdâr (Far.)
Elvân-ı ziyâyîye (Ar.): Işık veren renkler
Kudret-i cevlân (Ar.): Dolaşım gücü
Tûde-ı ezhâr-ı muhayyel (Ar.): Hayali çiçekler kümesi
Şeb-i sâfi: Saf gece. Şeb (Far.), saf (Ar.)
Âvîze-i raksân: Dans eden avize. Âvîze (Far.), raks (Ar.)
Meyyâl-i tefekkür (Ar.): Düşünmeye eğilimli
Darbe-i şehbâl: Kanat vuruşu. Darbe (Ar.), şehbâl (Far.)
Tecdîd-i hayât (eyle-) (Ar.): Hayat yenilemek
Aşk-ı füsûn-kâr (Far.): Büyüleyici aşk. Aşk, füsûn (Ar.)
Cilve-i nâzende: Nazlı cilve. Cilve (Ar.), nâzende (Far.)
Cünbuş-i bâl (Far.): Kanat vuruşu, kanat çırpma
Pervâz-ı hamûşâne (Far.): sessizce uçuş
Enzâr-ı temâşâ: Seyreden bakışlar. Enzâr (Ar.), temâşa (Far.)
Tîrâje-nümâ (Far.): Gökkuşağı
Lerziş-i mest (Far.): Titreyen sarhoşluk
Çehre-i pür-va'd-i emel: Ümit sözleri dolu yüz. Çehre, pür (Far.), va'd, emel (Ar.)
Çehre-i dilber (Far.): Güzel yüz
Sihri nazar-perver-i san'at: Sanatın bakış besleyen büyü. Sihri, nazar, san'at (Ar.),
Seher-hîz (Far.): Sabahleyin, erkenden
Leyl-i serâir (Ar.): Sıraların gecesi

(s.384)

Bisiklet

Nümune-i hevesât: Arzuların örneği. Nümune (Far.), heves (Ar.)

Meşâm-ı rûh (Ar.): Rûhun burnu

Ten-i rakîk (Ar.): Nazik ten

Esîr-i nûkhet (Ar.): Kokunun esiri

Sîne-i tarâvet (Far.): Taze göğüs

Pür-gurûr u garâm: Aşk ve gururla dolu. Pür (Far.), gurur u garâm (Ar.)

Hatt-ı istifhâm (Ar.): Soru işareti

(s.386)

Süs

Nahl-i müzehheb (Ar.): Yıldızlı fidan

Berk ü ber (Far.): Yaprak ve meyve

Zehrâbe-i nûşîn (Far.): Tatlı zehir

Nehr-i mutalsam (Ar.): Büyülü nehir

Rûh-firîb (Far.): Ruh aldatan. Rûh (Ar.)

Bûsiş-i neFarin (Far.): İğrenç öpücük. Bûs (Ar.)

Nağme-i rengin: Renkli nağme. Nağme (Ar.), rengin (Far.)

Rübâb-ı hevesat (Ar.): Heveslerin sazı

Nağme-i sûzân (Ar.): Yakıcı nağme

Nağme-i mühlik (Ar.): Öldürücü nağme

Şi'r-i ter (Far.): Yeni şiir. Şi'r (Ar.)

Sîne-i pür-zahm-ı hayat: Hayatın yaralı göğüsü. Sîne-i pür-zahm (Far.), hayat (Ar.)

Câm-ı murassa'-leb-i gaflet: Düşünesizlik dudağının kıymetli taşlarla süslenmiş

kadehi. Câm-ı murassa, gaflet (Ar.), leb (Far.)

Şu'le-i berkkıye (Ar.): Şimşeğin alevi. Şu'le (Far.)

Tûde-i zulmet (Far.): Karanlık yığını/ yumağı. Zulmet (Ar., Far.)
Bürka'-ı zîbâ: Süslü örtü. Bürka' (Ar.), zîbâ (Far.)
Zîr-i ham u tâb: Varıltı ve kıvrımların altı. Zîr-i ham (Far.), tâb (Ar.)
Sîmâ-yı hakikat: Gerçeğin yüzü. Sîmâ (Far.), hakikat (Ar.)
Gâze-i sehâr-ı herem pûş (Far.): İhtiyarlığı örten büyümlü allık
Mevc-i safâ (Ar.): Keyf dalgası
Kef-efşan-ı emel (Ar.): Köpük saçmak
Ahlâm-ı şegaf (Ar.): Delicesine sevmeye hayali
Nevm-i huzûzât (Ar.): Zevklerin uykusu
Hüsn-i mükemmel (Ar.): Mükemmel güzellik
Tıfl-ı hayâlî (Ar.): Hayalî çocuk
Yed-i lehv (Ar.): Eğlenen el
Elvân ü revâiyih (Ar.): Renkler ve kokular
Kût-ı heves (Ar.): Arzuların besini
Leb ü âğûş (Far.): Dudak ve kucak
Âvâz-ı medâiyih: Övgü sesleri. Âvâz (Far.), medâiyih (Ar.)
Murg-i hevâ-hâh (Far.): Sevgi isteyen kuş
Lemha-i bî-gâh: Birden (olan) parıltı. Lemha (Ar.), bî-gâh (Far.)
Darbe-i bâl: Kanat kuşu. Darbe (Ar.), bâl (Far.)

(s.387)

Fırsat Yolunda

Şikeste hayât: Kırık hayat. Şikeste (Far.), hayât (Ar.)
Sâfiyyet-i meşcer (Ar.): Ağaçlığın saflığı
Dâmân-ı dil-ârâm (Far.): İç açıcı etek
Pür-tehâlük: Can atarak. Pür (Far.), tehâlük (Ar.)

Serdî-i muhrik: Yakıcı soğukluk. Serd (Far.), muhrik (Ar.)

Reng-i adem (Far.): Yokluk rengi

Dâmân-ı dil-ârâ (Far.): Gönül süsleyen etekler

Tıfl-ı üryân-ten (Ar.): Çıplak çocuk

(s.389)

Tesâdüf

Garâm-ı heves-perverâne: Arzuyu besleyen aşk. Garâm, heves (Ar.), perverâne (Far.)

İbtisâm-ı nihân: Gizli gülümseme. İbtisâm (Ar.), nihân (Far.)

Vücûd-i hayâl-perverde: Hayali besleyen varlık. Vücûd, hayâl (Ar.), perverde (Far.)

Sefâlet-i meş'ûme (Ar.): Uğursuz yoksulluk

Şeb-i hâil: Korkunç akşam. Şeb (Far.), hâil (Ar.)

Nazar-i şûm (Ar.): Uğursuz bakış

Hüsn-i ma'sûm (Ar.): Masum güzellik

(s.391)

İkinci Tesâdüf

Gam-ı hayât (Ar.): Hayatın gamı

Hâk-i sefile: Yoksul toprak. Hâk (Far.), sefile (Ar.)

Garâm-ı heves-perverâne: Arzuyu besleyen aşk. Garâm, heves (Ar.), perverâne (Far.)

Nigâh-ı aşk (Far.): Aşk bakışı

(s.392)

Son Tesâdüf

Neşât-ı mûhiş (Ar.): Ürkütücü sevinç

Tevâfuk (et-) (Ar.): Rastlamak

Hâl-i girye-perver: Ağlamaklı duruş. Hâl (Ar.), girye-perver (Ar.)

Sükûn-i melûl (Ar.): Kederli sessizlik

Likâ-yı hüzn-i tabî'at (Ar.): Tabiatın hüznü yüzü

Pür-ihizâz-ı bükâ: Titreyiş dolu ağlam. Pür (Far.), ihizâz, bükâ (Ar.)

Hande-nümâ (Far.): Gülüşünü gösteren

İstihzâ (et-) (Ar.): Alay etmek

(s.393)

Bütün Bir Següzeşt

Meşkûkiyet-i neş'et (Ar.): Şüphe kaynağı

Şebâb-ı hâsir ü merdûd: Zarar uğramış ve reddolunmuş gençlik. Şebâb, hâsir (Ar.), merdûd (Far.)

Ömr-i mezbûhâne: Boğazlanırcasına yaşanan hayat. Ömr (Ar.), mezbûhâne (Far.)

Sergüzeşt-i münkesir: Kırgın macera. Sergüzeşt (Far.), münkesir (Ar.)

Ömr-i zehr-âlûd: Zehir bulaşmış hayat. Ömr, zehr (Ar.), âlûd (Far.)

Mehûf-i meserret (Ar.): Sevince susamış

Yâd-ı melâl: Üzüntülü hatırlama. Yâd (Far.), melâl (Ar.)

Mînâ-yı lebrîz-i sa'âdet: mutluluk dolu kadeh. Mînâ, lebrîz (Far.), sa'âdet (Ar.)

Ömr-i zillet (Ar.): Alçalmış hayat

Yeldâ-yı sefâlet: Yoksulluğun uzun gecesi. Yeldâ (Far.), sefâlet (Ar.)

Subh-ı tesellî-bâr (Ar.): Tesellî veren sabah

Subh-i âmâl (Ar.): Hayallerin sabahı

Pîrâmen-i baht (Far.): Talihin çevresi

Sîmâ-yı neşât: Sevincin yüzü. Sîmâ (Far.), neşât (Ar.)

Aksâ-yı refâh (Ar.): Refahın en uzağı

Següzeşt-i inkisâr: Kırık macera. Sergüzeşt (Far.), inkisâr (Ar.)

(s.394)

Çirkin

Ducret-i rûh (Ar.): Ruhun sıkıntısı
Sebeb-i zillet (Ar.): Alçalma sebebi
Kalb-i teessür-yâb (Ar.): Üzüntülü kalp
Gayz u tehevür (Ar.): Kin ve öfke
Çehre-i sâfiyyet: Temiz yüz. Çehre (Far.), sâfiyyet (Ar.)

(s.395)

Perde-i Tesellî

Perde-i tesellî (Ar.): Teselli perdesi. Perde (Far.)
Mazâhir-i zulemât (Ar.): Karanlığın çiçekleri
Pîr-i ser-sefîd-i hazîn (Far.): Hüznün beyaz saçlı ihtiyarı
Zulmet-fezâ (Ar.): Karanlık. Zulmet (Ar., Far.)

(s.396)

Bu Da Bir Emel

Nigâh-i giryân (Far.): Ağlayan bakış
Çeşm-i hasret: Özlemin gözü. Çeşm (Far.), Hasret (Ar.)
Hande-i perişân (Far.): Perişan gülüş
Leb-i meserret: Sevinc dudağı. Leb (Far.), meserret (Ar.)
Şi'r-i nâzik-ter (Far.): İncelikli şiir. Şi'r (Ar.)
Giry-e-engiz (Far.): Göz yaşartıcı
Kalb-i nâ-şâd: Mutsuz kalp. Kalb (Ar.), nâ-şâd (Far.)
Edâ-yı bedî'-i rikkat (Ar.): İncelik güzel davranış
Hüsn-i enver (Ar.): Çok parlak güzellik

(s.397)

Ey Hâb!

Nesîm-i rehâvet-nisâr: Rahatlık saçan rüzgâr. Nesîm, rehâvet (Far.), nesîm, nisâr (Ar.)

Kâse-i pür-tanîn-i ser (Far.): Başın çınlama dolu kasesi

Rahîk-i sükûn (Ar.): Rahatlama şarabı

Zîr ü ber (Far.): Her taraf, her yan

Pür-zehr (Far.): Zehirli. Zehr (Ar.)

Pür-pîç (Far.): Kıvrımlı

Pür-tâb (Far.): Güçlü

Aks-i mahmûr (Ar.): Uyku sersemliğinin aksi

Leyl-i zılâl (Ar.): Gölge, karanlık gece

Mevc-i hayâl (Ar.): Hayal dalgası

Girdâb-ı cûşân (Far.): Çoşkun girdap

Peydâ (ol-) (Far.): Ortaya çıkmak

Girdab-ı âteş (Far.): Ateş girdabı

Menba'-ı nûr (Ar.): Işık kaynağı

(s.398)

Nâdim-i Hayât

Nâdim-i hayât (Ar.): Hayatın pişmanlığı

Makhûr-i nedâmet (Ar.): Pişmanlık kahrı

Pîrâmen-i azm: Gidilen yolun çevresi. Pîrâmen (Far.), azm (Ar.)

Hayâlât-ı siyeh-per: Siyah kanatlı hayaller. Hayâlât (Ar.), siyeh-per (Far.)

Eb'âd-ı hayât (Ar.): Hayatın boyutları

Der-i mesdûd-ı necât: Kurtuluşun kapalı kapısı. Der-i (Far.), mes'ud, necât (Ar.)

Girân-bâr-ı sefâlet: Yoksulluğun ağır yükü. Girân-bâr (Far.), sefâlet (Ar.)

Ömr-i gam-âlûd: Gamlı ömür. Ömr (Ar.), gam-âlûd (Far.)

Telhî-i Nefret (Ar.): Nefret acılığı

Nâdim-i bi-sûd: Faydasız pişmanlık. Nâdim (Ar.), bi-sûd (Far.)

Sâye-i kahr: Kahrın gölgesi. Sâye (Far.), kahr (Ar.)

(s.399)

Toprak

Tûde-ber-tûde (Far.): Yığın yığın üstüne

Mahşer-i esrâr (Ar.): Sırların mahşeri

Cirm-i bî-haber (Ar.): Habersiz cisimler. Bî-haber (Far.)

Kütle-i pür-kesâfet-i edvâr: Çağların yoğunlaşmış kütleli. Kütl, kesâfet, edvâr (Ar.),
pür-kesâfet (Far.)

Mavtın-ı beşer (Ar.): İnsanlığın yurdu

Menşe-i hayât-eser (Ar.): Hayatın kaynağı

Şîr-i muzlim ü muğlak (Ar.): Karanlık ve belirsizliğin şiiri

Ye's-i fenâ (Ar.): Ölüm karamsarlığı

Muzîk-i zillet (Ar.): Düşkünlüğün en dar yeri

Bî-nihâye (Far.): Sonsuz. Nihâye (Ar.)

(s.400)

Ne İsterim?

Sîne-i sükûn: Suskun göğüs. Sîne (Far.), sükûn (Ar.)

İltimâ'-ı sâf-ı kamer (Ar.): Ayın saf parıltısı

Menâzır-ı hoş-ter: Çok hoş manzaralar. Menâzır (Ar.), hoş-ter (Far.)

Subh-ı pür-füsûn: Büyüleyici sabah. Subh, füsûn (Ar.), pür (Far.)

Sürûd-i şûh-ı bahâr (Far.): Baharın şuh şarkısı

Müşâfehât-ı riyâh (Ar.): Rüzgârların söyleşmeleri

Bî-hazer: Korkusuzca, çekinmeden. Bî (Far.), hazer (Ar.)

Hayât-ı mürgâne: Kuşlara özgü hayat. Hayât (Ar.), mürgâne (Far.)

Bî-gâye (Ar.): Amaçsız

Bî-seher (Far.): Sabahsız

Bî-hâb (Far.): Uykusuz

İltizâz-ı şebâb (Ar.): Gençliğin tatları

Âsûde-rûh (Far.): Ruhunu dinlendiren. Rûh (Ar.)

Ser-âzâde (Far.): Hür

Âsumân-ı kebûd: Mavi gökyüzü. Asûmân (Far.), kabûd (Ar.)

(s.401)

Bir Ân-ı Huzûr

Ân-ı huzûr (Ar.): Huzur ânı

Çeşem-i hayâl: Hayal gözü. Çeşm (Far.), hayâl (Ar.)

Külbe-i mes'ûd (Ar.): Mutlu kulübe

Herem-dîde (Ar.): Eskimiş

Mahfûf-ı sükûnet (Ar.): Sessizlikle kuşatılmış

Hem-ârâmiş-i cennet: Cennette birlikte dinlenen. Ham-ârâmiş (Far.), cennet (Ar.)

Dûd-i sefid (Ar.): Beyaz duman

Leyl-i hayât (Ar.): Hayatın gecesi

(s.402)

Yeşil Yurt

Vech-i pür-gûbar: Tozlu yüz. Vech, gübâr (Ar.), pür (Far.)

Müstağrak-ı sükûnet (Ar.): Sessizliğe boğulmuş

Tevekkül-i sâf (Ar.): Saf tevekül. Sâf (Far.)

Dühûr-ı muzlime (Ar.): Karanlık dünyalar

Sîne-i melâl: Üzüntülü göğüs. Sîne (Far.), melâl (Ar.)

Târ-ı alîl-i şî'r: Şiirin hastalık teli. Târ (Far.), alîl, şî'r (Ar.)

(s.403)

Bir Mersiye

Bî-vefâ (Far.): Vefasız

Penâh-ı sükûn u hasret: Sessizlik ve hasretin sığınağı. Penâh (Far.), sükûn, hasret (Ar.)

Ravzâ-i hayâl (Ar.): Hayal bahçesi

Pür-heves: İstekli. Pür (Far.), heves (Ar.)

Câ-nişîn-i hicrân: Ayrılık acısının yeri. Câ-nişîn (Far.), hicrân (Ar.)

Zulmet-i makber (Ar.): Mezar karanlığı. Zulmet (Ar., Far.)

İkbâl-i ömr (Ar.): Hayatın geleceği

Rü'yâ-yı şevk (Ar.): Arzu rüyası

Likâ-yı istihzâ (Ar.): Alay eden yüz

Şîve-i tahakküm: Baskı altına alan tavır. Şîve (Far.), tahakküm (Ar.)

Nefha-i inbisât (Ar.): Geniş soluk

Âğûş--ı i'timâd: Güven kucağı. Âğûş (Far.), i'timâd (Ar.)

Ümmîd-i latîf (Ar.): Hoş ümit

Sehâb-ı kesif (Ar.): Yoğun bulut

Zîr-i bâl (Far.): Kanadın altı

Nuhbe-i meâl (Ar.): Seçkin anlamı

Ser-âzâde (Far.): Hür

Ömr-i sâfî (Ar.): Temiz ömür

Gunûde-i nisyân (Ar.): Unutunuşun uykusu

Bî-emel: Emelsiz. Bî (Far.), emel (Ar.)

(s.404)

Berîd-i Ümmîd

Berîd-i ümîd: Umudun habercisi. Berîd (Ar.), ümîd (Far.)

Berîd-i perestide: Sevgilinin habercisi. Berîd (Ar.), perestide (Far.)

Takarrur (eyle-) (Ar.): Karar varmak

Refref-i vürûd (Ar.): Gelişin yumuşaklığı
Ümîd-i mes'adet: Mutluluk umudu. Ümîd (Far.), mas'adet (Ar.)
Ye's-i mâtem (Ar.): Matem karamsarlığı
Bî-şek (Far.): Şüphesiz
Iztirâb-ı tereddüd (Ar.): Teredüt acısı
Hayât-ı hulyâ (Ar.): Hülyanın hayatı
Harîm-i rü'yâ (Far.): Rüyanın en gizli yeri
Berk-i ümîd (Far.): Ümit yaprağı
Samîm-i rûh (Ar.): Ruhun içi
Hadîka-i ter: Taze bahçe. Hadîka (Ar.), ter (Far.)
Refref-i cenâh (Ar.): Kandın yumuşaklığı

(s.407)

Mâi Deniz

Pür-nisyan: Unutmaya dolu. Pür (Far.), nisyan (Ar.)
Cûşiş-i ahzân: Huzunlerin coşkunuğu. Cûşiş (Far.), ahzân (Ar.)
Hayâlât-ı perîşân: Dağınlık hayaller. Hayâlât (Ar.), perîşân (Far.)
Safvet-i mahmûr (Ar.): Uykulu saflık
Âlûde-i zulmet (Far.): Karanlık bulaşmış. Zulmet (Ar., Far.)
Rûh-ı ma'sum (Ar.): Günahsız rûh
Elem-i kalb (Ar.): Kalbin acısı

(s.409)

Halûk İçin

Gonce-i ter (Far.): Taze gonce
Likâ-yı seher (Ar.): Seherin yüzü
Bahâr-ı aşk (Far.): Aşkın baharı, başlangıcı. Aşk (Ar.)

Medâr-ı tarâvet (Ar.): Tazelik sebebi
Iyş u tarâb (Ar.): Yiyip içip eğlenme
İhtizâz-ı rûh (Ar.): Ruhun titremesi
Rûh-nisâr-ı sa'adet (Ar.): Mutluluk saçan ruh
Şetâret-i mutlak (Ar.): Mutlak sevinç
Şâhbâl (Far.): Kanat

(s.410)

Halûk'un Sesi

Şükufe-zâr (Far.): Çiçek bahçesi
Pür-tarâvat-i şebâb: Tazelik dolu gençlik. Pür (Far.), tarâvat, şebâb (Ar.)
Zevi'l-hayât (Ar.): Canlılar
Serdî-hevâ (Far.): Soğuk hava
İncimâd-ı âteşîn: Ateşli donma. İncimâd (Ar.), âteş (Far.)
Rûh-ı gülşen (Far.): Gül bahçesinin ruhu
Berf-pâre (Far.): Kar parçası
Berf-dâne (Far.): Kar tanesi
Tef-i hayât-bahş-ı âfitâb: Güneşin hayat ceren sıcaklığı. Tef, hayât (Ar.), bahş, âfitâb
(Far.)
Bî-sebât: Sebatsız, dirençsiz. Bî (Far.), sebât (Ar.)
Reşha-yâb-ı feyz (Ar.): Bolluğun taşması

(s.411)

Halûk'un Bayramı

Siyâh-ı mâtem: Matem siyahlığı. Siyâh (Far.), mâtem (Ar.)
Terâne-i ıyd: Bayram nağmesi. Terâne (Far.), ıyd (Ar.)
Rû-yı zerd-i sefalet: Yoksulluğun soluk yüzü. Rû-yı zerd (Far.), sefalet (Ar.)

(s.413)

Halûk'a

Hazef-i pür-gubâr: Tozlu toprak çanak. Hazef, gubâr (Ar.), pür (Far.)

Seng-pâre (Far.): Taş parçası

Hücre-i mâtem (Ar.): Matem hücresi

Lahd-i ma'sûm (Ar.): Günahsızın mezarı

Na'ş-ı garîp (Ar.): Kimsesiz, zavallı naaş

Sîr-âb (Far.): Suyu kandırmak

Şem'a-i türbet (Ar.): Türbe mumu

Şeb-tâb (Far.): Ateş böceği

İ'tidâl-i dem (Ar.): Soğukkanlılık

Muhafaza-i hâtırât-ı ma'sûme (Ar.): Masum hayallerin kutusu

Reşehat-ı hayât-ı ma'sûme (Ar.): Günahsız hayatın damlaları

(s.414)

Yine Halûk

Hayat-ı mel'ûne (Ar.): Lanetlenmiş hayat

Kenâr-ı me'mûn: Güvenli yer. Kenâr (Far.), me'mûn (Ar.)

Acz ü ye's (Ar.): Güçsüzlük ve karamsarlık

Tıfl-ı nâtüvân: Zayıf çocuk, güçsüz çocuk. Tıfl (Ar.), nâtüvân (Far.)

(s.416)

Yarın

Va'd-i ba'îd (Ar.): Boş vaat

Giry-e-bâr (ol-) (Far.): Ağlamak, gözyaşı dökmek

Nüşa-i hayât (Ar.): Hayat defteri

Şu'ûn-ı hayât (Ar.): Hayat işleri

Bî-tâb (Far.): Hâlsiz, güçsüz

Cevf-i gûş: Kulak boşluğu. Cevf (Ar.), gûş (Far.)

Pür-neş'e: Neşe dolu. Pür (Far.), neş'e (Ar.)

Sadâ-yı bîdâr (Far.): Uyanık ses

Hakîkat-i ferdâ: Yarının gerçeği. Hakîkat (Ar.), ferdâ (Far.)

(s.417)

Yaşamak aşkı

Hâr u muğfil (Ar.): Aşağılanmış ve aldatan

Cism-i nev-hayât: Yeni hayatın varlığı. Cism, hayât (Ar.), nev (Far.)

Melce'-i yegâne: Tek sığınak. Melce'-i (Ar.), yegâne (Far.)

(s.419)

İnanmak ihtiyacı

Pîş-i hasâr (Far.): Hasarın önü

Hîç-i mûhiş: Ürkütücü hiçlik. Hîç (Far.), mûhiş (Ar.)

Lagzîde-pâ (Far.): Ayağı kaymış

Sâha-i ümmîd: Ümit alanı. Sâha (Ar.), ümmîd (Far.)

Gurbet-i kabr (Ar.): Mezar gurbeti

Âğûş-ı rûhâni (Far.): Ruha özgü kucak

Fehm ü daniş (Far.): Anlama ve bilgi. Fehm (Ar.)

Dîde-i idrâk: İdrakin gözü. Dîde (Far.), idrâk (Ar.)

Vehm-âlûd (Far.): Kuruntulu

Zulmet-i kabr (Ar.): Mezarın karanlığı. Zulmet (Ar., Far.)

Şeh-râh-ı nûrânî (Far.): Işıklı ana yol

(s.421)

Sabah Ezânında

Samt-ı ulvî (Ar.): Yüce sessizlik

Samt-ı nâlân: İnleyen sessizlik. Samt (Ar.), nâlân (Far.)

Pinhân ü peydâ (Far.): Gizli ve açık

Nevvâr u muzlim (Ar.): Parlak ve karanlık

Zikr-i hallâk (et-) (Ar.): Allah'ı zikretmek

Rûh-i avâlim (Ar.): Dünyaların ruhu

(s.422)

Ramazân

Mah-ı gufarân (Far.): Bağışlanma ayı

Lehva-i mutahhar (Ar.): kutsal, mübarak tablo

Samt u sükûn (Ar.): Sessizlik, huzur

Ma'bed-i münevver (Ar.): Parlak, ışıklı mabet

Nazar-ı iltifât (Ar.): İltifat eden bakış

Sâye-gâh-ı minber: Minberin gölgesi. Sâye-gâh (Far.), minber (Ar.)

Vücûd-ı nahaîf ü bî-tâb (Ar.): Zayıf ve güçsüz vücut. Bî-tâb (Far.)

Ser-be-hâk-i sücûd: Başı yerde, secde etme. Ser-be-hâk (Far.), sücûd (Ar.)

Leb-i hâmûş (Far.): Suskun dudak

Lerze-nâk-i dürûd (Far.): Dua okukren titreyen

Ümîd-i cinân (Ar.): Cennet umudu. Ümîd (Far.), cinân (Ar.)

Huşû' u hulûs (Ar.): Alçak gönül temizliği

Çeşm-i hak-bîn (Far.): Doğruyu gören göz

Safâ-yı rü'yet (Ar.): Saf görüş

Seyr-i firdevs-i mahremiyyet (et-): Gizlilik cennetini seyretmek. Seyr (Far.), firdevs (Ar., Far), mahremiyyet (Ar.)

Pür-cezbe-i temâşâ (Far.): Kendinden geçerek seyretme

Arş-ı Yezdân'ı: Allah'ın göğünün yedinci katı. Arş (Ar.), yazdân (Far.)

Enzâr-ı girye- bâr: Güzyaşı yüklü bakışlar. Enzâr (Ar.), girye-bâr (Far.)

Dest-i sünha-dâr (Far.): Tespih çeken el

Likâ-yı handân: Gülen yüz. Likâ (Ar.), handân (Far.)

Iyd-i neşve-bahşâ: Sevinç dağıtan bayram. Iyd, neşve (Ar.), bahş (Far.)

(s.423)

Sabah-ı Iyd

Sabah-ı ıyd (Ar.): Bayram sabahı

Ser-i müzehher-i tıflâne: Süslü çocuk başı. Ser (Far.), müzehher, tıfl (Ar.)

Gül-bûse (Ar.): Gülден öpücü. Bûse (Ar.)

Leb-i nûr: Işığın dudağı. Leb (Far.), nûr (Ar.)

Âğûş-ı fecr-i evvel: İlk fecrin kucağı. Âğûş (Far.), fecr, evvel (Ar.)

İhtilâc-ı meserret (Ar.): Sevinç çırpınışı

Mahmil-i mutantan (Ar.): Tantanalı hediye

Libâs-ı nev' (Far.): Yeni elbise

Kavafîl-i sıbyân (Ar.): Çocuk kabileleri

Reh-i şetaret: Şenlik yolu. Reh (Far.), şetaret (Ar.)

Ferişte-i handân (Far.): Gülen melek

Harîm-i ismet (Ar.): Temiz kalp

Fem-i tabi'at (Ar.): Tabiatın ağızı

Kand-i ibtisâm: Gülümseme şekeri. Kand (Far.), ibtisâm (Ar.)

(s.425)

Şehîtlük'te

Katarât-ı semîne-i rahmet (Ar.): Rahmetin değerli damlaları

Esîr-i sâfiyyet (Ar.): Temizliğin esiri

Sath-ı bî-karâr: Kararsız yüzey. Sath, karâr (Ar.), bî-karâr (Far.)

Leb-i şefkat: Şefkat dudağı. Leb (Far.), şefkat (Ar.)

İncizâb (Ar.): çazibeyle çekme, çekim

Sükûn u hâb: Sessizlik ve uyku. Sükûn (Ar.), hâb (Far.)

İhtiyâc-ı fâniyyet (Ar.): Faniliğın ihtiyacı

Cephe-i hüzn (Ar.): Hüzün yüzü

İhtiyâc-ı fenâ (Ar.): Yok olma ihtiyacı

Menâkıb-ı ibret (Ar.): Ders alınacak mekıbeler

Bâr-ı haşyet: Korku yükü. Bâr-ı (Far.), haşyet (Ar.)

Kavâfil-i ecdâd (Ar.): Ataların kabileleri

Kemîn-i ufûl (Ar.): Batışın pusluluğı

Kebûd-ı bahr (Ar.): Denizin maviliğı

Vecd-âver (Ar.): Coşku veren

Ser-i eşcar: Ağaçların başı. Ser (Far.), eşcar (Ar.)

Ridâ-yı memât (Ar.): Ölüm örtüsü

Likâ-yı kamer (Ar.): Ayın yüzü

Gamze-fiken (Ar.): Göz atan, süzgün bakan

Tezâhüm-i envâr (Ar.): Işıkların toplaşması

Câ-be-câ (Far.): Yer yer

Tâk-ı şu'le-dâr-ı zafer (Ar.): Zaferin ışıklı kameri

Safha-i emvâc (Ar.): Dalgaların yüzü

Kasîde-i nûr (Ar.): Işık kasidesi

(s.426)

Asker Geçerken

Zî-vakar (Ar.): Ağırbaşlı

Mevkib-i zafer (Ar.): Zafer kafilesi

Reng-i âl (Far.): Kırmızı renk

Fecr-i ezel (Ar.): ezeli kızılık

Fark-ı mehâbet (Ar.): Heybetin farkı

Reh-güzâr (Far.): Geçilen yol

İncizâb-ı rûh (Ar.): Ruhun çekiciliği

Pür-şevk ü ihtirâm: Saygı ve istek dolu. Pür (Far.), şevk (Ar.), ihtirâm (Ar., Far.)

Güzâriş-i satvet-medâr (Far.): Ezici kuvvetin geçisi

Ketîbe-i rahşân-ı mefharet: Parlak övünç alayı. Ketîbe, rahşân (Ar.), mefharet (Far.)

Nümâyîş-i handân-ı mefharet (Far.): Övünmenin gülen gösterişi

Hiss-i şân (Ar.): Şan duygusu

Seyf-i âmirâne (Ar.): Emreden kılıç

(s.428)

Kılıç

Tîg-i mehîb (Ar.): Görkamli kılıç

Hâris-i istiklâl (Ar.): Bağımsızlığın bekçisi

Hâmî-şân-ı akvâm: Milletlerin şanının koruyucusu. Hamî-şân (Far.), akvâm (Ar.)

Yed-i kakhâr-ı hamiyyet (Ar.): Vatansızlığın kahreden eli

Âyân (ol-) (Ar.): Görünmek

Ehl-i te'addî (Ar.): Düşmanlar

Nâ-kâm (Ar.): Amacına ulaşmamış

Hiss-i felâh (Ar.): Kurtuluş hissi

Seyf-i mücellâ (Ar.): Parlak kılıç

Berk-ı zafer (Ar.): Zafer şimşeği

(s.429)

Köyün Mezarlığında

Tarâvet-i lâl: Dilsiz tazelik. Tarâvet (Ar.), lâl (Far.)

Sükûn-ı mevki' (Ar.): Yerin sessizliği

Fikr-i hikmet (Ar.): Hikmet düşüncesi

Sırr-ı ekber-i mescûd (Ar.): Secde edilen en büyük sırrı

Kâinat-i hiss ü şühûd (Ar.): Hissedilen ve görülen kâinat

Ümmîd-be-leb (Far.): Umudu dudağında

Katre-cû-yı ihsân (Ar.): İyilik ırmağının damlası

Der-i celâl: Büyüklük kapısı. Der (Far.), celâl (Ar.)

Seng-zâr (Far.): Taşlık yer

Esîr-i guFarân (Ar.): Affetmenin esiri

Sâye-gâh (Far.): Gölge yer

İlelebed (Ar.): Sonsuza kadar

(s.430)

Teşrîk-i Melâl

Teşrîk-i melâl (Ar.): Dert ortaklığı

Ser-âzâde (Far.): Başı boş

Bî-haber (Far.): Habersiz. Haber (Ar.)

Likâ-yı tabî'at (Ar.): Tabiatın yüzü

Menba'-ı latîf-i teselli (Ar.): Tesellinin hoş kaynağı

Aks-i şevk (Far.): Sevinç yansıması

Tıfl-ı bî-haber: Habersiz çocuk. Tıfl (Ar.), bî-haber (Far.), haber (Ar.)

Kalb-i sâf (Ar.): Temiz kalp

Nokta-i siyâh-ı elem: Üzüntünün siyah noktası. Nokta, elem (Ar.), siyâh (Far.)

Cephe-i seher (Ar.): Sabahın yüzü

Lâ-kayd (Ar.): Kayıtsız

Hande-zen (Far.): Gülen

Mâtem-i sükût (Ar.): Sessizliğin matemi

Zahm-ı kalp: Kalp yarası. Zahm (Far.), kalp (Ar.)

(s.431)

Kahkaha-i ye's

Kahkaha-i ye's (Ar.): Ümitsizlik kahkahası

Bâd-ı nâlân-ı hazân (Far.): Sonbaharın şınleyen rüzgârı

Takâzâ-yı hurûşân (Far.): Coşkulu vuruşlar

Eb'ad sükûn-perver-i leyl: Gecenin sessizliği besleyen boyutları. Eb'ad, sükûn, leyl

(Ar.), perver (Far.)

Aks-ı hurûş (Far.): Gürültünün yansıması

Garîk-i vâveyl (Ar.): çığlığa boğulmuş

Telâtum-geh-i barân u zalâm: Yağmurun ve karanlığın çarpıştığı yer. Telâtum, zalâm

(Ar.), barân (Far.)

Hâb-ı hayât: Hayat uykusu. Hâb (Far.), hayât (Ar.)

Mevc-i tebessüm (Ar.): Coşturmak dalgası

Leme'an (Ar.): Parıltı

Leyl-i rûh (Ar.): Ruhun gecesi

Bâd-ı hazân (Far.): Sonbahar rüzgârı

Lücce-i zulmet (Ar.): Karanlık denizi. Zulmet (Ar., Far.)

(s.432)

Buda

Vecd-i pür-tehâluk: Can atan coşku. Vecd, tehâluk (Ar.), pür (Far.)

Hafâ-yı sâf (Ar.): Saf gizlik

Zalâm-ı dehâ-perver: Akli besleyen karanlık. Zalâm, dehâ (Ar.), perver (Far.)

Uyûn-ı gayz (Ar.): Öfkeli gözler

(s.434)

Kutba doğru

Semâ-yı berf-âlûd (Far.): Karlı gökyüzü

Sükût-ı adem (Ar.): Yokuğun sessizliği

Safîr-i istihzâ (Ar.): Alaylı ıslık

Cihân-ı fen (Ar.): Fen dünyası

Fîrâz-ı kutb (Ar.): Kutba doğru

Defîne-i âmâl (Ar.): Emellerin definesi

İhtimâl-i muhâl (Ar.): Boş ihtimal

(s.435)

Zavallı "Evet"

Muğlakât-ı hayâliyle (Ar.): Hayalin belirsizliği

Âsâr-ı ber-güzîde: Seçkin eserler. Âsâr (Ar.), ber-güzîde (Far.)

Hâl-i cehl (Ar.): Cahillik durumu

Erbâb-ı fikret (Ar.): Fikr sahipleri

Aşk-ı teccedüd ü icâd (Ar.): Aşkın yenilmesi ve yeniden bulunması

Gazeliyyât (Ar.): Gazeller

Kasâyid (Ar.): Kadideler

Defter-i neşâyid (Ar.): Şiir defteri

İstişâd (eyle-) (Ar.): Şahit göstermek

Simâh-ı dikkat (Ar.): Dikkat kulağı

Terâne-i billûr (Ar.): Duru, saf ezgi

(s.436)

Rakîbe

Hüsn-i tabî'i (Ar.): Tabîi güzellik
Şafak-nisâr-i gurûr (Ar.): Şafak saçan gurur
Bedîa-zâr-ı tecellî (Ar.): kaderin güzellik bahçesi
Nûr-ı îcâd (Ar.): Buluşun ışığı
Lâtif-i lüknet (Ar.): Peltekliğin hoşluğu
Tıfil mu'tad (Ar.), hande (Far.), tıfl-ı hande-mu'tad: Alışılmış çocukça gülüş
Edâ-yı vakûr (Ar.): Ağırbaşlı eda
Sevdâ-i cebîn (Ar.): Alın yazısı
Fasîh-i gıllat (Ar.): Açıkça söylenen kaba göz
Suhre-kâr-ı üstâd (Far.): Ustanın maskaralığı
Dehân-ı kadîd (Ar.): Kurumuş ağız
Nükte-zâr-ı zuhûr (Far.): Nükteli görünmek
Bilâ-udûl u tevakkuf (Ar.): Sapmadan ve durmadan
Hem-pâ (Far.): Arkadaş, yoldaş
Nûr-ı lâhût (Ar.): İlahî ışık

(s.437)

Şairin Çubuğu

Kahkaha-i şî'riyye (Ar.): Şiirin kahkahası
İhtizâz-ı handân: Gülen titreyiş. İhtizâz (Ar.), handân (Far.)
Zemîn-i san'at: Sanat zemini. Zemîn (Far.), san'at (Ar.)
Amûd-i mevce-nümûd (Ar.): Dalgalı sütun
Cevv-i bî-tenâhî (Ar.): Uçsuz bucaksız gök. Cevvl (Ar.), bî-tenâhî (Far.), tenâhî (Ar.)
Ümmîd-i vâhî: Boş ümit. Ümmîd (Far.), vâhî (Ar.)
Leb-i sâf: Temiz dudak. Leb (Far.), sâf (Ar.)
Zevk-âlûd: Zevke bulaşmış, zevkli. Zevk (Ar.), âlûd (Far.)

Zirve-i hayâl (Ar.): Hayal zirvesi

Sîne-i safâ: Safalı göğüs. Sîne (Far.), safâ (Ar.)

Pîş-i i'tilâsı: Göz önünde yükselen. Pîş (Far.), i'tilâs (Ar.)

Şâir-i hulyâ-girifte (Ar.): Hayale tutulmuş şair. Şair, hulyâ (Ar.), girifte (Far.)

Sukût-ı fıkr (Ar.): Düşüncenin düşüşü

Meşk-i su'ûd (eyle-): Yükseltmeye çalışmak. Meşk (Far.), su'ûd (Ar.)

Fehâvî-i eş'âr (Ar.): Şiirlerin anlamları

(s.438)

Büyük İkrâmiye

Ömr-i beşer (Ar.): İnsanlığın ömrü

Cism-i zalîl (Ar.): Aşağılanan varlık

Peymâne-i sa'adet: Mutluluk kadehi. Peymâne sa'adet (Far.), sa'adet (Ar.):

Çehre-i kâinât: Kainatın yüzü. Çehre (Far.), kâinât (Ar.)

Pîş-i inşirâh: Rahatlığın yüzü, pîş (Far.), inşirâh (Ar.)

Cihân-ı hubb u neşât (Ar.): Sevgi ve sevinç dünyası

Levn-i muhteşem (Ar.): Muhteşem renk

Sadâ-yı nâzende (Far.): Nazlı ses

Leyl-i hulyâ (Ar.): Hülya gecesi

Fecr-i nisân (Ar.): Nisan ayının fecri

Sehâib-i güher (Far.): Elmas bulutları

Dest-i pür-mahâret: Maharetli el, dest,pür (Far.), mahâret (Ar.)

Lüzûm-ı hilkat (Ar.): Yaratılış gereği

Hâl-i münkesir (Ar.): Kırgınlık

Hayât-ı pür-halecân: Heyecan dolu hayat, hayât, halecân (Ar.), pür (Far.)

Harâb-ı ta'ab (Ar.): Yorgunluktan bitkin. Ta'ab (Far.)

Hâb-ı ta'ab: Yorgunluk uykusu, hâb (Far.), ta'ab (Ar.)

İnkilâb-ı nâsib (Ar.): Kismetin değişmesi

Merd-i garîp: Yabancı, gurbetteki garip kişi. Merd (Far.), garîp (Ar.)

Sâhib-i mâlikâne-i servet (Ar.): Servet mülkünün sahibi

Ka'r-ı peygûle-i şükûh: Büyüklük köşesinin derinliği. Ka'r, şükûh (Ar.), peygûle (Far.)

Hediye-i hürmet (Ar.): Hürmet hediyesi

Şems-pâre-i âmâl: Arzuların güneş parçası, şems, âmâl (Ar.), pâre (Far.)

Kîse-i şu'le-i reng-i fecr-âmîz: Şafak vaktinin alev renkli kesesi. Kise, şu'le, fecr (Ar.), reng, âmîz (Far.)

Delîl-i kudret (Ar.): Gücün delili

Rehber-i tâli-i sa'adet (Ar.): Mutluluk kısmetinin rehberi

Câzib-i ibtisâm-ı şöhret (Ar.): Şöhretin gülümseyen çekiciliği

Tezâd-ı 'ibret (Ar.): İbretin zıttı

İ'lan-ı gayz (et-) (Ar.): Kinini ortaya koymak

Melîke-i hevesât (Ar.): Heveslerin sultanı

Zîr-i pâ-yı şehâmet (Far.): Güçlü ayağın altı

Şeref-hâh (Ar.): Onur sağlayan

Ser-fürû (Ar.): Boyun eğme

Nisâr-ı şeh-râh: Yola saçılma. Nisâr (Ar.), şeh-râh (Far.)

Bâb-ı merâm (Ar.): Dilek kapısı

Pençe-i te'addî: Düşmanlık pençesi. Pençe (Far.), te'addî (Ar.)

Za'f u zillet (Ar.): Zayıflık ve aşağılanma

Reh-zen (Far.): Yol kesen

Cevher-i füsûn-perver: Büyülü mücevher. Cevher, füsûn (Ar.), perver (Far.)

(s.440)

Biraz ümîd

Cism-i sengîn: Taştan yapılmış cisim. Cism (Ar.), sengîn (Far.)

Kabr-ı vahşet-âgîn (Ar.): Korkunç mezar

Dûr-â-dûr (Far.): Yer yer

İhtisâs-ı merâret (Ar.): Tatsızlık hissi

Na'ş-ı remîde (Ar.): Soğuk ceset

Fezâ-yı târ-ı hayâl: Hayal karanlığının boşluğu, fezâ, hayâl (Ar.), târ (Far.)

Leyle-i sermâye (Ar.): Sermaye gecesi

Şu'le-i hurşîd: Güneş alevi. Şu'le (Ar.), hurşîd (Far.)

Sâgar-ı metruk (Ar.): Terk edilmiş kadeh

Neşve-i tecdîd (Ar.): Yenileme neşesi

Yek-pâre (Far.): Tek parça

Seng-i hâre (Ar.): Sert kaya parçası

Mecâl-i ümîd: Ümit gücü. Mecâl (Ar.), ümîd (Far.)

(s.445)

Hande-i Bûm

Hande-i bûm: Baykuş gülüşü. Hande (Far.), bûm (Ar.)

Edîm-i arz (Ar.): Yeryüzü

Zulmet-i yeldâ (Far.): Uzun gecenin karanlığı. Zulmet (Ar., Far.)

Mâh-ı arş-ârâ (Far.): Göğü süsleyen ay

Kütle-i münevvere (Ar.): Parlak kütle

Hûn-ı şule-perver (Far.): Alevli kan

Sehâr-ı mu'ciz (Ar.): Mucize sihirbazı

Acîbe-nümûn: Şaşırtıcılık gösteren. Acîb (Ar.), nümûn (Far.)

Kubbe-i semâ (Ar.): Göğün kubbesi

Pâ-yı türâb: Toprağın ayağı, pâ (Far.), türâb (Ar.)
Tarrâka-i mûhiş (Ar.): Korkutucu gürültü
Kulûb-ı huzzâr (Ar.): Orada bulunanların kalpleri
Safha-i ziyâ-bâr (Ar.): ışık saçan yüz
Ra'd-efşân (Ar.): Gök gürlemesi saçan
Lerziş-i heyecân: Coşkulu titreyiş. Lerziş (Far.), heyecân (Ar.)
Huruş-ı hamuş-ı dîv-i jiyân (Far.): Kükreyen devin sessiz gürültüsü
Sükûn-ı mehîb (Ar.): Büyük sessizlik
Cûybâr-ı lehîb: Alev ırmağı. Cûybâr (Far.), lehîb (Ar.)
Meşbû'-ı zehr-i kahr u gazâp (Ar.): Kahr ve öfke zehriyle dolu
Cüst-ü-cû (Ar.): Sormak, arayıp, araştırmak
Gıdâ-yı hayât: Hayatın gıdası. Gıdâ (Far.), hayât (Ar.)
Hârikât-ı ukûl (Ar.): Akılların harikaları
Sayha-i şûm (Ar.): Uğursuz çılgılık
Bûm-ı bed-likâ (Ar.): Çirkin yüzlü baykuş

(s.446)

Timsâl-i Cehâlet

Timsâl-i cehâlet (Ar.): Cahilliik örneği
Nazar-ı hadâşe-nisâr (Ar.): Ürküntü saçan bakış
Âfâk-ı şühûd (Ar.): Görünen ufuklar
Ma'kes-i târ: Karanlığın yansıması. Ma'kes (Ar.), târ (Far.)
Emvâc-ı gunûde (Ar.): Uyumuş dalgalar
Samt-ı siyeh-reng: Siyah renkli sessizlik. Samt (Ar.), siyeh-reng (Far.)
Meşbû'-ı hayâlât (Ar.): Hayallerle dolu
Mahfil-i emvât (Ar.): Mezarlık, ölülerin toplandığı yer

Nazar-ı gayz (Ar.): Kinli bakış

Bî-havf u mübâlât: Korkusuz ve itinasız. Bî (Far.), havf, mübâlât (Ar.)

Îrâd-ı makâlât (elye-) (Ar.): Sözler söylemek

Bî-faide: Faydasız. Bî (Far.)

Lihye-i cârûb-nümâ: Süpürgeye benzeyen sakal. Lihye (Ar.), cârûb-nümâ (Far.)

Enzâr-ı temâşâ: Seyreden bakışlar. Enzâr (Ar.), temâşâ (Far.)

Zehr-i Bürûdet (Ar.): Soğuk zehir

Pür-cür'et ü nahvet (Ar.): Cesaret ve böbürlenme ile dolu. Pür (Far.) , cür'et, nahvet (Ar.)

Çirk-âb-ı ta'arruz: Saldırının pis suyu. Çirk- âb (Far.), ta'arruz (Ar.)

Tehâşâ (et-) (Ar.): Korkmak, çekinmek

Şâyân-ı tefekkür (Ar.): Düşünmeye değer

Hem-reng-i teneffür: Nefret renginde. Hem-reng (Far.), teneffür (Ar.)

Havf-ı siyâh: Siyah korku. Havf (Ar.), siyâh (Far.)

(s.448)

Heykel-i Sa'y

Heykel-i sa'y (Ar.): Çalışmanın heykeli

Hande-i şârik: Parlak gülüş. Hande (Far.), şarik (Ar.)

Ra'd-i hevl-âver (Ar.): korkunç gök gürültüsü

Âğûş-ı vadî (Ar.): vadinin kucağı. Âğûş (Far.), vadî (Ar.)

Nâliş-zen (Far.): İnildeyen

Hengâme-i zulmet: Karanlığın gürültüsü. Hengâme (Far.), zulmet (Ar., Far.)

Lâkayd u ulvî (Ar.): Kayıtsız ve yüce

Sütûn-ı âhen (Far.): Demir sütun

Ra'd ü berk (Ar.): Gök gürlemesi ve şimşek

Sarsar-ı hırs u emel (Ar.): İstek ve hırs kasırgası
Ebnâ-yı hilkat (Ar.): Yaradılışın çocukları
Sâî-i bî-hâb u râhat (Ar.): Uykusuz ve rahatsız çalışan
Gayz-efşan (Ar.): Öfke saçan
Cephe-i mağrûr-ı san'at (Ar.): Sanatın mağrur yüzü

(s.450)

Son Nağme

Nev-emel: Yeni hevesli. Nev (Far.), emel (Ar.)
Târ-ı şikeste-i rûh (Far.): Ruhun kırık şikayeti. Rûh (Ar.)
Şekvâ-yı rûh-ı mecrûh (Ar.): Yaralı ruhun şikayeti
Darbân-ı sükût (Ar.): Sessiz çarpış
Cevf-i pür-nâliş-i hazân: Sonbaharın inleyiş dolu boşluğu. Cevf (Ar.), pür-nâliş-i hazân (Far.)
Enîn-i sükût (Ar.): Sessizliği inleyişi
Lerziş-i beyân: Titreyen söyleyiş. Lerziş (Far.), beyân (Ar.)
Şevk-ı bîdâr (Far.): Uyanık neşe. Şevk (Ar.)
Nağme-i hevesât (Ar.): Arzuların nağmesi
Hâb-ı efkâr: Düşünceler uykusu. Hâb (Far.), efkâr (Ar.)
Tıfl-ı pür-emel: Arzu dolu çocuk. Tıfil, emel (Ar.), pür (Far.)
Sürûd-ı hayât: Hayat şarkısı. Sürûd (Far.), hayât (Ar.)

(s.451)

4.2 Rübâb-ı Şikeste'deki Terkiplerin Tasnifi:

4.2.1 Terkib-i İzafet (İsim tamlaması)

Bir isim kendisinden sonra gelen bir isimle, özellikle ve destek kazanmasıdır. Bir isim tamlaması iki isimden oluşur. Birinci isme 'muzaf' (tamlanan) ikinci ise 'muzafun ileyh' (tamlayan) denir.

Terkib-i İzafet (İsim tamlaması)

Aâvâze-i semâvi (Far.): Semâvi ses

Acîbe-nümûn: Şaşırtıcılık gösteren. Acîb (Ar.), nümûn (Far.)

Acz-i hayât (Ar.): Hayat güçsüzlüğü

Adem-i refîka (Ar.): Arkadaş yokluğu

Âfâk-ı bî-hayât: Cansız ufuklar. Âfâk, hayâ (Ar.), bî (Far.)

Âfâk-ı şühûd (Ar.): Görünen ufuklar

Âgûş-ı aşk (Far.): Aşk kuağı

Âğûş--ı i'timâd: Güven kuağı. Âğûş (Far.), i'timâd (Ar.)

Âğûş-ı rûhâni (Far.): Ruha özgü kucak

Ağûş-ı telâkî: Kavuşma kuağı. Âğûş (Far.), telâkî (Ar.)

Âheng-i tuyûr: Kuşların ahengi. Âheng (Far.), tuyûr (Ar.)

Aks-i mahmûr (Ar.): Uyku sersemliğinin aksi

A'mâk-ı târ-ı leyl: Gecenin karanlık derinlikleri. A'mâk, leyl (Ar.), târ (Far.)

Amûd-i mevce-nümûd (Ar.): Dalgalı sütun

Ankebût-ı siyeh-mest ü kec-nigâh (Far.): Şaşı ve sarhoş örümcek. Ankebût (Ar.)

Arş-ı Yezdân'ı: Allah'ın göğünün yedinci katı. Arş (Ar.), yazdân (Far.)

Arz-ı muhabbet (eyle-) (Ar.): Sevgiyi açıklama, sunma

Aşık-ı sehâr (Ar.): Büyüleyici aşık

Âşiyân-ı bahâr (Far.): Bahar yuvası

Âşiyân-ı bekâret (Far.): El değmemiş yuva
Âşiyân-ı dil (Far.): Gönül yuvası
Aşk-ı nevmîd (Far.): Umutsuz aşk. Aşk (Ar.)
Âsûde-rûh (Far.): Ruhu dinlendiren. Rûh (Ar.)
Âsumân-ı müzehheb: yıldızlı gökyüzü. Âsumân (Far.), müzehheb (Ar.)
Âteş-i seyyâl-i girye: Akan gözyaşının ateşi. Âteş, girye (Far.), seyyâl (Ar.)
Âteş-i zarûret (Far.): Fakirlik ateşi
Âvâze-i şân (Far.): Şanın sesi
Âvîze-i raksân: Dans eden avize. Âvîze (Far.), raks (Ar.)
Bâd-ı garîb-i şâm: Akşamın garip rüzgârı. Bâd, şâm (Far.), garîp (Ar.)
Bâd-ı hazân (Far.): Sonbahar rüzgârı
Bâd-ı nâlân-ı hazân (Far.): Sonbaharın şnleyen rüzgârı
Bahar-ı aşk (Far.): Aşkın baharı, başlangıcı. Aşk (Ar.)
Bahâr-ı aşk (Far.): Aşkın baharı, başlangıcı. Aşk (Ar.)
Bahr-ı nisyân (Ar.): unutuş denizi
Bâr-ı cism: Bedenin ağırlığı. Bâr (Far.), cism (Ar.)
Bâzîçe-i âmâl (et-): Emellerin oyuncağı etmek. Bâzîçe (Far.), âmâl (Ar.)
Behîc-i emel (Ar.): Emelin güler yüzü
Berîd-i perestide: Sevgilinin habercisi. Berîd (Ar.), perestide (Far.)
Berîd-i ümîd: Umudun habercisi. Berîd (Ar.), ümîd (Far.)
Berk-ı dehâet (Ar.): Deha şimşeği
Berk-i hazân (Far.): Sonbahar yaprağı
Berk-i ümîd (Far.): Ümit yaprağı
Berk-i ümîd-i şebâb: Gençlik umudunun yaprağı. Berk, ümîd (Far.), şebâb (Ar.)
Berk-ı zafer (Ar.): Zafer şimşeği

Bezm-i muhabbet (Far.): Sevgi meclisi. Muhabbet (Ar.)

Bî-rengî-i temâşâ (Far.): Renksiz görünüş

Buhâr-ı berrâk (Ar.): Berrak buhar

Buhayre-i kalp (Ar.): Kalp gölü

Bükâ-yı tıfl (Ar.): çocuğun ağlayışı

Bürka'-ı berf: Kar örtüsü. Bürka' (Ar.), berf (Far.)

Câme-hâb-ı rebî'î: Bahar yatağı. Câme-hâb (Far.), rebî' (Ar.)

Çâre-i teennüs: Alışma çaresi. Çâre (Far.), teennüs (Ar.)

Cebr-i tabî'at (eyle-) (Ar.): Kendini zorlamak

Çehre-i eş'âr: Şiirin çehresi. Çehre (Far.), eş'âr (Ar.)

Çehre-i eşya: Eşyanın çehresi. Çehre (Far.), eşya (Ar.)

Çehre-i kâinât: Kainatın yüzü. Çehre (Far.), kâinât (Ar.)

Cephe-i mağrûr-ı san'at (Ar.): Sanatın mağrur yüzü

Cephe-i seher (Ar.): Sabahın yüzü

Çeşem-i hayâl: Hayal gözü. Çeşm (Far.), hayâl (Ar.)

Cevf-i gûş: Kulak boşluğu. Cevf (Ar.), gûş (Far.)

Cevf-i pür-nâliş-i hazân: Sonbaharın inleyiş dolu boşluğu. Cevf (Ar.), pür-nâliş-i hazân (Far.)

Cihân-ı fen (Ar.): Fen dünyası

Çirk-âb-ı ta'arruz: Saldırının pis suyu. Çirk- âb (Far.), ta'arruz (Ar.)

Cirm-i bî-haber (Ar.): Habersiz cisimler. Bî-haber (Far.)

Cism-i nev-hayât: Yeni hayatın varlığı. Cism, hayât (Ar.), nev (Far.)

Cünbuş-i bâl (Far.): Kanat vuruşu, kanat çırpma

Dâmân-ı dil-ârâm (Far.): İç açıcı etek

Darbe-i bâl: Kanat kuşu. Darbe (Ar.), bâl (Far.)

Darbe-i bâl: Kanat vuruşu. Darbe (Ar.), bâl (Far.)

Darbe-i kahr (Ar.): Kahredici darbe

Darbe-i şebbâl: Kanat vuruşu. Darbe (Ar.), şebbâl (Far.)

Defter-i neşâyid (Ar.): Şiir defteri

Delîl-i kudret (Ar.): Gücün delili

Dem'a-i mevhûme (Ar.): Görünmez gözyaşı

Dem-i avdet: Geri dönme zamanı. Dem (Far.), avdet (Ar.)

Dem-i mukarre: Karar verilmiş an. Dam (Far.), mukarre (Ar.)

Dem-i sevdâ: Aşk ânı. Dem (Far.)

Der-i celâl: Büyüklük kapısı. Der (Far.), celâl (Ar.)

Dest-i mu'azzez: Sevgili el. Dest (Far.), mu'azzez (Ar.)

Dest-i siyâh-ı şeb (Far.): Akşamın siyah eli

Dildâr-ı hâb (Far.): Uykunun sevgilisi

Dil-i sevdâ-nişân: Sevdalı gönül. Dil, nişân (Far.)

Ducret-i rûh (Ar.): Ruhun sıkıntısı

Dûr-â-dûr (Far.): Yer yer

Dûş-ı emvâc: Dalgaların omzu. Dûş (Far.), emvâc (Ar.)

Eb'ad sükûn-perver-i leyl: Gecenin sessizliği besleyen boyutları. Eb'ad, sükûn, leyl (Ar.), perver (Far.)

Eb'âd-ı hayât (Ar.): Hayatın boyutları

Ebnâ-yı hilkat (Ar.): Yaradılışın çocukları

Ebr-i hevâm (Ar.): Böcekler bulutu

Edâ-yı visâl (Ar.): kavuşma edası

Efsane-i şebâne (Far.): Gece anlatılan efsane. Efsane (Ar.)

Efvâc-ı hayâlât (Ar.): Bölük bölük hayaller

Ehl-i te'addî (Ar.): Düşmanlar
Elem-i kalb (Ar.): Kalbin acısı
Elhân-ı muhabbet (Ar.): Sevgi nağmeleri
Enfâs-ı kudsiyân (Ar.): Meleklerin nefesi
Enîn-i hayât (Ar.): Hayatın iniltisi
Enîn-i kilâb (Ar.): Köpeklerin iniltisi
Enmûzec-i tefekkür (Ar.): Düşünme örneği
Enzâr-ı temâşâ: Seyreden bakışlar. Enzâr (Ar.), temâşa (Far.)
Erbâb-ı celâdet (Ar.): Kahramanlar
Erbâb-ı fikret (Ar.): Fikr sahipleri
Ervâh-ı zerrât (Ar.): Zerrelere ruhları
Eş'ar-ı da'vet (Ar.): Davet şiirleri
Etrâf-ı câme-hâb: Yatağın etrafı. Etrâf (Ar.), câme-hâb (Far.)
Ezhâr-ı hâtırât (Ar.): Hatıraların çiçekleri
Fâhir ü gülgûn: Övülen ve gül renginde. Fâhir (Ar.), gülgûn (Far.)
Fecr-i bahârî: Bahar fecri. Fecr (Ar.), bahâr (Far.)
Fecr-i ezel (Ar.): ezelî kızıllık
Fecr-i nisân (Ar.): Nisan aynının fecri
Fehâvî-i eş'âr (Ar.): Şiirlerin anlamları
Fem-i tabi'at (Ar.): Tabiatın ağzı
Ferişte-i handân (Far.): Gülen melek
Fezâ-yı nüzhet (Ar.): Dolaşılan yer
Fezâ-yı târ-ı hayâl: Hayal karanlığının boşluğu, fezâ, hayâl (Ar.), târ (Far.)
Fikr-i beşer (Ar.): İnsanlığın düşüncesi
Fikr-i hikmet (Ar.): Hikmet düşüncesi

Firâk u telâkî (Ar.): Ayrılık ve kavuşma
Fîrâş-ı zelîl rihlet (Ar.): Ölümün alçak döşegi
Fîrâz-ı kutb (Ar.): Kutba doğru
Firifte-bâl (Far.): Gönül aldanmış
Gam-ı hayât (Ar.): Hayatın gamı
Gamze-fiken (Ar.): Göz atan, süzgün bakan
Garka-i hûn (Far.): Kana bulaşmış
Gark-ı hayâl (Ar.): Hayal boğulmuş
Gevhâr-i sîne (Far.): Göğsün beşiği
Gıdâ-yı hayât: Hayatın gıdası. Gıdâ (Far.), hayât (Ar.)
Girdab-ı âteş (Far.): Ateş girdabı
Girdâb-ı ufûl: Ölüm girdabı. Girdâb (Far.), ufûl (Ar.)
Gırîv-i mûhiş-i emvâc (Ar.): Dalgaların korkutucu çılgılığı
Giryê-i âteş (Far.): Ateşin gözyaşı
Gonca-i sevdâ: Sevda goncası. Gonca (Far.)
Gubâr-ı zerrîn (Ar.): Altın tozu. Gubâr (Ar.), zerrîn (Far.)
Gül-bûse (Ar.): Gülден öpücü. Bûse (Ar.)
Gunûde-i nisyân (Ar.): Unutunuşun uykusu
Gurbet-i kabr (Ar.): Mezar gurbeti
Gurûr-ı hikmet (Ar.): Bilgiliğin gururu
Gûş-ı rûh (Far.): Ruhun kulağı. Rûh (Ar.)
Hâk-i meftûr: Bezgin toprak. Hâk (Far.), meftûr (Ar.)
Hande-i bûm: Baykuş gülüşü. Hande (Far.), bûm (Ar.)
Hande-kâr-ı ümîd (Far.): ümidin gülüşü
Hande-nümâ (Far.): Gülüşünü gösteren

Harîm-i kalb (Ar.): Kalbin en gizli yeri
Harîm-i rü'yâ (Far.): Rüyanın en gizli yeri
Haste-i firkat: Ayrılık hastası. Haste (Far.), firkat (Ar.)
Hâtîrât-ı sevdâ: Sevda hatıraları. Hâtîrât (Ar.)
Havâli'-i ken'an (Ar.): Kenan ülkesi
Hayâl-i hûn âlûd: Kana bulanmış hayal. Hayâl (Ar.), hûn âlûd (Far.)
Hayâl-i rûh-enîs (Ar.): Ruh arkadaşının hayali
Hayât-ı anâsır (Ar.): Unsurların hayatı
Hayât-ı hulyâ (Ar.): Hülyanın hayatı
Hayat-ı mel'ûne (Ar.): Lanetlenmiş hayat
Hayât-ı zâil (Ar.): Sona eren hayat
Hediye-i hürmet (Ar.): Hürmet hediyesi
Hediye-i ömr (Ar.): Hayatın hediyesi
Ham-ârâmiş-i cennet: Cennette birlikte dinlenen. Ham-ârâmiş (Far.), cennet (Ar.)
Heves-i şîr ü san'at (Ar.): Şiir ve sanat hevesi
Heykel-i giryân: Ağlayan heykel. Heykel (Ar.), giryân (Far.)
Heykel-i sa'y (Ar.): Çalışmanın heykeli
Hiss-i felâh (Ar.): Kurtuluş hissi
Hiss-i übüvvet (Ar.): Babalık duygusu
Hudûd-ı zevk ü Emel (Ar.): Emel ve zevkin sınırları
Hulâsa-i hikmet (Ar.): Bilgilerin özeti
İbtisâm-ı zafer (Ar.): Zaferin gülümsemesi
İbzâl-i nigâh (eyle-): Uzun uzun bakmak. İbzâl (Ar.), nigâh (Far.)
İhtilâc-ı kalb (Ar.): Kalbin çırpınışı
İhtizâz-ı handân: Gülen titreyiş. İhtizâz (Ar.), handân (Far.)

İhtizâz-ı rûh (Ar.): Ruhun titremesi
İkbâl-i ömr (Ar.): Hayatın geleceği
İltizâz-ı şebâb (Ar.): Gençliğin tatları
İncimâd-ı âteşîn: Ateşli donma. İncimâd (Ar.), âteş (Far.)
İncizâb-ı rûh (Ar.): Ruhun çekiciliği
İnhimâk-i ömr (Ar.): Alçalmış ömür
İnhimâk-i şehâdet (Ar.): Şehitlik arzusu
İnkilâb-ı nâsib (Ar.): Kismetin değişmesi
Îrâd-ı makâlât (elye-) (Ar.): Sözler söylemek
İştîyâk-ı bâl (Ar.): Gönül özlemesi
İ'tinâ-yı aşk (Ar.): Aşk özeni
İtmâm-ı ömr (et-) (Ar.): Hayatı tamamlamak
İztırâb-ı hayât (Ar.): Hayatın acısı
Kâh-ı tahayyül (Ar.): Hayal kurma köşkü
Kahkaha zen (ol-) (Ar.): Kahkaha atmak
Kahkaha-i şî'riyye (Ar.): Şiirin kahkahası
Kâinat-i hiss ü şühûd (Ar.): Hissedilen ve görülen kâinat
Kamîs-i yûsuf (Ar.): Yusuf'un gömleği
Ka'r-ı simâh-ı cân: Can kulağının derinliği. Ka'r, simâh (Ar.), cân (Far.)
Katre-cû-yı ihsân (Ar.): İyilik ırmağının damlası
Katre-i gevher: Mücevher damlası. Katre (Ar.), gevher (Far.)
Kavâfil-i ecdâd (Ar.): Ataların kabileleri
Kavafîl-i sıbyân (Ar.): Çocuk kabileleri
Kebûd-ı bahr (Ar.): Denizin maviliği
Kebûd-ı girye-nümûd: Ağlatan mavilik. Kebûd (Ar.), girye-nümûd (Far.)

Kedd-i ihtiyâr (Ar.): Kendi isteğinin çabasıyla
Kenâr-ı âfâk: Ufukların kıyısı. Kenâr (Far.), âfâk (Ar.)
Kenâr-ı deryâ (Far.): Deniz kıyısı
Kenâr-ı tûde-i âteş (Far.): Ateş kümesinin kıyısı
Ketîbe-i raksân (Ar.): Oynayan askerler
Kitâb-ı hayât (Ar.): Hayat kitabı
Kubbe-i semâ (Ar.): Göğün kubbesi
Kudret-i cevlân (Ar.): Dolaşım gücü
Kulûb-ı huzzâr (Ar.): Orada bulunanların kalpleri
Kuvâ-yı hayât (Ar.): Hayatın kuvveti
Lahn-i giryân: Ağlayan nağme. Lahn (Ar.), giryân (Far.)
Lahza-i sevdâ: Sevda anı. Lahza (Ar.)
Lâne-i âvâre (Far.): Başiboş yuva
Lâne-i huzûr: Huzur yuvas. Lâne (Far.), huzûr (Ar.)
Lâne-i şebâne (Far.): Geceye ait yuva
Le'âlî-i bârân: Yağmur incileri. Le'âlî (Ar.), bârân (Far.)
Leb teşne-i türâb: Toprağın susamış dudağı. Leb, teşne (Far.), türâb (Ar.)
Leb-i tabi'at: Tabiatın dudağı. Leb (Far.), tabi'at (Ar.)
Lebrîz-i şî'r (eyle-) (Far.): Şiirle doldurmak. Şî'r (Ar.)
Lemh-i in'ikas (Ar.): Yansımanın parıltısı
Lerze-bahş-ı derûn (Far.): İç titreten
Lerziş-i alîl: Hastalıklı titreyiş. Lerziş (Far.), alîl (Ar.)
Levha-i zafer (Ar.): Zafer tablosu
Levh-i fikr (Ar.): Düşünce levhası
Levh-i musavver (Ar.): Resim tablosu

Leyâl-i visâl (Ar.): Kavuşma geceleri
Leyle-i firâk (Ar.): Ayrılık gecesi
Leyl-i aşk (Ar.): Aşk gecesi
Leyl-i hayât (Ar.): Hayatın gecesi
Leyl-i hulyâ (Ar.): Hülya gecesi
Leyl-i rûh (Ar.): Ruhun gecesi
Leyl-vedâ (Ar.): Veda gecesi
Likâ-yı handân: Gülen yüz. Likâ (Ar.), handân (Far.)
likâ-yı hazân: Sonbaharın yüzü. Likâ (Ar.), hazân (Far.)
Likâ-yı hilkat (Ar.): Yaratılışın yüzü
Likâ-yı hüzn-i tabî'at (Ar.): Tabiatın hüznü yüzü
Likâ-yı kamer (Ar.): Ayın yüzü
Likâ-yı seher (Ar.): Seherin yüzü
Likâ-yı tabî'at (Ar.): Tabiatın yüzü
Likâ-yı zelîl-i hayât (Ar.): Hayatın alçalmış yüzü
Lüzûm-ı hilkat (Ar.): Yaratılış gereği
Ma'bûde-i şî'r (Ar.): Şiirin tanrıçası
Mahfil-i emvât (Ar.): Mezarlık, ölümlerin toplandığı yer
Mahfûf-ı zılâl (Ar.): Gölgelerle kuşatılmış
Mahrûr-ı iştiyâk-ı hayât (Ar.): Hayatı özlenen kızlığı
Mahşer-i emvât (Ar.): Ölülerin kalabalığı
Mahsûl-i ömr (Ar.): Hayatın ürünü (çocuk)
Ma'lûl-i derd-i yâr: Sevgilinin derdiyle hasta (olan). Ma'lûl (Ar.), derd-i yâr (Far.)
Ma'nâ-yı hayât (Ar.): Hayatın anlamı
Maşgûf-ı hasret (Ar.): Hasrete tutulmak

Mavtın-ı beşer (Ar.): İnsanlığın yurdu
Mecâl-i ümîd: Ümit gücü. Mecâl (Ar.), ümîd (Far.)
Mehd-i âmâl (Ar.): Arzuların beşiği
Mehd-i serâbî: Hayalî beşik
Melce'i tefekkür (Ar.): Düşüncenin sığınağı
Menâkıb-ı ibret (Ar.): Ders alınacak mekıbeler
Meşâm-ı rûh (Ar.): Ruhun burnu
Meşâm-ı rûh (Ar.): Rûhun burnu
Meşbû'-ı hayâlât (Ar.): Hayallerle dolu
Meşîme-i şeb: Gecenin içi, karnı. Meşîme (Ar.), şeb (Far.)
Mest-i lâ-ya'kıl: Dalgın sarhoş. Mest (Far.), lâ-ya'kıl (Far.)
Mest-i şebâb (Ar.): Gençlik sarhoşluğu. Mest (Far.), şebab (Ar.)
Me'va-yı istirahat (Ar.): Dinlenme yeri
Mevc-i bûşiş-i nagamât (Ar.): Nağmelerin öpücük dalgası. Bûs (Far.)
Mevc-i pervâz: Uçan dalga. Mevc (Ar.), pervâz (Far.)
Mevc-i sehâb (Ar.): Bulut Dalgası
Mev'id-i telâkî (Ar.): Buluşma yeri
Meydân-ı kâr u zâr (Far.): Kavga meydanı
Meyl-i tabî'at (Ar.): Yaradılışın meyli
Meyyâl-i tefekkür (Ar.): Düşünmeye eğilimli
Muhabbet-i ebedî (Ar.): Sonsuz sevgi
Muhît-i bâl (Ar.): Gönül çevresi
Mükâfât-ı mihnet (Ar.): Sıkıntının ödülü
Nâdim-i hayât (Ar.): Hayatın pişmanlığı
Nâf-ı zerrîn: Altın göbek, kasımpatının orta kısmı. Nâf (Ar.), zerrîn (Far.)

Nağme-i hevesât (Ar.): Arzuların nağmesi
Nağme-i mühlik (Ar.): Öldürücü nağme
Nahl-i müzehheb (Ar.): Yıldızlı fidan
Nasb-i nigâh (et-): Bakış dikmek, saplamak. Nasb (Ar.), nigâh (Far.)
Nasîb-i ömr (Ar.): Ömrün nasibi
Nazar-ı âşikâne: Âşikane bakış. Nazar (Ar.), âşikâne (Far.)
Nazar-i perîşân: Perişan görünüş. Nazar (Ar.), perîşân (Far.)
Nazar-ı vicdan: vicdan bakışı. Nazar (Ar.), vicdan (Far.)
Nefha-i rûh (Ar.): Ruhun nefesi
Nehr ateş cereyân: Ateş gibi akan nehri. Nehr, cereyân (Ar.), âteş (Far.)
Nesc-i rakîk-i san'at (Ar.): Sanatın ince dokusu
Neşve-dâr-ı şebâb: Neşeli gençlik. Neşve-dâr (Far.), şebâb (Ar.)
Neşve-i ezeli (Ar.): Ezelî neşe
Neşve-i ümmîd: Umudun sevinci
Nev-bahar (Far.): İlkbahar
Nevha-i şî'r (Ar.): Ağlayan şiiir
Nigâh-ı aşk (Far.): Aşk bakışı
Nigâh-ı bîdâr (Far.): Uyanık bakış
Nigâh-ı giryân (Far.): Ağlayan bakış
Nısf-ı leyl (Ar.): Gece yarısı
Nısf-ı şeb: Gece yarısı. Nısf (Ar.), şeb (Far.)
Nokta-i gurûp (Ar.): Güneşin batma noktası
Nükte-zâr-ı zuhûr (Far.): Nükteli görünmek
Nümûne-i mehtâb (Far.): Ay ışığının benzeri
Nûr-ı dîde: Gözün nuru. Nûr (Ar.), dîde (Far.)

Nûr-ı lâhût (Ar.): İlahî ışık

Nüşa-i hayât (Ar.): Hayat defteri

Nüvîd-i visâl (Ar.): Kavuşma müjdesi

Ömr-i beşer (Ar.): İnsanlığın ömrü

Ömr-i cahîm (Ar.): Cehennem hayatı

Pây-ı şitâb-ı hayât: Hayatın aceleci ayağı. Pâ (Far.), şitâb, hayât (Ar.)

Pâ-yı türâb: Toprağın ayağı, pâ (Far.), türâb (Ar.)

Penâh-ı kalb: Kalp sığınağı. Penâh (Far.)

Pençe-i te'addî: Düşmanlık pençesi. Pençe (Far.), te'addî (Ar.)

Penhâ-yı mükevkeb: Yıldızlı genişlik. Penhâ (Far.), mükevkeb (Ar.)

Perde-i tesellî (Ar.): Teselli perdesi. Perde (Far.)

Perî-i hazân (Far.): Sonbaharın perisi

Perî-i küşâde-şehper (Far.): Kanat açmış peri

Perî-i şî'r (Far.): Şiirin (ilham) perisi. Şî'r (Ar.)

Pervâne-i müzehher: Çiçekli kelebek. Pervâne (Far.), müzehher (Ar.)

Peymâne-i mukadder: Kadere yazılı olan içki. Pemâne (Far.), mukadder (Ar.)

Pîrâmen-i baht (Far.): Talihin çevresi

Pîr-i amâme-dâr u güzîn (Far.): Seçkin ve sarıklı ihtiyar

Pîr-i mehcûr (Ar.): Unutulmuş ihtiyar. Pîr (Far.), mehcûr (Ar.)

Pîş-i çeşm (Far.): Gözün önü

Pîş-i çeşm (Far.): Gözün önü

Pîş-i çeşm (Far.): Gözün önü

Pür-cezbe-i temâşâ (Far.): Kendinden geçerek seyretme

Pür-ihizâz-ı bükâ: Titreyiş dolu ağlam. Pür (Far.), ihtizâz, bükâ (Ar.)

Pür-şemme-i visâl: Kavuşmanın güzel kokusuyla dolu. Pür-şemme (Far.), visâl (Ar.)

Pür-tarâvat-i şebâb: Tazelik dolu gençlik. Pür (Far.), tarâvat, şebâb (Ar.)

Pür-tefekkür: Düşünce dolu. Pür (Far.), tefekkür (Ar.)

Pûşîde-ser (Far.): Baş örtülü

Râh-ı sa'âdet (Far.): Mutluluk yolu. Sa'âdet (Ar.)

Ravzâ-i hayâl (Ar.): Hayal bahçesi

Reh-güzâr (Far.): Geçilecek yol

Reh-i nûr: Işıklı yol. Reh (Far.), nûr (Ar.)

Reng-i hayât: Hayat rengi. Reng (Far.), hayât (Ar.)

Reng-i infi'âl-i seher: Sabahın küskün rengi. Reng, seher (Far.), infi'al (Ar.)

Ridâ-yı berf: Kar örtüsü. Ridâ (Ar.), berf (Far.)

Ridâ-yı memât (Ar.): Ölüm örtüsü

Rübâb-ı hayât (Ar.): Hayat sazi

Rûh-i avâlim (Ar.): Dünyaların ruhu

Rûh-ı eş'âr (Ar.): Şiirlerin ruhu

Rûh-i esmer-i şâm (Far.): Akşamın esmer ruhu. Rûh (Ar.)

Rûh-ı giryân (Far.): Ağlayan ruh. Rûh (Ar.)

Rûh-ı sâf-ı şî'r (Ar.): Şiirin saf ruhu

Rûh-ı şu'ûn-âferîn-i hilkat: Yaradılış meydana getiren ruh. Rûh, şu'ûn, hilkat (Ar.), âferin (Far.)

Rûh-i tabi'at (Ar.): Tabiatın ruhu

Rûh-mu'âşık (Ar.): Birbirine aşk ruh

Sâ'at-i jeng-âlûd-ı şeb: Gecenin paslı saati. Sâ'at (Ar.), jeng-âlûd, şeb (Far.)

Sabah-ı ıyd (Ar.): Bayram sabahı

Sadâ-yı eşk-âlûd (Far.): Gözyaşı bulanmış ses

Sadme-i bâl: Kanat vuruş. Sadme (Ar.), bâl (Far.)

Safha-i emvâc (Ar.): Dalgaların yüzü

Safha-i şî'ri (Ar.): Şiirin yüzü

Sâfiyyet-i meşcer (Ar.): Ağaçlığın saflığı

Sâgar-ı metruk (Ar.): Terk edilmiş kadeh

Sâha-i ümmîd: Ümit alanı. Sâha (Ar.), ümmîd (Far.)

Sahâyif-i hayât (Ar.): Hayatın sayfaları

Sâhib-i mâlikâne-i servet (Ar.): Servet mülkünün sahibi

Sahife-i şî'r (Ar.): Şiirin yüzü

Sâ'iyân-ı hayât (Ar.): Hayatın işçileri

Sâkin-i cinân (Ar.): Cennetin sakini

Samîm-i bâl (Ar.): Gönlün içi

Samîm-i kalb (Ar.): Kalbin özü

Samîm-i rûh (Ar.): Ruhun içi

Sath-ı zâhir (Ar.): Görünen yüzey

Savt-ı billûr (Ar.): Billur ses

Şâyân-ı tefekkür (Ar.): Düşünmeye değer

Sâye-gâh-ı minber: Minberin gölgesi. Sâye-gâh (Far.), minber (Ar.)

Şebâb-ı hâsir ü merdûd: Zarar uğramış ve reddolunmuş gençlik. Şebâb, hâsir (Ar.), merdûd (Far.)

Şeb-i taayüş: Hayat gecesi. Şeb (Far.), taayüş (Ar.)

Şeb-tâb (Far.): Ateş böceği

Secde-i şukrân (Ar.): Şükür secdesi

Següzeşt-i inkisâr: Kırık macera. Sergüzeşt (Far.), inkisâr (Ar.)

Sehâb-ı hayât (Ar.): Hayatın bulutu

Sehâib-i güher (Far.): Elmas bulutları

Sehâr-ı mu'ciz (Ar.): Mucize sihirbazı
Şekl-i irtisâm (Ar.): Resim şekli
Şekl-i muztarib (Ar.): İztırap çeken şekil
Şekl-i sehâbi (Ar.): Bulutlara benzer şekil
Şekvâ-yı firâk (Ar.): Ayrılıktan şikâyet
Şelâle-i giryân: Ağlayan şelale. Şelâle (Ar.), giryân (Far.)
Şem'a-i türbet (Ar.): Türbe mumu
Semâ-yı berf-âlûd (Far.): Karlı gökyüzü
Semâ-yı hayâlât (Ar.): Hayallerin göğü
Semâ-yı nisan: Nisan göğü. Semâ (Ar.)
Sem'-i hayâl (Ar.): Hayalin kulağı
Serâb-ı nasîp (Ar.): Kısmetin serabı (aldatması)
Ser-be-hâk-i sücûd: Başı yerde, secde etme. Ser-be-hâk (Far.), sücûd (Ar.)
Ser-i eşcar: Ağaçların başı. Ser (Far.), eşcar (Ar.)
Ser-i müzehher-i tıflâne: Süslü çocuk başı. Ser (Far.), müzehher, tıfl (Ar.)
Şetâret-i mutlak (Ar.): Mutlak sevinç
Setr-i hicrân (et-) (Ar.): Ayrılık acısı örtmek
Sevâd-ı leyle-i elfâz (Ar.): Sözlerin gece karartısı
Sevdâ-i cebîn (Ar.): Alın yazısı
Şevkâ-eser (Ar.): Şikâyet ürünü
Şevk-i cinân (Ar.): Cennet ulaşma arzusu
Şevk-i fuâd (Ar.): Gönül sevinci
Şevk-i muktebes (Ar.): Ödünç alınan şevk
Seyf-i âmirâne (Ar.): Emreden kılıç

Seyr-i firdevs-i mahremiyet (et-): Gizlilik cennetini seyretmek. Seyr (Far.), firdevs (Ar., Far), mahremiyet (Ar.)

Şifâ-yı bekâ (Ar.): Kalıcı iyileşme

Şihâb-ı hayât (Ar.): Yaşam kıvılcımı

Sihr-i nazar-perver-i san'at: Sanatın bakış besleyen büyü. Sihr, nazar, san'at (Ar.),

Sihr-i temâs (Ar.): Dokunmanın büyü

Şikâf-ı revzen: Pencere aralığı. Şikâf (Ar.), revzen (Far.)

Simâh-ı dikkat (Ar.): Dikkat kulağı

Sîne-i hâk (Far.): Toprağın göğsü

Sîne-i pür-zahm-ı hayat: Hayatın yaralı göğüsü. Sîne-i pür-zahm (Far.), hayat (Ar.)

Sîne-i semen: Yasemin göğüsü. Sîne (Far.), semen (Ar.)

Sîr-âb (Far.): Suyu kandırmak

Şîr-i mücessem (Ar.): Cisimleşmiş şiir

Sırr-ı ekber-i mescûd (Ar.): Secde edilen en büyük sırrı

Subh-ı şebâb (Ar.): Gençlik sabahı

Sudâ'-i ser (Far.): Baş ağrısı

Suhre-kâr-ı üstâd (Far.): Ustanın maskaralığı

Şükufe-zâr (Far.): Çiçek bahçesi

Sükûn-ı hâb: Sessiz uyku. Sükûn (Ar.), hâb (Far.)

Sükûn-ı manzara (Ar.): Manzaranın sessizliği

Sükûn-ı mevki' (Ar.): Yerin sessizliği

Sükût-ı şebâne: Gecenin sessizliği. Sükût (Ar.), şebâne (Far.)

Şu'le-i berkkıye (Ar.): Şimşegin alevi. Şu'le (Far.)

Şu'le-i hurşîd: Güneş alevi. Şu'le (Ar.), hurşîd (Far.)

Sürûd-ı bûse (Far.): Öp nağmesi. Bûse (Ar.)

Sürûd-ı hayât: Hayat şarkısı. Sürûd (Far.), hayât (Ar.)

Sürûd-i ser-şâr (Far.): Taşkın şarkılar

Sürûd-i şûh-ı bahâr (Far.): Baharın şuh şarkısı

Süt-re-i nisyân (Ar.): Unutma perdesi

Sütûn-ı âhen (Far.): Demir sütun

Şu'ûn-ı hayât (Ar.): Hayat işleri

Tâb-ı hayât (Ar.): Hayatın parlaklığı

Tağyîr-i hâl (Ar.): Hâlini değiştirmek

Tâk-ı şu'le-dâr-ı zafer (Ar.): Zaferin ışıklı kameri

Tarâvet-i lâl: Dilsiz tazelik. Tarâvet (Ar.), lâl (Far.)

Târ-ı alîl-i şi'r: Şiirin hastalık teli. Târ (Far.), alîl, şi'r (Ar.)

Târ-ı şikeste-i rûh (Far.): Ruhun kırık şikayeti. Rûh (Ar.)

Târ-ı şi'r (Far.): Şiirin teli

Tarz-ı telebbüs (Ar.): Giyim tarzı

Tasavvur-ı ebediyet (Ar.): Sonsuzluk düşüncesi

Tasvîr-i medfen (Ar.): Mezar resmi

Tayt-ı huzûr (Ar.): Huzur kuşu

Tecdîd-i hayât (eyle-) (Ar.): Hayat yenilemek

Tecdîd-i izdivaç (Ar.): Nikâh tazeleme

Tecerru'e-i âmâl (eyle-) (Ar.): Emellerin yudum yudum içmek

Teesürât-ı beşer (Ar.): İnsanlığın üzüntüleri

Teheyyüc-i ilhâm (Ar.): İlhamın heyecanlandırması

Teneffüs-i ezhâr (Ar.): Çiçeklerin soluması

Terâne-i ıyd: Bayram nağmesi. Terâne (Far.), ıyd (Ar.)

Tercümân-ı vicdân: Vicdanın tercümanı. Tercümân (Ar.), vicdân (Far.)

Terennümât-ı demâdem: Sürekli şarkı söyleyşler. Terennümât (Ar.), demâdem (Far.)

Tesâdüm-i emvâc-ı kahr (Ar.): Kahredici dalgaların çarpışması

Teşkil-i âile (et-) (Ar.): Aile kurmak

Teşrik-i melâl (Ar.): Dert ortaklığı

Teşyî'-i hayât (et-) (Ar.): Hayatı sürdürmek

Tezâd-ı 'ibret (Ar.): İbretin zıttı

Tezâd-ı sükûn u tanîn (Ar.): Sessizlik ve çınlamanın zıtlığı

Tıfl-ı bî-haber: Habersiz çocuk. Tıfil (Ar.), bî-haber (Far.), haber (Ar.)

Tıfl-ı hayâlî (Ar.): Hayalî çocuk

Tıfl-ı muhabbet (Ar.): Sevgi çocuğu

Tıfl-ı Semâvî (Ar.): Göğün çocuğu

Timsâl-i cehâlet (Ar.): Cahillik örneği

Tûde-ı ezhâr-ı muhayyel (Ar.): Hayali çiçekler kümesi

Tuhfe-i mahmidet (Ar.): Övgü hediyesi

Tütük-ı erguvân: Erguvan perde. Tütük (Ar.), erguvân (Far.)

Ukde-i hayât (Ar.): Hayat düğümü

Ümîd-i cinân (Ar.): Cennet umudu. Ümîd (Far.), cinân (Ar.)

Ümîd-i ifâkât: İyileşme umudu. Ümîd (Far.), ifâkât (Ar.)

Ümîd-i mücennah: Kanatlı umut. Ümîd (Far.), mücennah (Ar.)

Ümmîd-be-leb (Far.): Umudu dudağında

Vahşet-i giryân: Ağlayan ıssızlık. Vahşet (Ar.), giryân (Far.)

Vakf-ı hazân: Sonbahara bağlı. Vakf (Ar.), hazân (Far.)

Vech-i semâ (Ar.): Gökyüzü

Vefka's-semâ (Ar.): Göğün üstü

Yed-i kakhâr-ı hamıyyet (Ar.): Vatansızlığın kahreden eli

Yed-i lehv (Ar.): Eğlenen el

Yek-rengî-i hayât: Tek renkli hayat. Yek-rengî (Far.), hayât (Ar.)

Zahm-ı kalp: Kalp yarası. Zahm (Far.), kalp (Ar.)

Zehr-i memât (Ar.): Ölüm zehri

Zemîn-i san'at: Sanat zemini. Zemîn (Far.), san'at (Ar.)

Zemzeme-i şi'r (Far.): Şiirin ahengi. Şi'r (Ar.)

Zevâl-i şebâb (Ar.): Gençliğin sona ermesi

Zevi'l-hayât (Ar.): Canlılar

Zevk-i şi'r (Ar.): Şiir zevki

Zevrakçe-i dil-ârâm: Gönül alıcı küçük kayık. Zevrakçe (Ar.), dil-ârâm (Far.)

Zikr-i hallâk (et-) (Ar.): Allah'ı zikretmek

Zıll-ı cenâh (Ar.): Kanat gölgesi

Zıll-ı her-zede-rûh (Far.): Ruhu alınmış gölge

Zîr-i bâl (Far.): Kanadn altı

Zirve-i hayâl (Ar.): Hayal zirvesi

Zulmet-i kabr (Ar.): Mezarın karanlığı. Zulmet (Ar., Far.)

Zulmet-i makber (Ar.): Mezar karanlığı. Zulmet (Ar., Far.)

Zulmet-i yeldâ (Far.): Uzun gecenin karanlığı. Zulmet (Ar., Far.)

4.2.2 Terkib-i Tavsifi (Sıfat tamlaması)

Bu tür terkip'te Türkçe ifadeye göre birinci kelime sıfat (belirten), ikinci kelime ise mevsuf (belirtilen) dir.

Terkib-i Tavsifi (Sıfat tamlaması)

Âfâk-ı bî-nihâyet: Sonsuz ufuklar. Âfâk, nihâyet (Ar.), bî (Far.)

Âğûş-i iştyâk: Özleyiş kucak. Âğûş (Far.), iştyâk (Ar.)

Âğûş-ı mükrim: Cömert kucak. Âğûş (Far.), mükrim (Ar.)

Âğûş-ı sermediyyet (Far.): Sonsuzluk kucağı
Âğûş-ı ter (Far.): Taze kucak
Âğûş-i vefa (Far.): Vefa kucağı
Aks-i hande-i şevk: Sevinçli gülşün yanışması. Aks, hande (Far.), şevk (Ar.)
Aks-ı hurûş (Far.): Gürültünün yansıması
Aks-i şevk (Far.): Sevinç yansıması
Aks-ı tesellî (Ar.): Teselli yanışması
Alîl-i bî-ârâm: Huzursuz hasta. Alîl (Ar.), bî-ârâm (Far.)
Âlûde-i zulmet (Far.): Karanlık bulaşmış. Zulmet (Ar., Far.)
Âmâde-i pervâz (Far.): Uçmaya hazır
Âmâde-i sukût: Düşmeye hazır. Âmâde (Far.), sukût (Ar.)
Ân-ı huzûr (Ar.): Huzur ânı
Ân-ı tesettür (Ar.): Örtünme zamanı
Ârız-ı sengîn: Taşan yapılmış yanak. Ârız (Ar.), sengî (Far.)
Âsâr-ı şeref (Ar.): Şeref belirtileri
Âşık-ı şeydâ (Far.): Çılgın aşk
Âşık-ı sükûn (Ar.): Sessiz âşık
Âşinâyî-i dîrîn (Far.): Eski tanıdık
Aşk-ı hâlis (Ar.): Saf aşk
Aşk-ı muhtazır (Ar.): Can çekişen aşk
Aşk-ı sehâr (Ar.): Büyüleyici aşk
Âsumân-ı huzûz: Lezzet veren gökyüzü. Âsumân (Far.), huzûz (Ar.)
Âsumân-ı kebûd: Mavi gökyüzü. Asûmân (Far.), kabûd (Ar.)
Âvâz-ı medâyih: Övgü sesleri. Âvâz (Far.), medâyih (Ar.)
Azâb-ı maraz (Ar.): Hastalık acısı

Bâd-ı bî-insâf (Far.): İnsafsız rüzgâr
Bâd-ı sermâ (Far.): Kış rüzgârı
Bahâr-ı mağmum: Gamlı bahar. Bahâr (Far.), mağmum (Ar.)
Bakıyye-i halecân (Ar.): Heyecan artığı
Bâr-ı haşyet: Korku yükü. Bâr-ı (Far.), haşyet (Ar.)
Bâr-ı intizâr: Beklemenin yükü
Bedâa-zâr-ı tecellî (Ar.): kaderin güzellik bahçesi
Berf-i zerrîn (Far.): Parlak kar
Bister-i nerm (Far.): Yumuşak döşek
Bükâ-yı hasret (Ar.): Hasret ağlayış
Bürka'-ı zîbâ: Süslü örtü. Bürka' (Ar.), zîbâ (Far.)
Bûse-i hafi (Ar.): Gizli öpücük
Bûse-i medid (Ar.): Uzun öpüş
Câ-nişîn-i hicrân: Ayrılık acısının yeri. Câ-nişîn (Far.), hicrân (Ar.)
Câzibe-i hüsn (Ar.): Güzelliğin cazibesi
Cebhe-i ter (Far.): taze alın
Cebîn-i bülend: Geniş alın. Cebîn (Ar.), bülend (Far.)
Cedel-gâh-ı mûkaasî: Sıkıntılı kavga yeri. Cedel mûkaasî (Ar.), gâh (Far.)
Çehre-i dilber (Far.): Güzel yüz
Çehre-i muğber: Küskün yüz. Çehre (Far.), muğber (Ar.)
Cenâh-i sâkin (Ar.): Sessiz duruş
Cephe-i hüzn (Ar.): Hüzn yüzü
Cephe-i sevdâ-bedîd (Ar.): Sevda beirten yüz
Çeşm-i hasret: Özlemin gözü. Çeşm (Far.), Hasret (Ar.)
Çeşm-i siyâh (Far.): Siyah gözü

Cevab-ı nâkıs (Ar.): Eksik cevap

Cevf-i zalâm (Ar.): Karanlığın boşluğu

Cevf-i ziyâ-dâr: Işıklı boşluk. Cevf-i ziyâ (Ar.), dâr (Far.)

Cevher-i gayret (Ar.): Çalışma cevheri

Cevher-i sâfiyet (Ar., Far.): Temiz öz

Cezbe-i sâfiyyet (Ar.): Saf çekicilik

Çîn-i hazin: Üzgün kıvrım. Çîn (Far.), hazin (Ar.)

Cism-i bî-tâb (Ar., Far.): Bitkin vücut

Cism-i girân (Ar.): Ağır beden. Cism (Ar.), girân (Far.)

Cism-i sengîn: Taştan yapılmış cisim. Cism (Ar.), sengîn (Far.)

Cism-i za'îfîn (Ar.): Zayıf varlıklar

Cism-i zalîl (Ar.): Aşağılanan varlık

Cûşîş-i ahzân: Huzunlerin coşkunuğu. Cûşîş (Far.), ahzân (Ar.)

Cû-yı pür-safvet: Tertemiz dere. Cû-yı pür (Far.), safvet (Ar.)

Dâmân-ı dil-ârâ (Far.): Gönül süsleyen etekler

Darbân-ı sükût (Ar.): Sessiz çarpış

Darbe-i hasâr (Ar.): Zarar veren darbe

Dâr-ı hakâyık: Gerçeklerin kapısı. Dâr (Far.), hakâyık (Ar.)

Def-i melâl (et-) (Ar.): Üzüntüyü uzaklaştırmak

Dem-i âl (Ar.): Kırmızı kan

Dem-i şebâb: Gençlik zamanı. Dem (Far.), şebâb (Ar.)

Dem-i ye's: Karamsarlık anı. Dem (Far.), ye's (Ar.)

Derd-i nihân (Far.): Gizli dert

Dest ra'ş-e-nâk (Far.): Titreyen el. Ra'ş-e (Ar.)

Dest-i lerzân (Far.): Titrek el

Dest-i nâzenîn (Far.): Nazlı el
Dest-i nekbet (Far.): Bahtsız el
Dest-i pür-mahâret: Maharetli el, dest,pür (Far.), mahâret (Ar.)
Dest-i ra'ş'e-dâr (Far.): Titreyen el
Dest-i sitemkâr (Far.): Zalimin eli
Dil-i nizâr (Far.): Zayıf, düşkün gönül
Dil-i pâk (Far.): Saf, temiz kalp
Dil-tengî-i hasret: Hasretin gönül darlığı. Dil-teng (Far.), hasret (Ar.)
Dûd-i sefid (Ar.): Beyaz duman
Dühûr-ı muzlime (Ar.): Karanlık dünyalar
Eb-i müşfik (Ar.): Şefkatli baba
Ecfân-ı sefid (Ar.): Beyaz kirpikler
Edâ-yı bedî'-i rikkat (Ar.): İncelik güzel davranış
Edâ-yı mâtem (Ar.): Matem edası
Edâ-yı vakûr (Ar.): Ağırbaşlı eda
Elhân-ı sürûr (Ar.): Mutluluk şarkıları
Elvân-ı ziyyâiye (Ar.): Işık veren renkler
Emvâc-ı gunûde (Ar.): Uyumuş dalgalar
Emvâc-ı pür-garâm: Aşk dolu dalgalar. Emvâc, garâm (Ar.), pür (Far.)
Enîn-i gam: Gamlı inleyiş. Enîn (Ar.), gam (Far.)
Enîn-i gam: Gamlı inleyiş. Enîn (Ar.), gam (Far.)
Enîn-i gam-gîn: Tasalı inleyiş. Enîn (Ar.), gam-gîn (Far.)
Enîn-i sükût (Ar.): Sessizliği inleyişi
Enîs-i hüzn (Ar.): Hüzün arkadaşı
Enmûzec-i letâfet (Ar.): Hoşluk, güzellik örneği

Enzâr-1 hevesdâr-1 garâm (Ar.): Aşkın hevesli bakışları. Hevesdâr (Far.)

Enzâr-1 tehekküm (Ar.): Alaylı bakışlar

Enzâr-1 temâşâ: Seyreden bakışlar. Enzâr (Ar.), temâşâ (Far.)

Eşî'a-i hurşîd: Güneş ışıkları. Eşî'a (Ar.), hurşîd (Far.)

Esîr-i sâfiyyet (Ar.): Temizliğin esiri

Eşkâl-i sâf (Ar.): Saf şekiller

Eyyâm-1 şebâb (Ar.): Gençlik günleri

Ezhâr-1 mutarrâ (Ar.): Parlak çiçekler

Fark-1 mehâbet (Ar.): Heybetin farkı

Fasl-1 hüzâl (Ar.): Güçsüzlük mevsimi

Figân-1 garâm (Ar.): Aşk çığlığı

Fikr-i mütecessis (Ar.): Meraklı düşünce

Firâş-1 sâf (Ar.): Temiz döşek

Firâz-1 mesâr (Ar.): Sevinçlerin yükselişi

Fıtrat-1 garîbe (Ar.): Garip yaratılış

Fürgûg-1 şükûh: İhtişamlı parlaklık. Fürgûg (Far.), şükûh (Ar.)

Füşat-1 kabûd (Ar.): Mavi genişlik

Garîk-i neş'e (Ar.): Neşeye boğulmuş

Garîk-i neş'e (Ar.): Sevince boğulmuş

Gavr-1 lâciverd-i zalâm: Karanlığın lacivert derinliği. Gavr, lacivert (Far.), zalâm (Ar.)

Gayz u tehevür (Ar.): Kin ve öfke

Germ-î nûşîn (Far.): Tatlı sıcaklık

Girân-bâr-1 sefâlet: Yoksulluğun ağır yükü. Girân-bâr (Far.), sefâlet (Ar.)

Girdâb-1 cûşân (Far.): Çoşkun girdap

Girdâb-1 gam (Far.): Gam girdabı

Giry-e-i yetîm-i hazân (Far.): Sonbahar yetiminin gözyaşı. Yetim (Ar.)

Gonca-i nev-hande (Far.): Yeni açmış gül goncası

Gonce-i ter (Far.): Taze gonce

Gürûh-ı tuyûr (Ar.): Kuş sürüsü

Gurûr-mesâr (Ar.): Neşeli gurur

Hâb-ı efkâr: Düşünceler uykusu. Hâb (Far.), efkâr (Ar.)

Hâb-ı girîzân (Far.): Kaçan uyku

Hâb-ı ta'ab: Yorgunluk uykusu, hâb (Far.), ta'ab (Ar.)

Hâbîde-i nâz (Far.): Naz uykusu (nda)

Hâbîde-i sükûnet (Ar.): Uyumuş sessizlik

Hadîka-i ter: Taze bahçe. Hadîka (Ar.), ter (Far.)

Hafâ-yı sâf (Ar.): Saf gizlik

Hâk-i sebz (Far.): Yeşil toprak

Hâk-i sefile: Yoksul toprak. Hâk (Far.), sefile (Ar.)

Hâk-i siyah (Far.): Kara toprak

Hakîkat-i ferdâ: Yarının gerçeği. Hakîkat (Ar.), ferdâ (Far.)

Hakîkat-i mü'lim (Ar.): Acı veren gerçek

Hâl-i giry-e-perver: Ağlamaklı duruş. Hâl (Ar.), giry-e-perver (Ar.)

Hâl-i harabî (Ar.): Harap olmuş hal

Hâl-i samt (Ar.): Suskun hal

Hâl-i şîven: İleme hali. Hâl (Ar.), şîven (Far.)

Hal-i za'f (Ar.): Güçsüz hâl

Hande-i perîşân (Far.): Perişan gülüş

Hande-i safa (Far.): Keyifli gülüş

Hande-i şârik: Parlak gülüş. Hande (Far.), şârik (Ar.)

Hande-rîz-i gurûr (ol-): Gururla gülmek. Hande-rîz (Far.), gurûr (Ar.)

Harâbe-i kesele: Tembellik yıkıntısı. Harâb (Far.), kesele (Ar.)

Harâb-ı ta'ab (Ar.): Yorgunluktan bitkin. Ta'ab (Far.)

Harâb-ı zelzele (Ar.): Deprem yıkıntısı

Hârikât-ı ukûl (Ar.): Akılların harikaları

Harîm-i ilhâm (Ar.): İlhamın gizli yeri

Harîm-i ismet (Ar.): Temiz kalp

Hasm-ı zevûn (Ar.): Zayıf düşman

Haste-i garâm: Aşk hastası. Haste (Far.), garâm (Ar.)

Hayâlât-ı perîşân: Dağınlık hayaller. Hayâlât (Ar.), perîşân (Far.)

Hayâlât-ı siyeh-per: Siyah kanatlı hayaller. Hayâlât (Ar.), siyeh-per (Far.)

Hayâl-i bâtil (Ar.): Boş hayal

Hayâl-i dilber: Güzel hayal. Hayâl (Ar.), dilber (Far.)

Hayâl-i hodbîn (Ar.): Bencil hayal. Hayâl (Ar.), hodbîn (Far.)

Hayâl-i hod-gâm: Bencil hayal. Hayâl (Ar.), hod-gâm (Far.)

Hayâl-i muhâl (Ar.): Boş hayal

Hayâl-i muhâl (Ar.): Boş hayal

Hayâl-i sefid: Beyaz hayal. Hayâl (Ar.), sefid (Far.)

Hayât-ı müzebzeb (Ar.): Karmakarışık hayat

Hayât-ı pür-cûş: Çoşku dolu hayat. Hayât (Ar.), pür- cûş (Far.)

Hayât-ı pür-halecân: Heyecan dolu hayat, hayât, halecân (Ar.), pür (Far.)

Hazef-i pür-gubâr: Tozlu toprak çanak. Hazef, gubâr (Ar.), pür (Far.)

Hengâme-i zulmet: Karanlığın gürültüsü. Hengâme (Far.), zulmet (Ar., Far.)

Hevâm-ı heveskâr (Ar.): Hevesli böcekler

Hevâ-yı râyiha-dâr (Ar.): Kokulu hava

Hevâ-yı visâl (Ar.): Kavuşma arzusu

Hîçî-i mûhiş: Ürkütücü hiçlik. Hîçî (Far.), mûhiş (Ar.)

Hicrân-ı muvakkat (Ar.): Geçici Ayrılık

Hiss-i firâk (Ar.): Ayrılık duygusu

Hiss-i şân (Ar.): Şan duygusu

Hücre-i mâtem (Ar.): Matem hücresi

Hûn-alûd (Far.): Kanlı

Hüsn-i enver (Ar.): Çok parlak güzellik

Hüsn-i ma'sûm (Ar.): Masum güzellik

Hüsn-i melûl (Ar.): Kederin güzelliği

Hüsn-i mükemmel (Ar.): Mükemmel güzellik

Hüsn-i rebî'î (Ar.): Bahar güzelliği

Hüsn-i tabî'î (Ar.): Tabîî güzellik

Hüzn-i mebhût-ı pür-gubâr: Toz dolu şaşırılmış üzüntü. Hüzn, mebhût, gubâr (Ar.), pür (Far.)

Huzûr-ı girân: Derin huzur. Huzûr (Ar.), girân (Far.)

İbtikâ-yı hazânî: Sonbahara özgülü ağlayış. İbtikâ (Ar.), hazân (Far.)

İbtisâm-ı nihân: Gizli gülümseme. İbtisâm (Ar.), nihân (Far.)

İhtilâc-ı meserret (Ar.): Sevinç çırpınışı

İhtimâl-i muhâl (Ar.): Boş ihtimal

İhtirâz-ı giryân: Ağlayan çekingenlik. İhtirâz (Ar.), giryân (Far.)

İhtisâs-ı merâret (Ar.): Tatsızlık hissi

İhtiyâc-ı fenâ (Ar.): Yok olma ihtiyacı

İhtiyâc-ı teesür (Ar.): Üzüntü ihtiyacı

İhtizâr-ı nihânî: Gizli can çekişme. İhtizâr (Ar.), nihânî (Far.)

İhtizâz-i cenâh (Ar.): Kanat titreyiş
İhtizâz-ı hâsir (Ar.): Perişan titreyiş
İhtizâz-ı hevâ (Ar.): Arzunun titreyişi
İ'lan-ı gayz (et-) (Ar.): Kinini ortaya koymak
İltimâ-i beşâset (Ar.): Sevinç parıltısı
İncilâ-yı bahâr: Bahar parlaklığı. İncilâ (Ar.), bahâr (Far.)
İsfirâr-ı siyâh: Koyu sarılık. İsfirâr (Ar.), siyâh (Far.)
İştîyâk-ı bâl (Ar.): Gönül özlemesi
İştîyâk-ı harâp (Ar.): Harap eden özleyiş
İzhâr-ı dert (et-): Dardını açığa vurma. İzhâr (Ar.), dert (Far.)
İztırâb-ı serd (Ar.): Sert acı
İztırâb-ı tereddüd (Ar.): Teredüt acısı
Jeng-i hüzn: Acının küfü. Jeng (Far.), hüzn (Ar.)
Kabe-i hazîn (Ar.): Hüzünlü mezarı
Kabr-ı vahşet-âgîn (Ar.): Korkunç mezar
Kahkaha-i ye's (Ar.): Ümitsizlik kahkahası
Kahr-ı hiddet (Ar.): Öfkeli yok edicilik
Kâinât-ı zinde (Far.): Canlı evren
Kalb-i muztarib (Ar.): Acı çeken kalb
Kalb-i nâle-meşhun: İnleyiş dolu kalp. Kalp, meşhun (Ar.), nâle (Far.)
Kalb-i nâ-şâd: Mutsuz kalp. Kalb (Ar.), nâ-şâd (Far.)
Kalb-i sâf (Ar.): Temiz kalp
Kalb-i şeydâ: Çılgın kalp. Kalb (Ar.), şeydâ (Far.)
Kalb-i teessür-yâb (Ar.): Üzüntülü kalp
Kand-i ibtisâm: Gülümseme şekeri. Kand (Far.), ibtisâm (Ar.)

Ka'r-ı peygûle-i şükûh: Büyüklük köşesinin derinliği. Ka'r, şükûh (Ar.), peygûle (Far.)

Ka'r-ı târ: Karanlığın dibi. Ka'r (Ar.), târ (Far.)

Kasîde-i nûr (Ar.): Işık kasidesi

Katre-cû-yı ihsân (Ar.): İyilik ırmağının damlası

Katre-i şefkat (Ar.): Şefkat damlası

Kebûter-i mağrûr: Gururlu güvercin. Kebûter (Far.), mağrûr (Ar.)

Kenâr-ı bârid: Soğuk köşe. Kenâr (Far.), bârid (Ar.)

Kenâr-ı me'mûn: Güvenli yer. Kenâr (Far.), me'mûn (Ar.)

Külbe-i mes'ûd (Ar.): Mutlu kulübe

Künc-i muzlim (Far.): Karanlık köşe. Muzlim (Ar.)

Kût-ı heves (Ar.): Arzuların besini

Kütle-i münevvere (Ar.): Parlak kütle

Kütle-i tahayyür (Ar.): Şaşkınlık heykeli

Lâhd-i gam (Ar.): Gam tabutu

Lahd-i ma'sûm (Ar.): Günahsızın mezarı

Lahd-i siyâh: Siyah mezar. Lahd (Ar.), siyâh (Far.)

Lâne-i harâb (Far.): Yıkık yuva

Leb-i hâmûş (Far.): Suskun dudak

Leb-i lâl (Far.): Kırmızı dudak

Leb-i melâl: Üzüntülü dudak. Leb (Far.), melâl (Ar.)

Leb-i meserret: Sevinc dudağı. Leb (Far.), meserret (Ar.)

Leb-i meserret: Sevinçli dudak. Leb (Far.), meserret (Ar.)

Leb-i nûr: Işığın dudağı. Leb (Far.), nûr (Ar.)

Leb-i reyyân-ı bî-pâyân (Far.): Sonsuz suya kanmış dudak

Leb-i sâf: Temiz dudak. Leb (Far.), sâf (Ar.)

Leb-i sâf: Temiz dudak. Leb (Far.), sâf (Ar.)
Leb-i şefkat: Şefkat dudağı. Leb (Far.), şefkat (Ar.)
Lehva-i mutahhar (Ar.): kutsal, mübarak tablo
Lem'a-fiken (Ar.): ışık saçan, parıldayan
Lem'a-i pâmâl: Çiğnenmiş parıltı. Lem'a (Ar.), pâmâl (Far.)
Lerzedâr-ı girye (Far.): Titreyerek ağlayan
Lerze-nâk-i dürûd (Far.): Dua okukren titreyen
Lerziş-i anîf: Sert titreyiş. Lerziş (Far.), anîf (Ar.)
Lerziş-i beyân: Titreyen söyleyiş. Lerziş (Far.), beyân (Ar.)
Lerziş-i heyecân: Coşkulu titreyiş. Lerziş (Far.), heyecân (Ar.)
Lerziş-nümûn (ol-) (Far.): Titremek
Levha-i teesür (Ar.): Üzüntü tablosu
Levh-i âlâm (Ar.): Acıların tablosu
Levh-i mâtem (Ar.): Matem tablosu
Levn-i muhteşem (Ar.): Muhteşem renk
Leyâl-i muzlime (Ar.): Karanlık geceler
Leyâl-i târ: Karanlık geceler. Leyâl (Ar.), târ (Far.)
Leyle-i sermâye (Ar.): Sermaye gecesi
Leyle-i sevdâ: Aşk gecesi. Leyl (Ar.)
Leyle-i siyâh: Siyah gece. Leyl (Ar.), siyâh (Far.)
Leyl-i mâh-perver: Mehtaplı gece. Leyl (Ar.), mâh-perver (Far.)
Leyl-i mes'ûd (Ar.): Mutlu gecesi
Leyl-i sefid-i mâtemî (Ar.): Matemin beyaz gecesi
Leyl-i serâir (Ar.): Sıraların gecesi
Leyl-i serd: Soğuk gece. Leyl (Ar.), serd (Far.)

Leyl-i zılâl (Ar.): Gölge, karanlık gece

Libâs-ı nev' (Far.): Yeni elbise

Likâ-yı hamûş: Suskun çehre. Likâ (Ar.), hamûş (Far.)

Likâ-yı istihzâ (Ar.): Alay eden yüz

Lika-yı râtib (Ar.): Islak yüz

Likâ-yı şefkat (Ar.): Şefkat yüzü

Lücce-i zulmet (Ar.): Karanlık denizi. Zulmet (Ar., Far.)

Ma'bed-i münevver (Ar.): Parlak, ışıklı mabet

Mâder-i müşfik: Merhametli anne. Mâder (Far.), müşfik (Ar.)

Mahfûf-ı sükûnet (Ar.): Sessizlikle kuşatılmış

Mâh-ı arş-ârâ (Far.): Göğü süsleyen ay

Mahşer-i esrâr (Ar.): Sırların mahşeri

Mahşer-i müntin (Ar.): Kokmuş kalabalık. Mahşer (Far.)

Ma'kes-i nâçîz (Far.): Değersiz ayna

Ma'kes-i târ: Karanlığın yansıması. Ma'kes (Ar.), târ (Far.)

Makhûr-i nedâmet (Ar.): Pişmanlık kahrı

Mâtem-i sükût (Ar.): Sessizliğin matemi

Mazâhir-i zulemât (Ar.): Karanlığın çiçekleri

Medâr-ı tarâvet (Ar.): Tazelik sebebi

Mehûf-i meserret (Ar.): Sevince susamış

Melce'-i yegâne: Tek sığınak. Melce'-i (Ar.), yegâne (Far.)

Melîke-i hevesât (Ar.): Heveslerin sultanı

Menâzır-ı hoş-ter: Çok hoş manzaralar. Menâzır (Ar.), hoş-ter (Far.)

Menba'-ı nûr (Ar.): Işık kaynağı

Menba'-ı ter: Taze pınar. Menba' (Ar.), ter (Far.)

Merâret-nümûn-ı hasret: Ayrılığın acısı. Merâret, hasret (Ar.), nümûn (Far.)

Merd-i garîp: Yabancı, gurbetteki garip kişi. Merd (Far.), garîp (Ar.)

Mersâ-yı nâz: Nazlı liman. Mersâ (Ar.), nâz (Far.)

Meşk-i su'ûd (eyle-): Yükseltmeye çalışmak. Meşk (Far.), su'ûd (Ar.)

Mest-i hayât: Hayata sarhoşu. Mest (Far.), hayât (Ar.)

Mevce-i sevdâ (Ar.): Kara dalga

Mevc-i hayâl (Ar.): Hayal dalgası

Mevc-i his (Ar.): Duygu dalgası

Mevc-i safâ (Ar.): Keyf dalgası

Mevc-i tebessüm (Ar.): Coşturmak dalgası

Mevt-i hâil (Ar.): Korkunç ölüm

Mevt-i hâli (Ar.): Korkunç ölüm

Meyyâl-i huzûz (Ar.): Hazlara meyilli

Mezâr-ı siyâh (Far.): Siyah mezar

Mihr-i zemherîr: Karakış (22Aralık- 31 Ocak arası) güneşi. Mihr (Far.), zemherîr (Ar.)

Mînâ-yı lebrîz-i sa'âdet: mutluluk dolu kadeh. Mînâ, lebrîz (Far.), sa'âdet (Ar.)

Misâl-i emel (Ar.): Arzu, istek misali

Mısra'-ı berceste: En güzel mısra. Mısra' (Ar.), berceste (Far.)

Mizâc-ı ahvel (Ar.): Şaşkın huy

Muhît-i cûşân (Far.): Çoşan çevre

Müstağrak-ı sükûn (Ar.): Sessizliğe gömmek

Müstağrak-ı sükûnet (Ar.): Sessizliğe boğulmuş

Nâdim-i bi-sûd: Faydasız pişmanlık. Nâdim (Ar.), bi-sûd (Far.)

Nağme-i sûzân (Ar.): Yakıcı nağme

Na's-ı garîp (Ar.): Kimsesiz, zavallı naaş

Na'ş-ı remîde (Ar.): Soğuk ceset

Nazar-ı gayz (Ar.): Kinli bakış

Nazar-i şûm (Ar.): Uğursuz bakış

Nedîme-i hecân (Ar.): Heyecanın arkadaşı

Nefha-i bürûdet (Ar.): Soğukluk rüzgarı

Nefha-i inbisât (Ar.): Geniş soluk

Nefhâ-i serd: Soğuk rüzgâr. Nefhâ (Ar.), serd (Far.)

Nehr-i mutalsam (Ar.): Büyülü nehir

Neşât-ı mûhiş (Ar.): Ürkütücü sevinç

Nesîm-i pür-helecân: Heyecan dolu hafif rüzgâr. Nesîm, pür (Far.), helecân (Ar.)

Nesîm-i ter (Far.): Taze rüzgâr

Neşve-i perrân: Uçan sevinçler. Neşve (Ar.), perrân (Far.)

Neşve-i tecdîd (Ar.): Yenileme neşesi

Nev-emel: Yeni hevesli. Nev (Far.), emel (Ar.)

Nevm-i huzûzât (Ar.): Zevklerin uykusu

Nevvâre-i heves (Ar.): Heves ateşi

Nigâh-ı işrâk: Parlak bakış. Nigâh (Far.), işrâk (Ar.)

Nigehbân-ı pür-teesür: Üzüntüyle dolu bakıcı. Nigehbân, pür (Far.), teesür (Ar.)

Nîm-muzlim (Far.): Yarı karanlık. Muzlim (Ar.)

Nişîb-i hüzn (Ar.): Hüznün azalması

Nokta-i siyâh-ı elem: Üzüntünün siyah noktası. Nokta, elem (Ar.), siyâh (Far.)

Nükhet-i samîme (Ar.): İçten koku

Nükte-i sürûr (Ar.): Sevinç nüktesi

Nümune-i hevesât: Arzuların örneği. Nümune (Far.), heves (Ar.)

Nûşâbe-i sükûn: Sessizliğin hayat suyu. Nûşâbe (Far.), sükûn (Ar.)

Ömr-i bahârî: Bahar ömrü. Ömr (Ar.), bahâr (Far.)

Ömr-i muhayyel (Ar.): Hayalî ömür

Ömr-i sa'âdet (Ar.): Mutluluk ömrü

Ömr-i zillet (Ar.): Alçalmış hayat

Pâ-yı girân (Far.): Ağır ayak

Pâ-yı savlet: Saldırma adımı. Pâ (Far.), savlet (Ar.)

Penâh-ı sükûn u hasret: Sessizlik ve hasretin sığınağı. Penâh (Far.), sükûn, hasret (Ar.)

Penâ-yı lâciverdî (Far.): Lacivert renkli gökyüzü

Pervâz-ı hamûşâne (Far.): sessizce uçuş

Peyâm-ı hazîn: Kötü haber. Peyâm (Far.), hazîn (Ar.)

Peygüle-i teng (Far.): Sıkıntılı köşe

Peymâne-i sa'adet: Mutluluk kadehi. Peymâne sa'adet (Far.), sa'adet (Ar.):

Pîr-i ser-sefîd-i hazîn (Far.): Hüznün beyaz saçlı ihtiyarı

Pîrûze-i nevvâr: Parlak taş. Pîrûze (Far.), nevvâr (Ar.)

Pîş-i çeşm (Far.): Gözün önü

Pîş-i iştiyâk: Özlemin önü. Pîş (Far.), iştiyâk (Ar.)

Pîş-i nâz (Far.): Nazlı bakışın önü

Pîş-i ye's: Karamsar (bakışın) Önü. Piş (Far.), ye's (Ar.)

Pür-âmâl: Emellerle dolu. Pür (Far.), âmâl (Ar.)

Pür-galeyân (Ar.): Coşku dolu

Pür-gazap: Gazap dolu. Pür (Far.), gazap (Ar.)

Pür-harâret: sıcacık. Pür (Far.), harâret (Ar.)

Pür-helecân: Heyecen dolu. Pür (Far.), helecân (Ar.)

Pür-ihlizâz: Titreyiş dolu. Pür (Far.), ihtizâz (Ar.)

Pür-lerziş (Far.): Titreyiş dolu

Pür-nefret (Far.): Nefret dolu
Pür-neş'e: Neşe dolu. Pür (Far.), neş'e (Ar.)
Pür-nûr (Far.): Nurla dolu, nurlu. Nûr (Ar.)
Pür-şû'le: Işık dolu, ışıklı. Pür (Far.), şû'le (Ar.)
Pür-tâb (Far.): Güçlü
Pür-tarâvet (Far.): Bütün tazeliğiyle
Pür-zemzeme (Far.): Nağmeyle dolu
Rahîk-i sükûn (Ar.): Rahatlama şarabı
Ra'şe-i adam (Ar.): Yokluğun titreyiş
Ra'şe-nümâ: Titreyiş veren
Refref-i cenâh (Ar.): Kandın yumuşaklığı
Refref-i vürûd (Ar.): Gelişin yumuşaklığı
Reh-güzâr (Far.): Geçilen yol
Reh-i âmâl: Emellerine yolu. Reh (Far.), âmâl (Ar.)
Reng-i adem (Far.): Yokluk rengi
Reng-i âl (Far.): Kırmızı renk
Reng-i garîb: Tuhaf renk. Reng (Far.), garîp (Ar.)
Reng-i serd (Far.): Soğuk renk
Reng-i teelüm: Üzüntünün rengi. Reng (Far.), teelüm (Ar.)
Reng-i tehâlûf: Uyumsuzluk rengi. Reng (Far.), tehâlûf (Ar.)
Reyyân-ı tebessüm (Ar.): Suya kalmış gülümseme
Ridâ-yı siyâh: Siyah örtü. Ridâ (Ar.), siyâh (Far.)
Rübâb-ı hevesat (Ar.): Heveslerin sazi
Ruhâm-ı hakîr (Ar.): Değersiz mermer
Rûh-firîb (Far.): Ruh aldatan. Rûh (Ar.)

Rûh-ı ma'sum (Ar.): Günahsız rûh
Rûh-ı mecrûh (Ar.): Yaralı rûh
Rûh-ı mütehasşir (Ar.): Özlemiş ruh
Rûh-ı nâlân (Far.): İnleyen ruh. Rûh (Ar.)
Rûh-ı nevvâr (Ar.): Parlak ruh
Rûh-ı sâf (Ar., Far.): Temiz ruh
Rükûd-ı nâ'im (Ar.): Uyuyan durgunluk
Rü'yâ-yı şevk (Ar.): Arzu rüyası
Rû-yı zerd-i sefalet: Yoksulluğun soluk yüzü. Rû-yı zerd (Far.), sefalet (Ar.)
Rûz-ı siyâh (Far.): Kara gün
Sadâ-yı bîdâr (Far.): Uyanık ses
Sadâ-yı şegaf (Far.): Delicesine sevme sesi
Şâd-kâm (Far.): Mutlu
Şafak-nisâr-i gurûr (Ar.): Şafak saçan gurur
Safîr-i istihzâ (Ar.): Alaylı ıslık
Sâfiyyet-i vecd-âver (Ar.): Coşku veren saflık
Safvet-i mahmûr (Ar.): Uykulu saflık
Safvet-i masûme (Ar.): Masum saflık
Sahn-ı hakîkat (Ar.): Hakikat sahnesi
Samt-ı nâlân: İnleyen sessizlik. Samt (Ar.), nâlân (Far.)
Samt-ı siyeh-reng: Siyah renkli sessizlik. Samt (Ar.), siyeh-reng (Far.)
Samt-ı ulvî (Ar.): Yüce sessizlik
Sath-ı mevce-dâr: Dalgalı yüzey. Sath, mevç (Ar.), dâr (Far.)
Sath-ı sükûn-perver: Sessizliği besleyen yüzey. Sath, sükûn (Ar.), perver (Far.)
Sayd-ı hayâlât (Ar.): Hayaller avlama

Sâye-zâr-ı serâ'ir: Sıraların gölgesi. Sâye-zâr (Far.), serâ'ir (Ar.)

Sayha-i şûm (Ar.): Uğursuz çılgılık

Şeb-i a'mâk: Derinlikler gecesi. Şeb (Far.), a'mâk (Ar.)

Şeb-i hâil: Korkunç akşam. Şeb (Far.), hâil (Ar.)

Şeb-i sâfi: Saf gece. Şeb (Far.), saf (Ar.)

Şeb-i siyâh-ı taayüş (Far.): Hayatın kara gecesi

Şeb-i tâkat-şiken (Far.): Gücsüz bırakan gece. Takat (Ar.)

Sebz-î-i zalâm: Karanlığın yaşıllığı. Sebz (Far.), zalâm (Ar.)

Sefâlet-i meş'ûme (Ar.): Uğursuz yoksulluk

Sehâb-ı kesif (Ar.): Yoğun bulut

Sehâr-ı mu'ciz (Ar.): Mucize sihirbazı

Şeh-râh-ı nûrânî (Far.): Işıklı ana yol

Şekvâ-yı rûh-ı mecrûh (Ar.): Yaralı ruhun şikayeti

Şem'a-i beyzâ (Ar.): Bembeyaz mum

Şemîm-i hazân: Sonbahar kokusu. Şemîm (Ar.), hazân (Far.)

Şemîm-i istihkâr (Ar.): Hor görme kokusu

Şemme-i sitem (Ar.): Sitem kokusu

Serâb-ı kebûd (Ar.): Maviliğin serabı

Serdî-i muhabbet (Ar.): Sevginin soğukluğu. Muhabbet (Ar.)

Serdî-i muhrik: Yakıcı soğukluk. Serd (Far.), muhrik (Ar.)

Sergüzeşt-i agreb: Garip macera. Sergüzeşt (Far.), agreb (Ar.)

Sergüzeşt-i münkesir: Kırgın macera. Sergüzeşt (Far.), münkesir (Ar.)

Şerîr-i âmâl (Ar.): Kötü emeller

Şevkâ-yı nedâmet (Ar.): Pişmanlığın şikayeti

Şevk-ı bîdâr (Far.): Uyanık neşe. Şevk (Ar.)

Seyf-i mücellâ (Ar.): Parlak kılıç

Şikeste-sadef: Kırılmış sedef. Şikeste (Far.), sadef (Ar.)

Sîmâ-yı hakikat: Gerçeğin yüzü. Sîmâ (Far.), hakikat (Ar.)

Sîmâ-yı neşât: Sevincin yüzü. Sîmâ (Far.), neşat (Ar.)

Sîne-i melâl: Üzüntülü göğüs. Sîne (Far.), melâl (Ar.)

Sîne-i mu'attar: Kokulu göğüs. Sîne (Far.), mu'attar (Ar.)

Sîne-i rakîk: İnce göğüs. Sîne (Far.), rakîk (Ar.)

Sîne-i sâf: Temiz göğüs. Sîne (Far.), sâf (Ar.)

Sîne-i safâ: Safalı göğüs. Sîne (Far.), safâ (Ar.)

Sîne-i sükûn: Suskun göğüs. Sîne (Far.), sükûn (Ar.)

Sîne-i tarâvet (Far.): Taze göğüs

Sîne-i vahşet: Issızlığın göğsü. Sîne (Far.), vahşet (Ar.)

Şîr-i gazâ (Far.): Gaza arslanı

Şîr-i nâzik-ter (Far.): İncelikli şiir. Şîr (Ar.)

Şîr-i siyâh: Siyah şiir. Şîr (Ar.), siyâh (Far.)

Şîr-i ter (Far.): Yeni şiir. Şîr (Ar.)

Sirşik-i hasret eser: Özlemlili gözyaşı. Sirşik (Far.), hasret, eser (Ar.)

Siyâh-ı mâtem: Matem siyahlığı. Siyâh (Far.), mâtem (Ar.)

Şu'â'-i şems (Ar.): Güneş ışığı

Şu'â'-ı sûzân (Ar.): Yakıcı ışık

Subh-ı pür-füsûn: Büyüleyici sabah. Subh, füsûn (Ar.), pür (Far.)

Subh-ı târ: Karanlık sabah. Subh (Ar.), târ (Far.)

Şükûfe-i ter (Far.): Taze çiçek

Sükûn-i melûl (Ar.): Kederli sessizlik

Sükûn-ı meşcer (Ar.): Ormanın sessizliği

Sükûn-i pür-darabân: Gürültü sessizlik. Sükûn, darabân (Ar.), pür (Far.)

Sükûn-pezir (ol-): sessizliğe dönmek. Sükûn (Ar.), pezir (Far.)

Sükût-ı adem (Ar.): Yokuğun sessizliği

Şu'le-i bekâ (Ar.): Sonsuzluk ateşi

Sümûm-ı sefâlet (Ar.): Yoksulluk zehirleri

Sûziş-i felâket: Felaket yangını. Sûziş (Far.), felâket (Ar.)

Takâzâ-yı hurûşân (Far.): Coşkulu vuruşlar

Takâzâ-yı ömr (Ar.): Hayatın sıkıştırması

Tanîn-i şevk (Ar.): Neşeli çınlama

Târ-ı şikeste (Far.): Kırık tel

Tasavvur-ı bâtil (Ar.): Boş düşünce

Tehâşî-i firkat (Ar.): Ayrılık korkusu

Tekhî-i lezîz (Ar.): Acı lezzet

Telâtum-geh-i barân u zalâm: Yağmurun ve karanlığın çarpıştığı yer. Telâtum, zalâm (Ar.), barân (Far.)

Telhî-i Nefret (Ar.): Nefret acılığı

Telhî-i nekbet (Far.): Bahıtsızlığın acısı

Ten-i rakîk (Ar.): Nazik ten

Ten-i şîrîn (Far.): Şirin beden

Terâne-i billûr (Ar.): Duru, saf ezgi

Tevekkül-i sâf (Ar.): Saf tevekül. Sâf (Far.)

Tezâhüm-i envâr (Ar.): Işıkların toplaşması

Tıfl-ı bîdâr (Far.): Uyanık çocuk

Tıfl-ı mu'azzeb (Ar.): Acı çeken çocuk

Tıfl-ı nâtüvân: Zayıf çocuk, güçsüz çocuk. Tıfl (Ar.), nâtüvân (Far.)

Tıfl-ı pür-emel: Arzu dolu çocuk. Tıfıl, emel (Ar.), pür (Far.)

Tıfl-ı sefâlet (Ar.): Yoksulluğun çocuğu

Tıfl-ı üryân (Ar.): Çıplak çocuk

Tıfl-ı üryân-ten (Ar.): Çıplak çocuk

Timsâl-i hadşe-âver (Ar.): Ürküntü veren örnek

Timsâl-i hüsn (Ar.): Güzelliği timsali

Tûde-i zulmet (Far.): Karanlık yığıını/ yumağı. Zulmet (Ar., Far.)

Tuhfe-i sevdâ (Ar.): Sevdanın armağanı

Türâb-ı siyâh: Kara toprak. Türâb (Ar.), siyâh (Far.)

Tuyûr-ı nûr (Ar.): Işık kuşları

U'cûbe-i fitrat (Ar.): Garip yaratılış

Ukûs-ı gûnâ-gûn (Far.): Çeşit çeşit yansımalar

Ukûs-i hayret (Ar.): Şaşkınlık yansımaları

Ümîd-i mes'adet: Mutluluk umudu. Ümîd (Far.), mas'adet (Ar.)

Ümmid-i halâs: Kurtuluş ümidi. Ümmid (Far.), halâs (Ar.)

Ümmîd-i latîf (Ar.): Hoş ümit

Ümmîd-i saâdet (Far.): Saadet ümidi. Saâdet (Ar.)

Va'd-i ba'îd (Ar.): Boş vaat

Vâha-yı gaflet (Ar.): Gaflet (Bilmezlik, habersizlik) vahası

Vahdet-i sükûn-eser (Ar.): Sessiz yalnızlık

Vak'u salâbet (Ar.): Ağırbaşlılık sağlamalık

Vaz'-ı dilber: Güzel duruş. Vaz' (Ar.), dilber (Far.)

Vaz'-ı sâf (Ar.): Saf duruş. Sâf (Far.)

Vaz'-ı yetîmâne (Ar.): yetim duruşu

Vecd-i pür-tehâluk: Can atan coşku. Vecd, tehâluk (Ar.), pür (Far.)

Vech-i sâf (Ar.): Temiz yüz

Vedâ'-ı sâkin (Ar.): Sessiz veda

Vücûd-ı cemâdiye (Ar.): Cansız varlık

Vücûd-i hayâl-perverde: Hayali besleyen varlık. Vücûd, hayâl (Ar.), perverde (Far.)

Vücûd-ı nahîf (Ar.): Zayıf vücut

Vücûd-ı ra'se-ver: Titrek beden. Vücûd, ra'se (Ar.), ra'se-ver (Far.)

Yâd-ı melâl: Üzüntülü hatırlama. Yâd (Far.), melâl (Ar.)

Yâd-ı pür-hazen (Far.): Üzüntülü hatırlama

Yeldâ-yı sefâlet: Yoksulluğun uzun gecesi. Yeldâ (Far.), sefâlet (Ar.)

Ye's-i fenâ (Ar.): Ölüm karamsarlığı

Ye's-i mâtem (Ar.): Matem karamsarlığı

Zâir-i meçhûl (Ar.): Bilinmez ziyaretçi

Zalâm-ı dehâ-perver: Akli besleyen karanlık. Zalâm, dehâ (Ar.), perver (Far.)

Zehrâbe-i nûşîn (Far.): Tatlı zehir

Zehr-i bürûdet (Ar.): Soğuk zehir

Zehr-i hakîkat (Ar.): Gerçeğin zehiri

Zehr-i iğbirât (Ar.): Kırgınlık zehiri

Zemzeme-i sâf-ı selsebîl (Ar.): Saf su ahengi

Zılâl-i hâmûş: Sessiz gölgeler. Zılâl (Ar.), hâmûş (Far.)

Zılâl-i rengârenk: Rengarenk gölgeler. Zılâl (Ar.), rengârenk (Far.)

Zıll-ı ihtîşâm (Ar.): Muhteşem gölge

Zıll-ı kesîf (Ar.): Yoğun gölge

Zıll-ı müphem-i sâir (Ar.): Gazen, belirsiz gölge

Zînet-i âğûş: Kucağın süsü. Zînet (Ar.), âğûş (Far.)

Zîr-i pâ-yı şehâmet (Far.): Güçlü ayağın altı

Zî-rûh-ı muğber: Kûskün canlı. Zî-rûh (Far.), rûh, muğber (Ar.)

Zirve-i sefîde (Far.): Beyaz zirve, karlı zirve

Ziyâ-yı bî-ma'nâ: Anlamsız ışık. Ziyâ, ma'nâ (Ar.), bî (Far.)

Ziyâ-yı ra'şedâr: Titreyen ışık. Ziyâ (Ar.), ra'şe-dâr (Far.)

4.2.3 Terkib-i Atfî (Atf vavıyla (u, vü) yapılan terkipler)

Burad iki isim birleşerek veya iki fiil bir harf atfıyla birleşerek, Atf harfinden önce gelen unsura matufun aleyh, sonra gelen unsura da matuf adı verilir. Matuf, matufun aleyhin irabını taşır.

Terkib-i Atfî (Atf vavıyla (u, vü) yapılan terkipler)

Abûs u muğber (Ar.): Asık suratlı ve kûskün

Acz ü ye's (Ar.): Güçsüzlük ve karamsarlık

Âlâm u fecâyi (Ar.): Elemler ve facialar

Âlem-i hayât u ziyâ (Ar.): Hayat ve ışık âlemi

Alîl ü ra'şe-nümâ: Hasta ve titrek. Alîl (Ar.), ra'şe-nümâ (Far.)

Âmâde-i pervâz u firâr (Far.): Uçup firar etmeyen hazır

Ankebût-ı siyeh-mest ü kec-nigâh (Far.): Şaşı ve sarhoş örümcek. Ankebût (Ar.)

Arz u âsumân: Yer ve gök. Arz (Ar.), âsumân (Far.)

Aşk u firâk (Ar.): Aşk ve ayrılık

Aşk-ı teccedüd ü icâd (Ar.): Aşkın yenilmesi ve yeniden bulunması

Berk ü bâr (Far.): Yaprak ve dal

Bî-havf u mübâlât: Korkusuz ve itinasız. Bî (Far.), havf, mübâlât (Ar.)

Bilâ-udûl u tevakkuf (Ar.): Sapmadan ve durmadan

Bî-melâl ü ta'ab (Ar.): Üzüntüsüz ve eziyetsiz

Bî-reng ü bî-hutût: Renksiz ve şekilsiz. Bî-reng (Far.), hutût (Ar.)

Cihân-ı hubb u neşât (Ar.): Sevgi ve sevinç dünyası

Eşcâr ü ezhâr (Ar.): Ağaçlar ve çiçekler

Fehm ü daniş (Far.): Anlama ve bilgi. Fehm (Ar.)

Firâk u telâkî (Ar.): Ayrılık ve kavuşma

Gayz u tehevür (Ar.): Kin ve öfke

Gusûn u evrâk (Ar.): Dallar ve yapraklar

Hâl-i sefil ü pâmâl: Sefil ve düşkün hâl. Hâl, sefil (Ar.), pâmâl (Far.)

Hâr u muğfil (Ar.): Aşağılanmış ve aldatan

Hâr u mülevves (Ar.): Alçak ve iğrenç

Hâr ü mustağrak (Ar.): Hor görülmüş ve kendinden geçmiş

Hâr u şikeste: Hor görülmüş ve kırık. Hâr (Ar.), şikeste (Far.)

Heves-i şî'r ü san'at (Ar.): Şiir ve sanat hevesi

Hüsn ü füsûn (Ar.): Güzellik ve büyü

Huşû' u hulûs (Ar.): Alçak gönül temizliği

İsrâf ü tebâh (Ar.): Harcamak ve yok etmek

Iyş u tarâb (Ar.): Yiyip içip eğlenme

Kâinat-i hiss ü şühûd (Ar.): Hissedilen ve görülen kâinat

Kalb-i nâ-şâd: Mutsuz kalp. Kalb (Ar.), nâ-şâd (Far.)

Lâkayd u ulvî (Ar.): Kayıtsız ve yüce

Lerziş-i mehût u bî-ma'nâ: Şaşırmış ve manasız titreyiş. Lerziş, bî (Far.), mehût, ma'nâ (Ar.)

Mahsûd u mübeccel (Ar.): İmrenilen ve yüce

Mechûr-i hâb u rahat: Rahat ve uykudan yoksun. Mechûr, rahat (Ar.), hâb (Far.)

Meşbû'-ı zehr-i kahr u gazâp (Ar.): Kahr ve öfke zehriyle dolu

Mest ü lertzende (Far.): Sarhoş ve titrek

Nâ'ir ü nâ'im sitâreler: Parlayan ve uyuyan yıldızlar. Nâ'ir, nâ'im (Ar.), sitâreler (Far.)

Nâ-mahsûr: Sınırsız. Nâ (Far.), mahsûr (Ar.)

Nevvâr u muzlim (Ar.): Parlak ve karanlık

Nizâr u zerd ü üryân: düşkün, sararmış ve çıplak. Nizâr, üryân (Ar.), zerd (Far.)

Perrân ü münevver: Uçan ve parlak. Perrân (Far.), münevver (Ar.)

Pinhân ü peydâ (Far.): Gizli ve açık

Pîr-i amâme-dâr u güzîn (Far.): Seçkin ve sarıklı ihtiyar

Pür-gurûr u garâm: Aşk ve gururla dolu. Pür (Far.), gurur u garâm (Ar.)

Pür-hayât u huzûr: Huzur ve hayat dolu. Pür (Far.), hayât, huzûr (Ar.)

Pür-lerziş ü rencûr (Far.): Titreyiş ve dert dolu

Pür-şevk ü ihtirâm: Saygı ve istek dolu. Pür (Far.), şevk (Ar.), ihtirâm (Ar., Far.)

Pür-ümmîd ü heves: Ümit ve istekli dolu. Pür-ümmîd (Far.), heves (Ar.)

Ra'd ü berk (Ar.): Gök gürlemesi ve şimşek

Sâf u sefid (Ar.): Bembeyaz

Sâî-i bî-hâb u râhat (Ar.): Uykusuz ve rahatsız çalışan

Samt u sükûn (Ar.): Sessizlik, huzur

Sarsar-ı hırs u emel (Ar.): İstek ve hırs kasırgası

Şebâb-ı hâsir ü merdûd: Zarar uğramış ve reddolunmuş gençlik. Şebâb, hâsir (Ar.), merdûd (Far.)

Şeb-zindedâr-ı şevk u kesel: Gevşeklik ve coşkuyla uykusuz. Şeb, zindedâr (Far.), şevk, kesel (Ar.)

Seng-i hâr u sâf: Sıcak ve temiz taş. Seng (Far.), hâr, sâf (Ar.)

Şî'r-i muzlim ü muğlak (Ar.): Karanlık ve belirsizliğin şiiri

Sükûn u hâb: Sessizlik ve uyku. Sükûn (Ar.), hâb (Far.)

Süyûl-i âteş ü hûn: kan ve ateş selleri. Süyûl (Ar.), âteş, hûn (Far.)

Telâtum-geh-i barân u zalâm: Yağmurun ve karanlığın çarpıştığı yer. Telâtum, zalâm (Ar.), barân (Far.)

Tezâd-ı sükûn u tanîn (Ar.): Sessizlik ve çınlamanın zıtlığı

Ukde-sâz-ı kelâl ü melâl: Yorgunluk ve üzüntünün düğümü. Ukde, kelâl, melâl (Ar.), sâz (Far.)

Unf u huşûnet (Ar.): Kabalık ve katılık

Za'f u zillet (Ar.): Zayıflık ve aşağılanma

Zîr ü ber (Far.): Her taraf, her yan

4.2.4 Terkib-i Maklub, (kalıplaşmış terkipler)

Burada ters çevrilmiş bir terkiptir. Bu terkipleri iki çeşit ayırılır:

A. İzafet-i Maklub

Ters çevrilmiş terkipler. Muzaf-un ileyhi ile muzafın yer değiştirmesi olup, böylece birleşik isim ve sıfatlar yapılır. Bu terkipler semâidir; işitilmekle öğrenilir, bir kaideye bağlı değildir.

B. Tesviî Maklub

Ters çevrilmiş terkipler. Mevsuf ile sıfat yer değiştirmesi olup.

Terkib-i Maklub, (kalıplaşmış terkipler)

Bed-nâm (Far.): Kötü şöhretli

Berf-dâne (Far.): Kar tanesi

Berf-pâre (Far.): Kar parçası

Bûm-ı bed-likâ (Ar.): Çirkin yüzlü baykuş

Cennet-i dîdâr: Cennetin yüzü. Cennet (Ar.), dîdâr (Far.)

Hayât-fezâ (Ar.): Hayat veren

Hazân-dide (Far.): Solgun

Hüzn-i leyâl (Ar.): Gecenin hüznü

Lerziş-i mest (Far.): Titreyen sarhoşluk
Leyl-i yâd: Hatıranın gecesi. Leyl (Ar.), yâd (Far.)
Matûn-i heyât (Ar.): Vebalı hayat
Ra'şe-i zılâl (Ar.): Titreyen gölge
Rûh-perver (Far.): Ruh besleyici. Ruh (Ar.)
Sâl-dîde (Far.): Yaşlı, asırlık
Şehd-i hayâl (Ar.): Hayalin tatlığı
Seng-pâre (Far.): Taş parçası
Serdî-hevâ (Far.): Soğuk hava
Sevdâ-ı leyâl (Ar.): Gecelerin karanlığı
Şikeste hayât: Kırık hayat. Şikeste (Far.), hayât (Ar.)
Yek-pâre (Far.): Tek parça

Bölüm 5

SONUÇ

Klasik Türk edebiyatında önemli bir yer tutan edebi sanatlar, Servet-i Fünûn dönemi şairlerinden Fikret'in şiirlerinde ustaca kullanılmıştır. Fikret'in Rübâb-ı Şikeste'deki bazı şiirlerinin konusu kendi hayatından alınmıştır; bilhassa okuduğu Fransız şairlerinden etkilenmiştir. Şiirlerinde yoksul ailelerden, dul kadınlardan, hastalardan bahseden Fikret'in şiirleri üzerine çok konuşulmuş, yazılar yazılmıştır.

Rübâb-ı Şikeste, toplumsal, ferdî, dinî kısacası bütün tenkit çeşitlerini içine alan bir şiir kitabıdır. Dolayısıyla bu tenkitler mekânlara da yansımaktadır. Umumiyetle bu tenkitlere olumsuzluk duygusunun hâkim olduğunu söyleyebiliriz.

Fikret, şiirlerinde genellikle karamsar bir tablo çizer. Ancak geleceğe dönük şiirlerinde umutludur. Bu umudun sebebi ise oğlu Halûk'tur.

Çalışmamızın en önemli kısımlarını, telmih ve terkip bölümleri oluşturmaktadır. Fikret, Rübâb-ı Şikeste'de dinî, tarihî, tabi'at ve atasözleriyle ilgili telmihlere yer vermiştir. Klasik Türk şiirinde görülenlerden farklı olarak Fikret'in şiirlerinde "Nansen, Fram, Buda" gibi yeni telmih unsurları görülür.

Toplumcu gerçekçi yanı ağır basan Fikret'in şiirlerinde daha çok isim ve sıfat tamlamalarının kullanıldığı da ortaya çıktı. Atıf tamlamalarının ve kalıplaşmış tamlamaların ise daha az kullanıldığı görüldü.

Ayrıca Fikret'in Klasik Türk şiirindeki tamlamalardan tamamen farklı olarak "hamle-i sevdâ, lahza-i sevda, dem-i sevdâ; leyl-i hülyâ; zulmet-i siyâh" gibi pek çok terkipte görüleceği üzere anlamca yeni ve farklı tamlamalar kullandığı da anlaşıldı.

Bu incelemelerimiz sonucunda Fikret'in Arapça, Farsça sözcük ve tamlamaları yoğun olarak kullandığını, bununa birlikte şiirlerinde Türkçe bir söyleyişe sahip olduğunu gördük. Tevfik Fikret için "Eşanlımlı kelimeler şairidir" de derler. O, bir kelimenin; Farsça, Arapça, Türkçe birçok karşılığını bularak, şiirlerinde kullanır.

Sonuç olarak Rübâb-ı Şikeste'de yeni ve farklı kavramlar kullanıldığı görülüyor. Güncel kullanımlarda da bulunularak telmihin sınırları genişletilmiştir.

KAYNAKLAR

Akyüz, K. (1947). *Tevfik Fikret (Türk edebiyat serisi:1)*. Ankara : Sakarya Basım Evi.

Akyüz, K. (1985). *Batı tesirinde Türk şiiri antolojisi*. Ankara: Dicle Üniversitesi Merkez kütüphanesi.

Aydın, E. (2010). *Tevfik Fikretin gençlik dönemi aşık şiirleri*. Gazi Mağusa: EMU yüksek lisans tezi.

Bayrak, M. (1986). *Tevfik Fikret ve devrim yayın*. Ankara : San. Lmt. Stl. .

Bilgegil, M. K. (1989). *Edebiyat Bilgi ve Teorileri (Belâgât)*. İstanbul: Enderun Kitabevi.

Çevirci, A. (2006). *Tevfik Fikret'in şiirlerindeki edebi sanatlar Türk dili ve edebiyatı ana bilim dalı* . İstanbul : Yüksek lisans tezi.

Çitçi, S. (2014). Cenap Şehabettin ve Tevfik Fikret'in Tevhidleri. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 34, 57-84.

Develi, H. (2009). *Osmanlı Türkçesi Kılavuzu*. İstanbul: Kesit Yayınları.

Durbaş, R. (2007). *Hayatı ve toplu şiirleri Tevfik Fikret*. İstanbul : Kırmızı yayınları.

Enginün, İ. (2007). *Yeni Türk edebiyatı Tanzima'tan Cumhuriyet'e*. İstanbul : Dergah yayınları.

Erdem, Ö., & kanar, Y. (2007). *Seçmeler*. İstanbul : Morpa kültür yayınları.

Ertaylan, İ. H. (1963). *Tevfik Fikret hayatı şahsiyeti ve eserleri*. İstanbul.

Güleç, Z. (2005). *Tevfik Fikret'ten seçme eserler*. İstanbul : Eflatun yayıncılık.

Kansu, N., & karakoç, N. (2015). Yüzyıllık süreçte Tevfik Fikret'in Şermin yapıtı bağlamında dilçi çeviri ve yanmetin olgus. *bilig*, 75, 195-225.

Kanter, B. (2014). Tevfik Fikret'in "şermin"den önceki şiirlerinde çocuk teminin işlenişi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 24, 37-52.

Kaplan, M. (1971). *Tevfik Fikret Devir- Şahsiyet- Eser*. İstanbul : EMU.

Kaplan, M. (1986). *Tevfik Fikret*. Ankara: Kültür ve tüzizm bakanlığı yayınları birinci baskı.

Kaplan, M. (2015). Bir gençlik kurgusu "Halûk'un Defteri". *Akademik sosyal araştırmalar dergisi*, 11, 186-212.

Karabulut, M. (2015). Cenap Şehabettin'in şiirlerinde Tabiat insan ruhu ilişkisi. *International Journal of languages education and teaching*, 3, 352-364.

Karabulut, M. (2015). Tevfik Fikret be cenap Şehabettin'in şiirlerinde Melankoli.

International oeriodical for the languages, 10(2), 507-529.

Kaya, H. (2007). *Tevfik Fikret*. Ankara: 3 F yayın evi.

Küçük, D. A. (2014). *Human Voice Echoing in the silence of God: Worldiness and death in Tevfik Fikret's poetry*. Istanbul: Boğazıcı university.

Kur'an, II, V, XII, 27-40, 1-111, 102

Meinwald, C. C. (2018, May 30). *Plato Greek Philosopher*. Encyclopedya Britannica:

<https://www.britannica.com/biography/Plato> adresinden alındı

Parlatır, İ. (2015). Tevfik Fikret. İ. Parlatır, İ. Enginün, Ö. F. Huyugüzel, B. Ercilasun, Ö. Özbacı, & A. Karaca içinde, *Servet-i Fünûn edebiyatı* (s. 23-101). Ankara: Akçağ yayınları.

Parlatır, İ., & Çetin, N. (2004). *Tevfik Fikret bütün şiirleri*. Ankara: Türk dil kurumu yayınları.

Potemra, T. A. (1991). The Arctic Explorations of Fridtjof Nansen. *Johns Hopkins*

APL Technical Digest, 12(3), 275-283.

Razmjoo, T. (2012). Birth of the Sun (Yalda Night). *Journal of Basic and Applied*

Scientific Research, 2(5), 4510-4514.

- Sağlam, N. (2012). Tevfik Fikret'in aşık ve "Tesadüf"leri. *İstanbul üniversitesi edebiyat fakültesi Türk dili ve edebiyatı dergisi*, 34, 157-170.
- Savaş, K. (2017). *Indigenous components of Tevfik Fikret's poem*. Online: Congress Book.
- Sever, S. (1997). Tevfik Fikret ve Çocuk Şiirleri. *AÜ Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 29(1), 31-47.
- Tarlan, A. N. (1981). *Edebiyat Meseleleri*. İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Tuğluk, A. (2015). Tevfik Fikret'in anlama kanonunun dışına çıkmak: Tevfik Fikretin şiirlerinde sosyal farklarında. *Akademik sosyal araştırmalar dergisi*, 11, 236-250.
- Uçman, A. (2012). Tevfik Fikret-Rıza Fikret. *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 34, 211-235.
- Zariç, M. (2012). Recaî Zâde Mahmut Ekrem'in ve Tevfik Fikret'in "Sis" adlı şiirleri üzerine karşılaştırmalı bir inceleme. *Ankara üniversitesi sosyal bilimler yeni türk edebiyatı bilim dalı enstitüsü dergisi*, 1, 10-1051.